Budapest, 1904. Kilencedik évfolyam, 333. szám. Péntek, december 2.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség: V., Honvéd-utcza 10. szám.
Kiadóhivatal: V. ker. Nádor-utcza 34. szám.
Szerkesztőségi telefon: 36—86

Főszerkesztő: VÉSZI JOZSEF
Felelős szerkesztő: KABOS EDE
Igazgató: HERTZKA LOTHÁR

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor. 50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

Lejtő felé.

(v.) Tegnap még közjogi doktorkérdésnek látszott; de ma már a közélet legizgalmasabb kérdésévé kezd átalakulni. Tegnap még szőrszálhasogató doktrináriusok vitatkoztak felőle; holnap — ugy lehet — ez a merőben elméletinek látszó probléma lázba fogja ejteni az egész országot és olyan éles konfliktust támaszthat a törvényhozás tényezői közt, amelyhez képest ez a mostani házszabály-disputa politikai jelentőség és közjogi veszedelem dolgában valóságos gyerekjáték.

A kérdés ez: beleárthatja-e magát a képviselőház többsége és kisebbsége közt keletkezett viszálykodásba az államnak valamely más főszerve, akár a főrendiház, akár a korona? Ez a kérdés rengeteg válságokat, borzasztó küzdelmeket hord méhében; s már maga az, hogy felvetődhetett, ijesztő kórtünete a magyar parlamentárizmus halálos nyavalyájának. Pedig a kérdés immár fel van vetve a maga egész élességében. A főrendek házának egyik töredéke eltökéltnek mutatkozik a képviselőházban folyó harcnak birói megitélésére; s maga a képviselőházi ellenzék — egyik előkelő vezető emberének, Apponyi Albertnek személyében — nemcsak ezt a törekvést ismeri el jogosultnak, hanem továbbmenve, még a korona arbitriumát is sorompóba szólitja. Hát most már komolyan kell a szemébe nézni e mindennél fontosabb kérdésnek. Egy elhamarkodott lépés e téren végromlásba döntheti nemcsak azt a magyar álparlamentárizmust, amely legjobb hitünk szerint utolsó vonaglásait éli, hanem a népképviseleti eszmének hazánkban való egész jövendőjét is.

Hogyan keletkezett a népképviseleti rendszer s ennek legtökéletesebb tipusa: a parlamentárizmus? Eleinte minden állami hatalom a fejedelemnél volt. S nem hivalkodás volt, hanem erőtől duzzadó valóság ama büszke királyi szó: „Az állam *én* vagyok.“ A második fejlődési fok az volt, hogy gazdag és hatalmas főurak — a főrendiházak jogelődjei — politikai szövetséggé szerveződtek és egyesült erővel a maguk számára csikarták le az addig korlátlan fejedelmi jog javarészét. Azután következett a fejlődés harmadik fokán a népuralom kezdetleges alakja. A királyok a viselt hadak számára pénzt és embert kivántak s a velük tusakodó főnemesség kijátszása érdekében a polgársághoz fordultak óhajtásaikkal. Ez volt a bölcsője a népuralomnak. A polgárság megvédte a királyságot a vele vetélkedő főnemesség ellen, de ennek fejében a fejedelemtől megkivánta és megkapta a hathatós közreműködést arra, hogy a főrendi kiváltságok a népképviselet hatalmi és jogkörébe szálljanak át. A parlamentek első győzelme tehát az volt, amelyet a főrendeken arattak. Igy fejlődött fokozatosan a parlamentárizmus oda, hogy a főrendek politikai hatalma és alkotmányos joga egyre csökkent, az alsóházé ellenben ugyanolyan mértékben egyre növekedett. Sok évszázad keserves küzdelme árán vivta ki magának a demokrácia azt a diadalt, hogy az alsóház lassanként elszivta a főrendektől előbb a közjogi tulsulyt, majd utóbb a népképviseleti alkotmány keretében a döntés egyedüli hatalmát. S igy keletkezett az a mai állapot, hogy a főrendiház merő formaság az alsóházhoz képest, emez pedig a törvényalkotásnak egyetlen döntő eleme. Már eddig is rámutattunk s most tehát csupán emlékeztetünk arra, hogy széles e világon mindenütt — Magyarországon is — a főrendiház még egyhangu bizalmatlansági szavazattal sem buktathat kormányt, pénzügyi törvényeket nem módosithat s minden törvényhozási kezdeményezésnek az alsóházban kell történnie.

Ez volt a *történeti* fejlődés; de egyszersmind a *természetes* fejlődés is. Mert mihelyt a népképviselet magához ragadta a pénz- és véradó megszavazá-

TÁRCA

A világ vége.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Csizmadia Sandor.*

Vasárnap estefelé, mikor a harmados kapások szállingóztak kifelé a pusztába, azt a hirt hallották, hogy még azon a héten elvész a világ, még pedig a pénteki napon. Senki sem tudta, honnan származott a hir, de mindenki hallott róla. A csapatok lerakták a batyujokat, kiki a maga harmados földje végibe s aztán mig a napszámosok nekiállottak, hogy tegyenek még naplementig egy-két kapavágást, a gazda elment szomszódolni.

Csak olyan gazda a harmados gazda, mint aki egyszer volt. A rajtavalója is alig van. Éppen azért hivják gazdának, mert hogy napszámost fogad a harmados földje megkapálásához. Ezt se tenné, ráérne megkapálni maga, csakhogy az uradalom kiadja ám a parancsot, hogy ennyi meg ennyi idő alatt minden harmadosnak el kell végezni a kapálást. Igy aztán napszámosokat muszáj fogadni. Mert hogy az uradalom nagyon szeret parancsolgatni.

A szomszódolás nem haszontalan mesterség. Megnézi az ember, hogy a másiknak milyen a kukoricája meg hogy jó kapásokat fogadott-e. Ez mind nagyon érdekes dolog.

De most minden gazda avval fogadja a másikat:

— No hallotta-e a nagy uj-ságot? Hogy elvész a világ?

Persze mosolyogva mondják ezt. Manapság nem hisz már senki ilyen bolondságot! Nem azért csinálták meg a világot, hogy most meg már elpusztuljon. De hová a pokolba is pusztulna?! Mert valahová csak le kellene neki hullani! De hová? A semmibe? Oda nem lehet, mert ami semmi, az nincs.

— Hallottam ám, hallottam — válaszolt a kérdezett. — Ki az ördög találhatta ki ezt megint? Annak jó pihent esze lehet!

Jót nevettek rajta. Magában azonban mindenki valami szorongást érzett, mert hátha mégis beteljesülne az a bolond beszéd! Az életét ugyan sokszor megunja az ember, de azért a meghalás mégis egészen más. Mint ahogy sokszor vizbe is ölné magát az életunt, csak az tartja vissza: hátha nagyon hideg a viz s meg találna fázni benne!

Némelyiknek még az is volt eszében, hogy talán nem is kellene kapálni már, mert hátha hiába, de nem merte kimondani a gondolatot. Körülbelül mindnyájan ugy voltak vele, hogy hitték is, meg nem is, de azért mindenki ugy tette magát, mintha egyáltalán nem hinne ilyen bolondságot. Pedig egy nap mult, két nap mult, veszedelmesen közeledett a péntek. Estenkint összementek a kapások tereferére Tüzet gyujtottak csutkaszárból, a köré telepedtek.

— No Zsuzska — szólott egy öreg figurác ember — te se mehetsz már férjhez! Lásd mért nem iparkodtál jobban?

— Iparkodott volna ám, ha kérte volna valaki! — veti oda egy nőváben levő ifju.

A szutykos lány nem fogta föl tragikusan a dolgot. Mosolygott.

— Férjhez mehetek még! Ráérek!

— Péntekig igen — szólt valaki közbe — de azután már nem, mivelhogy mindnyájan tudja az ördög hova röpülünk.

A leány egy kissé elkomorodott, aztán mély meggyőződéssel jelentette ki:

— Nem hiszem én azt. Mondtak már ilyent máskor is.

Nem vette észre, hogy a Lenci Ferkeott ólálkodik körülötte, a többiek meg alig birják magukba fojtani a nevetést. Egyszerre csak egészen közel lép a lányhoz, előre hajol, ugy, hogy szembenéz vele.

— Tudod mit Zsuzska? Hátha csakugyan elvész a világ; ne reckirozzuk a férjhezmenést, elveszlek én most mindjárt is.

— Menjen innen! — tiltakozott a lány.

De a legény nem hagyta magát. A szájával cucorgatott, mint a kisgyerekeknek szokás, egyszerre kétfelől is megcsipte a lány orcáját, de ugy ám, hogy megkékült a helye, a vér is majd kiserkent belőle.

Az ilyen goromba udvarlásra mit lehessen tenni? Két kezét kifeszitve minden erejével lökte meg Zsuzska a legényt, de nem nagy haszonnal, mert az hirtelen hátrahajolt és Zsuzska majd orrára bukott, amint belebökött a semmibe.

Mindenki nevetett teljes erejéből. Némelyik még hempergett is nagy gyönyörüségében. Jó tréfa az ilyen nagyon. Zsuzska különben félkegyelmü lány volt. De azért volt esze, csakhogy nem nagyon sok. Söt az is meglehet, hogy éppen annyi volt, mint a többinek, hanem rákaptak s most minden tréfát az ő rovására próbáltak ki. A puszta népének mindig szüksége van arra, hogy legalább egy bolond legyen a többi közt. Ha az isten nem

sának jogát, egyuttal szert tett ama hatalmi eszközökre is, amelyekkel a koronát mindenkor rászorithatta a főrendek ellentállásának megtörésére. Az alsóházak a pénz- és véradó megajánlását ama feltételhez kötötték ily esetekben, hogy a koronának uj főrendeket kell kreálnia, még pedig olyan számban, hogy az alsóházi akarat számára a felsőházban a többség megteremtessék. Igy jött létre a *pair-sub* intézménye, amely legutóbb nálunk is sikeresen vált be az egyházpolitikai törvények alkotásánál. Akkor a korona annyi uj bárót és grófot kreált, hogy a felsőházi kisebbségnek az uj főrendek révén többséggé kellett átváltoznia s ez a többség aztán megszavazta a képviselőháztól elfogadott egyházpolitikai javaslatot. A pair-sub tehát a főrendi hatalom állandó fékentartására szolgáló intézmény, amelynek alkalmazása mindannyiszor bekövetkezik, valahányszor a felsőház többsége utját akarja állani az alsóházi többség akarata érvényesülésének. Igy kapott hatható szankciót a népképviseleti rendszernek ama sarkalatos alapelve, hogy a főrendek, akik nem képviselnek semmit és senkit, csakis egyénenként sajátmagukat, nem hiusithatják meg annak az alsóházi többségnek az akaratát, mely végre is a választók többségét képviseli és magának a nemzetnek többségét legalább is szimbolizálja.

Az alsóházak a parlamentárizmus fejlődésének történetében egyszerre két csatatéren is küzdöttek s mind a kettőn győztek. A bennük megszervezett tömegerő és népies hatalomnál fogva nem csupán a főrendektől vonták el az állami főhatalmak tulnyomó részét, hanem a koronától is. A fejedelemnek megadták a sérthetetlenség és felelőtlenség egyedülálló előjogát, ámde ennek fejében a maguk hatalmi körébe hozták le az összes királyi jogok lényegét. Nevezetesen kivivták azt, hogy a korona tanácsosai a végrehajtó hatalom minden tettéért és mulasztásáért a népképviseletnek politikai és jogi felelősséggel tartoznak s hogy tehát a fejedelem, hacsak nem akarja az állam hatalmi egyensulyát válságba s e réven elsősorban a trónt veszélybe sodorni, már eleve olyan tanácsadókat kénytelen kinevezni, akiket az alsóház többsége bizalmával támogat. És minthogy e felelős miniszterek az államélet *minden* mozzanatáért felelősek, ennélfogva az alsóház szabja meg többsége utján az államélet egészét s annak minden egyes mozzanatát, még azt is, hogy a legszorosabb értelemben vett felségjogok milyen politikai irányban gyakorlandók. A korona a politikai célszerüség okán nem tehet egyebet, csak követheti az alsóházi többség akarata szerint eljáró miniszterek alkotmányos tanácsát. Az ő legsajátosabb joga: a kitüntetések adományozása, a nemesités, a főrendek közé emelés, az országgyülés elnapolása és feloszlatása, a birák és magasabb államhivatalnokok kinevezése. De e kétségtelen jogával csakis a felelős miniszterek tanácsa szerint élhet s ez a tanács természetesen az alsóház mindenkori többségének politikai irányát fogja szolgálni.

Mit bizonyit a parlamenti kormányrendszer eme fejlődése? Azt, hogy a parlamentárizmus az állami főhatalmak mindegyikének egész lényegét az alsóházba szivta át s az alsóház a fokozatosan szerzett jogokat és hatalmakat az államélet két másik főszervével — a koronával és a főrendekkel — szemben a legfeltékenyebben őrizte meg. Az ereje arra, hogy amit egyszer kicsikart, azt tőle többé vissza ne csikarhassák, a demokrácia hatalmából, a tömegerőből fakadt. Elszántságot és éberséget pedig a védekezésre abból a tapasztalásból meritett, hogy valahányszor csak egy hajszálnyi hatalmat is kiejtett a kezéből, a vele vetélkedő tényezők ettől mindig vérszemet kaptak és ösztönzést a népképviselet hatalmának további csökkentésére.

Most pedig kanyarodjunk ki az aktuális kérdésre. Szabad-e magyar népképviselőnek az indulatok legvadabb izzása közben is ama gondolatra vetemednie, hogy a képviselőház belső rendjére vonatkozó jogszabályok védelmét akár a főrendektől, akár a koronától követelje? A főrendek legyenek a képviselőházi többségtől megszavazott határozatok felülvizsgálói és birái? Hiszen akkor a népképviseletnek van egy felettes fóruma és akkor a népszuverénitás a főrangu kiváltságok cenzurája alá került. És akkor visszasodródunk az ősállapotba, amelyben az oligarchák parancsoltak, a nép pedig hol görnyedve, hol zugolódva, hol vért vagy verejtéket ontva vakon engedelmeskedni tartozott. Szabad-e az első lépést elejétől megtenni? Szabad-e azt az elvet statuálni, hogy a főrendiház legyen a képviselőházi határozatok jogi formaságainak ellenőrzője s tehát a népképviseletnek valóságos *semmitőszéke?* Ha Apponyi Albert mond ilyesmit, azon még csak csodálkozunk. Ám hogy Kossuth Lajos fia nem tiltakozik a népuralom eszméjének ilyetén lemészárolása ellen, azon már méltán döbbenünk meg.

És jól átgondolták-e az urak, mi következménye lehetne annak, ha óhajtásaik szerint gróf Zichy Nándor és társai az alaki jog sérelmével megszavazott indemnityt a főrendiházban visszautasitanák? Mi következményt várnak ettől? Azt-e, hogy az alsóházi többség a főrendek e szavazata nyomán változ-

---

ad nekik, akkor kineveznek maguk egyet. Igy lett a szegény Zsuzska is központja a kapások mulatozásának.

A röhögő tömeg egészen elfelejtette a pénteki napot. Vagy talán azért mulattak olyan fékevesztetten; hátha ez lesz az utolsó.

Ferke egy nagy darab göröngyöt kötött a lány pántlikájára hátul, maga pedig előre került s ingerkedni kezdett ujra. Mikor a lány egyszer föl akart ugrani, hogy más helyet keressen, nem tudott a göröngytül. Ugy hátrarándult a feje, majd leesett a helyéből.

Nagy nevetség lett erre, majd biztatások is hangzottak el:

— Ne hagyd magad Zsuzska!

— Én már ezt nem türném el.

— Kapd a térded közé azt a nyápic Ferkét. Aztán bánj el vele!

— Ha én olyan szép lány volnék, mint te Zsuzskát fölforralta a kiméletlen tréfa s meg jobban talán az örületes zsivaj. A szemébe nevetett mindenki, lesve, hogy mi lesz most. Valami nagyot, rendkivülit vártak, hogy még jobban nevethessenek rajta. A lány nagy kinnal nyult hátra, tapogatva a nehéz suly után, mely fejét olyan kegyetlenül hátrarántotta. Keserves erőfeszités között oldozta le róla a pántlikát, majd dühösen ugrott talpra, fölkapta a kemény göröngyöt s minden erejével lódította a röhögő Ferke felé.

A legény ügyesen félreugrott s a göröngy egy öreg pipásnak éppen a lábafejére zuhant.

— Ejnye, hogy a ménkü ütött volna beléd! — kiáltott haraggal a kárvallott s lehajlott megtapogatni a lábát.

— Te lány — szólt oda nagy komolysággal egy javakorbeli kapás — vigyázz egy kicsit! Mi nem tréfálunk ám!

Majd mások is nyilatkoztak:

— Mégis cudarság, hogy az öregebbet se kiméli!

— Aki bolond: bolond! — vélte a harmadik.

Általános lett a fölháborodás. Szidták mocskolták a lányt. Egyik kész lett volna már el is verni, mig a másik jóakarattal pirongatta.

Csak a lányok hallgattak. Ok Zsuzskában mégis csak a pajtásukat látták. Hátha velük történt volna ugyanaz? Egyikük szót is kockáztatott:

— En meg be is ütném a fejét a kapával, aki hozzám nyulna.

— Ne Kata, ne! — kiáltotta a Szöke Gyuri.

De Ferke nem nyugodott. Hátulról hirtelen körülölelte Zsuzskát, magához szoritotta erősen s csufolódva kérlelte a rugdalódzó lányt.

— Ne haragudj Zsuzsikám!... Te leszel a feleségem ugyis... No ne félj, nem soká — csak mig a málé kisül.

Zsuzska addig fészkelődött a kemény karok között, mig valahogy képen törülte a legényt.

Ez már szégyen, nagy szégyen. Egész erejével lökte el magától a lányt, ugy hogy az nem birva magát tartóztatni, hasravágódott egy kapa mellé. A kapa élével volt fölfelé fordulva. Ha egy hajszálnyival arrébb esik, a fejét is beütheti rajta. Zsuzska pillanat alatt átgondolta ezt a lehetőséget. S ez a gondolat elvette talán a megmaradt kevés eszét is. Fölkapta a kapát, előreugrott egyet-kettőt és egész erővel lesujtott vele, azután eldobva a szerszámot, szaladt a major felé. Csak annyit hallott még:

— Fogjátok meg a kis cafatot!

A kapa jól talált. Ferke ugy bukott le, mintha a lélek egyszerre kiugrott volna belőle. A nevetők hirtelen elkomolyodtak s tehetetlenül néztek egymára.

— Tudtam, hogy ez lesz a vége, — szólott a Zsuzska gazdája. — Bolonddal nem köll kikötni, annak még törvénye sincs.

Az öreg pipás tért magához leghamarább.

— Mit bámultok itt! Csináljunk vele valamit!

Odalépett a sebesülthöz, egy marék porral bemázolta a vágást, hogy elálljon a vér. Azután odafordult a társasághoz:

— Lássátok?! Ez a világ vége, ha most ezt az ördög elviszi. Aki meghal, annak elpusztult a világ!... Ilyen bolondokat csinálni!... Menjetek már, keressétek meg azt a lányt! Mondjátok neki, hogy nem bántjuk. Ez a hibás itt ni! Mért nem fért a bőrébe!?

— Hagyja kend csak Ferkét — vélte kézlegyintve egy tejfeles száju suhanc — kapott az már különbet is! Hát mikor bucsun három helyen is beverték a fejét.

Otthagyták. Elmentek aludni. Ferke meg majd jobban lesz reggelre — talán. Ha pedig nem, ki tehet róla? Maga kereste magának a bajt!

A fő az, hogy a jóslat már beteljesedett; nem kell töle tovább félni. Igaz, hogy a Ferke világa vész el — ha ugyan elvész — de az neki baj. Orüljön mindenki más, hogy nyugodtan tovább kapálgathat.

———

tasson előző határozatán? Hiszen akkor megvan a világ legveszedelmesebb precedense: precedens arra, hogy a förendek egy hatalmi aktusukkal a döntő befolyást gyakorolhatják az alsóházi akarat kialakulására. Avagy azt várják, hogy ama förendi leszavaztatás után a kabinet beadja lemondását? De hiszen akkor megszerezték a förendeknek azt a hatalmat, amelylyel évszázadok óta nem bírtak s amelynek birása a népuralmat üres hazugsággá sorvasztja: *a kormánybuktatás hatalmát.*

Avagy a király ártsa bele magát a képviselőházi pártok testvérharcába? Ő tagadja meg a szentesitést az indemnitytől azon a cimen, hogy az alaki jog sérelmével jött létre? De hiszen akkor a királyi hatalom egyszersmindenkorra föléjekerekedik a népképviseletnek s gyalázatos ámitássá torzul el a parlamentarizmus. Mert ha a korona csak egyszer is birájává lehetett a népképviseleti határozatok jogérvényességének, akkor módjában fog állani, hogy e hatalmat annyiszor gyakorolja ezután, ahányszor neki tetszik. A fejedelmi kegy mindig fog találni minden parlamentben embereket, akik valamely neki nem kellemes határozat létrejötténél hozzásegitik egy-egy kisebb-nagyobb formahibához, amely aztán — a mai ellenzékszolgáltatta precedens alapján — a trónnak jogot ad a nemzeti akarat meghiusitására.

Jól gondolja meg az ellenzék, hova indul, amikor féktelen indulatait követve, e borzasztó lejtőre lép. A házszabály bizonyára fontos dolog s a képviselőházi határozatok jogi alakiságai bizonyára komoly tekintetet érdemelnek. De nem szabad a bosszuvágyat, amely Tisza István fejét követeli mindenáron, ugy elégiteni ki, hogy a népképviseleti rendszer minden vivmánya egyszerre meghiusuljon s a förendiház és a korona hatalmukkal az alsóház fölé kerekedjenek. Az alaki jog történt megsértését ugy torolni meg, hogy korona és förendiház a népképviselet biráivá és gyámjaivá alakuljanak át, — micsoda képtelen gondolat. Attól, hogy Apponyit ebbe az irányba kövesse, a magyar nemzetet meg fogja óvni közjogi féltékenysége és politikai életösztöne.

BELFÖLD

A horvát országgyülés. Zágrábból jelentik, hogy a horvát országgyülés ma folytatta a magyar pénzügyi egyezség felett megindult vitát. D. *Avakumovics* azt mondja, hogy a javaslat igazságos birálata az 1868. évi első (XXX.) törvénycikk szempontjából, nem pedig a pénzügyi önállóság szempontjából lehetséges. A regnikoláris küldöttség többségének azt a kérdést kellett megoldania, hogyan szabályozandó a tangens és a kvóta. Ez kvázi a mi pénzügyminiszterünknek, akinek tiz évre meg kell szabni a bevételeket és kiadásokat és mindent meg kell tennie, hogy a tangenst gyarapitsa és a kvótát leszállitsa. Hogy ezt a kérdést hogy oldották meg, a legjobban látni a fogyasztási adókból. A magyar álláspontnak szemben ez jelentékeny vivmány. Ezenkvül a kiegyezés biztositja a területileg behajtandó adók minimumát, melyeknek hiányát a konvencionált adók többletével kell fedezni.

Mozgalmas napok.

Budapest, december 1.

Az esti órákban az uralkodó théma: a győri kiránduláa volt. A szabadelvüpártban az utcai tüntetést nem fogták föl tragikusan s arra hivatkoztak, hogy a győri függetlenségi párt elnöksége maga is a legnagyobb mértékben elitélte azokat a jelenségeket, melyeket nem is az ellenzéki polgárság, hanem a mesterségesen felbőszitett utcai nép rendezett. Sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonit a szabadelvüpárt annak az elvitázhatatlan faktumnak, hogy az egész környék szabadelvüpártjai küldöttségekkel képviseltették magukat a győri meetingen, a miniszterelnököt már utközben is ünnepelték s egyre több vidéki népgyülésre hivják meg. Ezek a faktumok azt bizonyitják, hogy az izgatásokra nem hajló nép igenis a kormány és a szabadelvüpárt mellett foglal állást. Másrészt nagy megelégedéssel konstatálták a szabadelvüpártban azt is, hogy az *Andrássy-testvérek tegnapi beszédei távolról sem voltak olyan harciasak,* mint a lapokhoz küldött távirati tudósitásokból kitetszett. Ezek a tudósitások kiélezték a kiélezhető mondatokat s egyszerüen elhallgatták mindazt, ami a két beszédben a kormány álláspontja mellett szólt. Ma, mikor a két beszéd hiteles szövege nyomtatásban közkézen forgott, megelégedéssel konstatálták hogy Andrássy Gyula támadó éllel nem fordult Tisza ellen. Ennek tudják be, hogy a miniszterelnök a győri beszédben nem is foglalkozott a koholt támadással. Az estére megérkezett képviselők különben azt mondták, hogy a győri népgyülés lefolyása impozáns volt s a tüntetésekről kolportált hirek a legnagyobb mértékben tulzottak.

A *szövetkezett ellenzék* természetesen örvend a győri eseményeknek s azt hiszi, hogy a tapasztaltak után a kormány vidéki kirándulásai abba fognak maradni. Előre örvendez az ellenzék a II. kerületi Darányi-párt jövő keddi pártvacsorájának is, melyen *Darányi Ignác akar nyilatkozni a politikai helyzetről.* Az eddigiek után az ellenzék bizonyosra veszi, hogy Darányi sem lesz birálatában enyhébb mint Wlassics és a többiek voltak. Egyébként ma a pártpolitikai beszélgetések részben háttérbe is szorultak, mert az ellenzék minden árnyalata nagy részvéttel gondolt az elköltözött *Beöthy* Ákosra, aki — ha nem is vehetett részt a harcban — de látogatói utján sokban hozzájárult a lelkesedés ébrentartásához.

A szabadelvüpárt most a *pozsonyi* népgyülésre készül, mely vasárnap lesz. A kormány képviseletében Pozsonyba *Hieronymi* Károly kereskedelmi miniszter megy el, akit egész gárda fog elkiserni.

Tisza István Győrött.

Gróf *Tisza* István miniszterelnök ma megjelent a *győri* szabadelvüpárti polgárság népgyülésén, hogy parlamenti akcióját a Dunántul e kimagasló pontjáról megmagyarázza s a további küzdelemben kitartásra hivja föl a polgárokat.

A miniszterelnök és kisérete a keleti pályaudvarról reggel fél nyolc órakor indult el, ahol már jókor megjelentek utitársai: *Nyegre* László, *Katona* Mór, *Gajáry* Géza, *Belitska* Béni, gróf *Károlyi* György, *Krcsmarik* János, *Münnich* Aurél, *Szőts* Pál, *Daróczy* Aladár, *Kubinyi* Géza, *Konkoly-Thege* Miklós, *Erdély* Sándor és *Szerb* György. Tata-tóvárosban gróf *Esterházy* Ferenc is csatlakozott a társasághoz.

A gyorsvonat tiz óra után érkezett meg a *komáromi* pályaudvarra, ahol a berobogó vonatot harsány éljenzéssel fogadta a komáromi szabadelvü párt küldöttsége. A deputáció vezetője, dr. *Nagy* Vilmos meleg szavakban üdvözölte a miniszterelnököt, szerencsét kivánt neki győri utjához s egész akciójához, amelyben a parlamenti rend és munkaszeretet biztositékát látja.

Gróf *Tisza* István az üdvözlő szavakra igy válaszolt:

— Váratlan üdvözlésükért fogadják őszinte köszönetemet. Utamon a haza nagy és szent ügye vezérel, amelylyel azonositom magamat s amelynek szolgálatába rendelem minden erőmet és képességemet. (Lelkes éljenzés.) Minden erőmmel, amelyet Isten adott, teljesiteni fogom kötelességemet. Az eredmény attól függ, hogy a magyar társadalom jobbjai, akiknek van veszteni valójuk, belátják-e azokat a veszedelmeket, amelyek az országot fenyegetik s hogy kitartanak e mellettünk férfias, tetterős elhatározással.

A miniszterelnök szavait harsány éljenzés követte, melynek csillapodtával gróf *Tisza* István elbeszélgetett a deputáció tagjaival, majd pedig ujból elfogialta helyét a vasuti kocsiban s a vonat folytatta utját Győr felé.

A győri pályaudvar perronján a város szabadelvü polgárságának nagy tömege várta a miniszterelnököt Dr *Németh* Károly, a szabadelvü párt elnöke, köszöntötte az érkezőket, mire gróf *Tisza* István rövid szavakban válaszolt, hangsulyozva, hogy a kritikus helyzetben mindenkinek kötelessége, hogy kivegye részét a szabadelvü párt munkájából.

Mialatt a pályaudvaron az üdvözlések folytak, az utca felől *hangos sipolás és abcug kiáltás hallatszott.* A pályaudvar előtti térségen nagy tömeg állott, amely, mikor a miniszterelnök és kisérete kilépett az utcára, legott kifejezte ellenszenvét a vendégek iránt. *Percekig hangzott az abcug* és mielőtt a miniszterelnök kocsijába ült volna, *egy kövel behajitották hintója ablakát.* A szakadó eső s a bokáig érő sár nem vette el a tüntetők kedvét. Ott szaladgáltak a kocsik előtt s a kormányelnök közvetlen közelében adtak kifejezést haragjuknak. Percekig tartott, amig a hosszu kocsisor megindulhatott, hogy a miniszterelnököt és kisérete a Lloyd-épületbe a népgyülés szinhelyére vigye. A tüntetők utánavetették magukat a kormányelnök kocsijának *s kőzáporral dobálták meg a többi hintókat is.* A rendőrség csak kis számban vonult ki az utcákra s összetett kézzel volt kénytelen végignézni a kavarodást. A győriek még egy órával a vendégek érkezése előtt is azt hitték, hogy a bevonulás a legszebb rendben fog lefolyni. Erre a föltevésre kellő garanciának tartották *a városi függetlenségi párt* minapi nyilatkozatát, melyben kijelentették, hogy a miniszterelnök győri látogatása folyamán *minden politikai tüntetéstől tartózkodni fognak s minden ilynemü kisérletet elitélnek.* A mai tüntetők, amint a győri ellenzéki polgárok ma bizonyitották is, nem voltak ellenzéki polgárok. A tüntető tömeget a *klerikálisok* által inspirált vezérek biztatták a mai akcióra.

A zajongó utcáról igy jutott a társaság a Lloyd-épüiet nagy termébe, amelyben ezalatt sok ezer főre menő közönség gyült egybe. *Sopron* város és a *bécsi magyarok* küldöttsége is itt várt a miniszterelnökre s deputációk által képviseltette magát a *tatai, komáromi* és *pápai* szabadelvü párt is. A rendezőség nevében dr. *Maier* Lajos kisérte be az érkezőket a terembe s mikor a miniszterelnök a szónoki emelvényre lépett, egyszerre fölharsant a lelkes éljenzés és taps. A győri hölgyek a karzaton foglaltak helyet s kendőjük lobogtatásával üdvözölték a miniszterelnököt s *virágot szórtak lábaikhoz.*

A gyülés első szónoka dr. *Kautz* Gusztáv volt, aki alig kezdte meg beszédét, amikor *az emelvény feletti ablak nagy csörömpöléssel zuzódott be.* Az utcán tomboló tömeg igy adta tudtára a bennlevőknek, hogy még mindig nem nyugszik bele a vendéglátásba s hogy a rendőrség még mindig nem tud rendet teremteni odakünn. A teremben egy pár pillanatra sikerült megzavarn a rendet, de azután *Kautz* Gusztáv folytatta beszédét, söt be is fejezte, a nyugalom helyreállott s most már izgatottan várták a miniszterelnök beszédét. Addig azonban még sok mindent kellett elintézni. *Egy ablakot is bevertek közben, egy ellenzéki embert kivertek,* azután meghallgatták a határozati javaslatot, el is fogadták, s csak azután került rá a sor *Tisza* Istvánra, aki mindjárt bevező mondataival meghóditotta közönségét, fogvatartotta őket mindvégig s nem egyszer ragadta őket lelkes, viharos éljenzésre.

(A miniszterelnök beszéde.)

Tisztelt uraim!

Nem tudom, sokan vannak-e önök közt, akik velem együtt elmondhatják, hogy gyermekéveiknek első emléke abba a sötét korszakba nyulik vissza, amidőn a magyar nemzet eszének minden gondolata szivének minden dobbanása a magyar alkotmány, a magyar nemzet jogainak visszaszerzése körül forgott, amikor a magyar anyák nem mesebeli tündérkirályfiakról beszéltek gyermekeiknek, de azokat a keserves, nagy tanulságait a történelemnek oltották a gyermeki lelkekbe, amelyek a magyar szabadság, a magyar alkotmány mellett volt férfias kitartás erényét voltak hivatva föléleszteni. (Élénk tetszés és taps.) És, uraim, azután jött a fölébredésnek, a békének, az uj életnek korszaka. Most örömet, most nemzeti büszkeséget ébresztettek pártkülönbség nélkül az egész országban. (Ugy van! Ugy van!) Most nemes remények támadtak a lélekben, most általános volt az a tudat, hogy le vannak véve a békók a nemzet kezéről, hogy szabadon élhet, szabadon mozoghat, szabadon érvényesülhet a jövőre a nemzeti akarat. Gondolkoztak legyen azok, akik akkor intézték az ország sorsát, bárhogyan pártpolitikai tekintetekből, abban egyetértettek mindnyájan, hogy ezt az alkalmat, a magyar nemzetnek egy, a nemzet méltóságát, becsületét, politikai súlyát és tekintélyét fokozó és emelő magas nivójú parlamenti küzdelemnek kell fölhasználnia.

Nem gondolt senki akkor obstrukcióra, technikázásra, mindazokra a kicsinyes fogásaira az elfajult parlamentarizmusnak, amelyeket ma divattá lett az alkotmány biztositéka gyanánt föltüntetni. (Nagy tetszés.) A kormánypárt és az ellenzék vállvetve dolgozott a leghevesebb parlamenti harcok között is ugy, hogy kölcsönösen, vállvetve ápolják, gondozzák a magyar nemzetnek ezt a legdrágább, legfejlettebb, ezer év óta nagy küzdelmek árán kivivott kincsét, a parlamentarizmust. (Zajos helyeslés.) És, t. uraim, gondolkozzék bárki bármint, az elmult harminc-negyven év történelméről, akit csak teljesen el nem vakit a szenvedelem, az nem hunyhat szemet ama tények előtt, hogy igenis ezen az uton üdvös tevékenységet lehetett a magyar nemzeti politika nagy céljai érdekében kifejteni. (Ugy van! Ugy van!) Be tudtuk rendezni a magyar állam modern épületét annyira, amennyire az idő rövidsége megengedte, meg tudtuk emészteni azokat az óriási pénzügyi követelményeket, amelyekkel ez a berendezkedés járt. Belviszonyaink rendezése mellett keresztülértük a külügyi események olyan hosszu, kritikus mozzanatát, amely alatt nem tudom, mi történt volna velünk, ha a magyar nemzet politikai céljai mellett egy akcióképes magyar parlament sikra nem szállott volna. És mindezeknek eredményeként nőttünk sulyban, tekintélyben, politikai erőben és befolyásban barát és ellenség előtt egyaránt. (Hosszantartó taps és éljenzés.)

Ennek az örvendetes fejlődésnek vége felé látjuk először *a parlamentarizmus elfajulásának tüneteit* fölmerülni. Látjuk azt, hogy a parlamentben az igazán magas szinvonalu nagy elvi harcok mind szükebb térre szorulnak, hogy a parlamenti tevékenységben kormánypárt és ellenzék igazán kiváló vezető férfiainak elvi harcai számára mind kevesebb tér nyilik (Ugy van! Ugy van!), hogy lassankint kifejlődik egy olyan szituáció, amely megakasztja a parlamentet és az által a nemzetet, mert a hasznos, üdvös munkától, közgazdasági, közművelődési és egyéb téren való hasznos munkától *nyomoruságos incidensek, korcsmába való botrányos jelenetek* (Viharos tetszés) *elterelik a parlament idejét és a nemzet figyelmét.* Rámutatott ezután arra, hogy az ugynevezett vesztegetés, amelynek dolgában parlamenti bizottságot küldtek volt ki, bebizonyitotta, hogy a rabulisztika nagymesterei kéjelegve szórják a sarat tisztességes emberekre. Igaz, — ugymond — nem lokális magyar jelenség a parlamentarizmusnak ez a sülyedése. Fölmerült mindenütt a világon és szálló-igévé vált széles körökben, bizonyos filozófikus közönynyel vált azzá, mivel azt mondja: Hja, a parlamentarizmus lejárta magát! Ez először is nem áll. Az idegen népek tapasztalatai után nyugodtan konstatálhatjuk, hogy azt a krizist, a parlamentarizmusnak ezt a válságát, le tudta küzdeni, meg tudta emészteni, abból uj, megtisztult életre föl tudta a parlamentarizmust kelteni minden olyan nemzet, amely *valóban meg van érve a szabadságra, amely választani tud a lényeg és a látszat és a forma között* és amely semminek kerek e világon föl nem áldozza e lényeget. (Nagy tetszés.) Erre ne mondják nekem, hogy ne hivatkozzak külföldi példákra, hiszen nekünk speciális viszonyaink vannak.

Igaz, t. uraim, elismerem és azt hiszem, egész magatartásommal honoráltam is azt, hogy nekünk speciális viszanyaink vannak. De szerintem két irányban kell levonni a következtetést. Először abban az irányban, hogy az a reform, amelyet keresztül akarunk vinni, *ne menjen olyan messze és ne legyen olyan radikális,* mint ahogy ezt más, egyszerü viszonyok között élő nemzetek megtehetik. Ez volt kiindulópontja egész akciónknak és ez marad is; hiszen felesleges talán önök előtt rámutatnom arra, hogy egyszerü, lapos *ferdités és ráfogás* azt állitani, hogy az az *ideiglenes harci fegyver,* amelyet a Daniel-féle inditványban meg kellett valósitanom, hogy az *adja képét a végleges házszabályoknak.* Hiszen nyilvános, tudott dolgokkal áll ellentétben az, aki ilyent mond. Megmondtuk mindig, hogy erre az eszközre szükség van, hogy megvalósithassuk a végleges házszabályreformot, de hozzátettük, hogy *a végleges házszabályreform az érdemleges vitáknál klotürt nem tartalmazhat, a szólásszabadságot nem korlátozhatja,* egyébre nem szoritkozhatik, mint a *technikai obstrukció* lehetetlenné tételére, *a Ház rendjének biztositására* és a *költségvetés* tárgyalásainak olyan szabályozására, amely az exlex-szel járó flagráns törvénysértést ebben az országban lehetetlenné teszi. (Zajos helyeslés.) Ezt akarjuk és nem mást és ki van mondva magában a Daniel-féle inditványban, hogy annak hatálya alatt az ország legsürgősebb egypár folyó ügye, tudniillik a jövő évi költségvetés és a változatlan ujoncjutalék és maga ez az uj, klotürt nem tartalmazó házszabály hozható létre.

De másodszor már most le kell vonnunk a konzekvenciát a másik irányban is, mert ha az áll, hogy nekünk komplikált viszonyaink vannak, ha az áll, hogy mi állandó kapcsolatban állunk idegen nemzetekkel, ha az áll, hogy ebből surlódások és veszedelmek származhatnak valamikor a jövőre és a nemzetre nézve, akkor azután áll az is, hogy e surlódások között és e veszedelmekkel szemben a nemzet ereje *más békés és törvényes exponenssel nem bir, mint a parlamenttel,* hogy akkor, ha fontos érdeke a liberálizmusnak és haladásnak a parlamentarizmus mindenütt a világon, *minálunk egyenesen a nemzeti lét és nemlét kérdése.* (Zajos helyeslés.) Ilyen kritikus és nehéz idők beálltakor egy harcképes, akcióképes és olyan parlament állhasson ott, amely biztositja magának a nemzet tiszteletét és ragaszkodását és amely a maga akciójával magával ragadhatja az embert. Ezért volt az régi meggyőződésem és soha titkot belőle nem csináltam, hogy egy ilyen mérsékelt és a parlamentarizmust megtisztitó és házszabályreformot a magyar nemzet életbevágó nagy érdekének tekintek és ezért volt kötelességem, amint rámutattam, hogy tenni fogom ismételt alkalomkor, fölhasználni az első nyugvópontot, amelyre közügyeink eljutottak, a kérdésnek napirendre tüzésére. Fölhivta — ugymond — a reform kidolgozására az ellenzéki pártokat is és sajnálja, hogy az ellenzék már a bizottság kiküldésére vonatkozó inditványnyal szemben is obstruált. Ilyen viszonyok között első kötelességünk az kell, hogy legyen, hogy próbáljuk keresztülvinni inditványunkat a házszabályokban való eszközök kihasználásával és folyamodjunk egy eszközhöz, amelyre nézve a mai házszabályok különböző értelmezései találkoznak, tudniillik a *délutáni ülésekhez,* amelyekre nézve azok a férfiak is, akiknek utjai, sajnálatomra a mienktől most elváltak, egyetértettek velünk abban, hogy az a házszabályok keretében megvalósitható. Elmondta ezután, hogy csak kettő között választhatott a teknikai obstrukció bejelentése után: vagy meghátrálni a kisebbségnek jogtalan, az alkotmány lényegébe ütköző erőszaka előtt, vagy megmenteni a lényeget, érvényt szerezni az alkotmány sarkalatos alapelveinek, ama formák egyszeri felvételével, amely formák ma már rendeltetésüknek meg nem felelnek. Fölemelt fővel és nyugodt lélekkel merem mondani, hogy ebben a küzdelemben az *igazi alkotmányos fölfogást, a nemzeti akaratnak igazi nagy érdekeit én képviseltem,* azokkal a barátaimmal együtt akikkel e nagy ügy szolgálatában teljesen összeforrva vittük e nagy küzdelmet. És nagyon sajátságosnak tünik föl előttem, hogy az alkotmánysértés, a jogtiprás és a jó Isten tudja még, mi mindennek a vádjával illettettem azok részéről, akik egyedül voltak tényezők abban, hogy a Ház mostani házszabályai teljesen hasznavehetetlenekké váltak. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.) A törvény rendeli el, hogy a magyar képviselőház házszabályokat alkosson, amelyekkel a tanácskozás rendjét biztositotta és e házszabályokat szigorban végrehajtsa. Ennek a törvényes parancsnak kell, hogy eleget tegyen a Ház eleget tegyen, ha lehet, *a törvényes formák teljes megtartása mellett,* de ha egyszer odakényszeritettett, ha egyszer ugy áll előtte a kérdés, hogy vagy egy pár mellékes formát kell megsérteni, amely mellékes formák évek hosszu során át a lényeg megrontására használtattak föl, vagy pedig örökre romba kell dőlni hagyni a lényeget, engedni kell meghamisitani a közéletet, akkor itt, azt hiszem, hogy a habozásnak nem volt és nem lehetett helye. (Tetszés, éljenzés és taps. Egy hang: Éljen a parlamentarizmus megmentője!) Akkor magunkra kellett vennünk a felelősséget azért, amit tettünk, amit most önök előtt, tisztelt uraim, és az egész nemzeti közvélemény előtt, tisztelt uraim, és az egész nemzeti közvélemény taps.)

A politika, tisztelt uraim, amelyet mi képviselünk és ajánljuk önöknek, föladatául tüzte ki helyreállitani a magyar parlament rendjét, tisztességét, méltóságát és becsületét, fölszabaditani a magyar nemzetet ama lidércnyomás alól, amely lenyügözve lekötve tartotta, céljául tüzte ki a nemzet egész figyelmét, egész erejét a körülötte forgó világeseményekkel kapcsolatos nagy kérdések felé terelni és ezáltal ujabb életre, vagy ujabb produktivabb, akcióképesebb nemzeti politikára hivni föl. (Igaz! Ugy van!)

Talán diesekvés nélkül mondhatom, hogy a nemzeti politikát minőnek képzeljük mi barátainkkal, annak rövid hivatalos működésünk alatt is tanujelét adhattuk. Nem akarok mindent felsorolni, ami azóta történt, de talán ha visszagondol bárki, látni fogja azt, hogy közgazdasági téren, hogy politikai téren és a katonai kérdések megoldásánál is, olyan katonai kérdések megoldásánál is, amelyeket nem oldottak meg a kormány megalakulásakor, mindenekfölött azonban a nemzet lelki életére oly fontos kérdésekben is, ahol ki kell domborodnia a korona és a nemzet közt levő teljes bizalomnak és egyetértésnek (Fölkiáltások: Éljen a király!), mindenütt tereken igyekeztünk a közügyet becsületesen szolgálni. (Szünni nem akaró, lelkes éljenzés és taps. Egy hang: Éljen az erős kormány!) Ebben a törekvésben — és bárki álljon utánam erre a helyre, ugyan azt lesz kénytelen tapasztalni, és mondani, ha igazat akar mondani, — ebben a törekvésben napról-napra, óráról-órára megbénitva, lenyügözve éreztem magam parlamentarizmusunk e betegsége által és mondhatom önöknek — s az azután oly közönyös, hogy vanne jobb és erőteljesebb politika és hogy ki fogja azt önök előtt képviselni (Zajos éljenzés) — de mondhatom önöknek azt, hogy az, aki a kellőleg szervezott, rendezett parlamenttel biró magyar nemzet élén képviselheti ezt a politikát, az sikerről-sikerre fogja vinni a magyar nemzet ügyét mindig tovább és tovább. Ezek voltak azok a szempontok, amelyek arra inditottak bennünket a szabadelvüpárt tagjait, hogy ezt a nagy lépést megtegyük. Ezért a felelősséget elvállaljuk. A *nagy perben más biró nincs és nem lehet, mint maga a nemzet.* A nemzet elé bocsátjuk ügyünket és abban a nemzet fog dönteni. És ne álljon nekem senki elő azzal, hogy ezt a kérdést a nemzet nem döntheti el. Amely nemzet élni akar, amely nemzet erőt érez magában, amely nemzet a maga történelmi hivatásáról lemondani nem akar, az az ilyen állitást csak gunyos mosolylyal fogadhatja; az meg kell és meg fogja mutatni azt, hogy ura a maga sorsának és nem fosztja őt meg sem elmélet, sem semmi a világon attól a legfőbb jogától, hogy kiálljon a küzdőtérre és összezuzza mindazt, amit elébe állitanak. (Percekig tartó zajos tetszés, éljenzés és taps.)

(A beszéd után.)

A kormányelnök beszédének végeztéig az utcán is helyreállott a rend. A rendőrség nem tudta elnyomni a tüntetőket, *segitségül hivta hát a katonaságot,* amely csakhamar megjelent, elfoglalta a Lloyd-épület előtti térséget és megtisztitotta azt a lármázó tömegtől. Hanem azért a tüntetők még egy kis kisérletet tettek és mikor *Tisza* István elhagyta a gyülés szinhelyét, hatalmas abcugkiáltásokkal fogadták. *A huszárság a tömeg felé fordította lovait* és néhány pillanat alatt csöndes lett az utca.

A miniszterelnök és kisérete ezután a Royal nagytermének gazdagon teritett asztalainál foglalt helyet. A bankett után a miniszterelnök sorra járta az asztalokat, kezet fogott a polgárokkal, miközben körülötte egyre, szakadatlanul hangzott a lelkes éljenzés.

A tüntetés, amely szerencsére senkiben sem tett kárt, — mindössze *Telecsky* Kristóf képviselő kisujját sértette meg egy lehulló üvegszilánk — a győri klerikálisok müve volt. Azok a röpiratok, amelyeket már korán reggel osztogatni kezdtek a nép között, egytől-egyig a klerikális párt nyomdából kerültek ki, a tüntetők pedig részben a katolikus tanitóképzőintézet növendékei, részben pedig a katolikus legényegylet tagjai voltak. A tömeg közé szórt röpiratok arról értesitették a publikumot, hogy gróf *Tisza* István bukott ember s *hogy a király dr. Darányi Ignácot fogja miniszterelnökké kinevezni.* Ezekkel a hireszteléskkel tudták a közönséget annyira fölházitani, hogy a függetlenségi párttal történt megállapodás ellenére, a győri utca ma viharos tumultusok szinhelye lett.

Mialatt azonban a bankett folyt, a katonasággal kiegészitett rendőrségnek sikerült a rendet az egész városban helyreállitani.

(A bankett.)

Delután egy órakor az uj Royal-szálló modern berendezésü nagytermében diszes lakoma volt, amelyen mintegy 500-an vettek részt.

Az első felköszöntőt dr. *Kautz* Gusztáv, a győri szabadelvü párt elnöke mondotta, lelkes

szavakban éltetve Tisza Istvánt. *Wotitz* Gusztáv takarékpénztári igazgató szép felköszöntőben a szabadelvüpártot dicsőitette, mely a haza minden polgárának jogait tisztelve, felekezeti gyülölséget nem ismerve, a nemzet szent érdekeinek megvalósitására törekszik. Azután *Erdély* Sándor mondott mély hatást keltett felköszöntőt. Győr városa a saját példáján okulhatott arra nézve, mennyire igazolt ama lelkes támogatás, amelyben most a miniszterelnök törekvéseit részesiti. Győr városára és a haladás szelleme iránt érzékkel biró szabadelvü polgáraira emeli poharát. (Hosszantartó éljenzés.)

Ezután gróf **Tisza** István miniszterelnök állott fel szólásra, akit percekig tartó éljenzéssel üdvözöltek. A miniszterelnök igy szólt:

T. Uraim! Politikusok elhárithatják a nemzetek utjában álló akadályokat, esetleg, ha az isteni gondviselés szerencsés kézzel áldja meg őket, megszabhatják a nemzetek haladásának utjait és kereteit. De a politikusok müködése meddő marad, ezek a keretek üresen maradnak, ha maga a nemzeti társadalom nem jön segigtségükre és anyagi, szellemi és erkölcsi erővel nem tölti be azokat. (Igaz! Ugy van! Élénk éljenzés.) Minden nemzet sorsa első sorban a nemzet saját erejétől függ (Ugy van!) erejének attól a gyarapodásától, amelyet a társadalmi élet fejlődése, evolutiója és haladása hoz magával és nekünk magyaroknak is a jövőtől csak akkor lehet valamit várnunk, ha a magyar nemzeti társadalom is együtt haladhat vezéreivel, ha mind ujabb és ujabb rétegek felvételével gazdagodik, mind teljesebbé, mind tartalmasabbá teszi a nemzet erejét (Zajos tetszés és éljenzés.)

T. uraim! Ezeknek az uj erőknek, amelyek érvényesülést keresnek, nem a régiek helyét kell elfoglalniok (Igaz! Ugy van! Tetszés), itt hely van mindenkinek az erejére. (Zajos tetszés és helyeslés.) Itt karöltve, vállvetve, egyesülve a magyar nemzeti politika nagy céljai mellett kell édesmindnyájunknak együttdolgoznunk és nem szabad meddő surlódásokban forgácsolni szét erőnket. (Ugy van! Élénk tetszés és taps.) Önkéntelenül tolul lelkembe ez a nagy igazság most, amidőn itt, az ország ezen emelkedő, életerőtől duzzadó városának társadalmát a körülötte levő vármegyék társadalmi kitünőségeivel egy testvéri érzésben egyesitve látom. (Lelkes éljenzés.) Engedjék meg, hogy poharamat én is Győr város emelkedésére üritsem, kivánva azt, hogy haladjon, erősödjék, gyarapodjék, fokozza azt az erőt, amelyet a nemzet rendelkezésére bocsát és állja meg helyét az egységes magyar nemzet kebelében (Élénk helyeslés.), hogy azokkal az erőkkel, amelyek körülötte vannak, egyesülve szolgálhassa mindnyájunk nagy érdekeit. (Hosszas, élénk éljenzés és helyeslés.)

A banketten a miniszterelnök beszéde után *Vermes* Jenő polgármesterhelyettes a város, dr. *Szalaczy* Lajos a vármegye, *Barcza* Géza pedig a vármegye szabadelvüpártja nevében köszöntötte fel a miniszterelnököt. Beszéltek még *Kubinyi* Géza, *Tuba* János és gróf *Cziráky* Béla, aki a következő feltünést keltő beszédet mondotta:

Sajnálom, hogy amikor nekem itt tulajdonképpen a szives fogadásért hálás köszönetet kellene mondanóm, mégis a rosszalás szavai tolulnak ajkaimra azért, mert önök szeretetreméltóságukban más férfiakat is ünnepelnek akkor, midőn tulajdonképpen csak egy férfiu közös ünneplésére gyültünk itt össze. Önök szives szavakkal emlékeztek meg rólam, Eszterházy és Széchenyi gróf urakról azért, mert hazafias meggyőződésünket követve, itt megjelentünk. (Élénk éljenzés.) Már pedig, uraim, hazafiasnak lenni tisztán csak kötelesség. (Zajos tetszés.) Magyarország története igazolja, hogy veszély idején mindig összetömörültek pártkülönbség nélkül, ha külellenség támadta a hazát; *csodálatos, hogy most, amidőn fontos kérdések intézendők el, elhagyják férfiak helyüket.* Most pedig igazán nem volna szabad külön utakon haladni, amikor Magyarország ügyeit e legbecsületesebb államférfiu vezeti. (Hosszantartó, zajos éljenzés.) Lehetnek többen, kiknek nézetei talán elválnak a miniszterelnök elveitől, de ezek érvényesitsék ellenvetéseiket akkor, amidőn azt békés uton lehetne megtenni, nem pedig most, amikor nagy kérdések elintézésére sorompóba kellene állania mindenkinek. Tisza István gróf nem keresi a népszerüséget, amelyet talán könnyebben megtalálhatna ő is, de ő elveinek megvalósitásáért igazi, férfias kitartással küzd. Ezért mellette kitartani meggyőződésünkből ered, és én teljes szivből ünneplem önökkel Tisza István grófot, akinek őszintén kivánom, hogy kitüzött feladatát valósitsa meg. Ha ez sikerül neki, a dicsőség érte a hazáé, ha bukik vele, a dicsőség az övé! (Lelkes, hosszantartó éljenzés és taps. Szónokot sokan ünneplik.)

Lalyi a bécsi magyarok nevében szólott, hangsulyozva, hogy ők is érdeklődtek a magyar parlament eseményei iránt, örömmel látták az ottan történteket, bár nem sikerült a tervük, hogy nagyobb küldöttséggel képviseltessék magukat ezen a gyülésen, mindazonáltal legyenek meggyőződve — igy folytatta — ha szükség lesz reánk, ott leszünk, mindig számithatnak reánk.

(Az elutazás.)

A bankett után gróf *Tisza* István miniszterelnök a püspöki várba hajtatott, ahol gróf *Széchényi* Miklós püspök a káptalani küldöttség élén a következő beszéddel fogadta:

„Midőn Excellenciád látogatásával Győr városát megtisztelte, tisztelettel üdvözlöm a győri székeskáptalannal együtt Excellenciádat, mint azt a férfiut, ki a mai rendkivüli, sulyos viszonyok között felséges királyunk bizalmának letéteménye. Midőn epedve várja minden igaz magyar hazafi a kibontakozást s azzal hazánk megmentését, megjelöli utunkat nekünk, katolikus magyaroknak, szent vallásunk parancsainak követése, hazaszeretetünk, törhetetlen hüségünk koronás királyunkhoz és ragaszkodásunk ősi alkotmányunkhoz. Azon meggyőződésben, hogy Excellenciád is ezen az uton haladva törekszik elérni azt a célt, nehéz munkájában azt kivánom és kérem Istentől, hogy az ő segitségével ezen az uton sikerüljön a hazát megmenteni és áldásthozó békét meghonositani.

Gróf *Tisza* István miniszterelnök este félhét óra után kihajtatott a pályaudvarra, hol a győri szabadelvüpárt számos tagja éljenzéssel és ovációkkal fogadta. A vonat megérkezéseig a miniszterelnök *Altenberg* lovag dandárparancsnokkal beszélgetett é' bemutattatta magának a 26. gyalogezred parancsnokát. A vonat berobogása után lelkes éljenzés között lépett a miniszterelnök szalonkocsijába, honnan kihajolva, megköszönte a szabadelvüpártnak iránt való bizalmát és a fogadtatás körül tanusitott fáradozásait. A vonat elindulásáig folytonos lelkes éljenzések hangzottak el. A katonaságot annak a vasuttól való bevonulásakor néhány száz főre menő tömeg abcugkiáltásokakl fogadta, de csak akkor lépett fel a tüntetők ellen erélyesen, amikor ezek néhány épület ablakait bezuzták és kövek, estek a katonaság közé is. A tömeg a püspöki palota előtt ismét összeverődött, de néhány abcugkiáltás után szétoszlott. Este fél nyolc órakor nyugalom van.

(A győri sajtóiroda.)

A miniszterelnök győri tartózkodása alkalmából előfordult *rendzavarásokról* a rendőrségi sajtóiroda a következő jelentést adta ki: A fogadásnál nem volt rendetlenség. Mikor a miniszterelnök a váróteremből kilépett, néhány gyermekfütty és utána egy pár abcug! kiáltás volt hallható. Mikor a menet megindult, általános lárma keletkezett. A lármától a kocsi lova megbokrosodott és ezzel kezdődött a rendzavarás. A miniszterelnök kocsijával elkerülte a rendőrfőkapitány kocsiját. A bevonulás egész utján tulnyomóan csöcselék állott. A miniszterelnök a bevonnás megállapitott sorrendjétől eltérőleg közvetlenül a püspöki várba hajtatott.

Itt történt utközben, hogy esernyővel bezuzták a miniszterelnök kocsijának ablakát. A püspöki várból a miniszterelnök a Lloyd épületébe hajtatott, ahol már akkorra nagy tömeg volt összecsődülve, amely a miniszterelnököt lármával és Le! kiáltásokkal fogadta. A főkapitány kocsijával egy másik kocsi összeütközött, amiből ujabb zavar keletkezett és eközben a tömeg a Lloyd-épület ablakait kezdte kövel dobálni.

Miután a tömeg fellépése folytán a rendzavarás nagyobbnak mutatkozott, katonai segitséget vettek igénybe.

A tüntetést rendező tömeg legnagyobbrészt a katolikus tanitóképző-intézet növendékeiből és tanoncokból állott. Az egész ellentüntetést a legnagyobb alattomossággal készitették elő. Több letartóztatás történt, köztük egy Pataki János nevü tanitóképző-növendéket is letartóztattak, akit igazoálsa után rögtön szabadonbocsátottak. A többi letartóztatott: Blau Henrik rőföskereskedősegéd, Fodor Gyula borbélyinas, Ocza Zsigmond napszámos, Nyári Jóka Pál napszámos, Barát József kötélgyáros, Csát János csizmadiasegéd, Paondel József festősegéd, Öreg Lehóczky József és fia kőmives, Lendl Endre kőmives, Stattner József lakatossegéd Ocza József iparossegéd. A tüntetés alkalmával az összes rendőröket, különösen a tisztviselőket kővel dobálták meg.

(A győri ellenzék.)

A *győri* függetlenségi párt már régebben megállapodott a szabadelvüpárt vezető férfiaival, hogy a miniszterelnök látogatása alkalmával minden tüntetéstől tartózkodni fog s ennek szemben igéretet kapott arra nézve, hogy a vasárnapi tiltakozó népgyülést viszont a szabadelvüpártiak nem fogják zavarni. Ezt a tiszteletreméltó és komoly paktumot ma váratlanul megzavarta a győri klerikálisok izgató munkája. Hogy a tüntetés csakugyan a klerikálisoktól indul ki, s hogy a függetlenségi pártnak semmi része nem volt, legjobban bizonyitja a győri függetlenségi párt elnökének nyilatkozata, melyet egy fővárosi hirlapiró előtt tett. A pártelnök *elitélte* a tüntetést, melyet nem komoly polgárok rendeztek s amelylyel a függetlenségi pártnak semmi közössége nem volt. Mélyen *sajnálja* a történteket, amelyek *Győr város jó hirnevén csorbát ejtettek.*

A szabadelvüpártból.

A szabadelvü pártkörben ma este nagy érdeklődéssel várták a Győrből visszaérkezett képviselőket és nagy csoport vette körül *Heltai* Ferencet, *Szőts* Pált és *Gajáry* Gézát, *akik* a győri eseményekről referáltak a párt tagjainak. A szemtanu képviselők a győri szabadelvü párti gyülést impozáns lefolyásunak mondták. A tüntetésről szóló hirekkel szemben pedig azok tulzott voltát hangsulyozták. Nevetve mutogatták a magukkal hozott ökölnyi köveket, amikkel megdobálták őket. A párt tagjai közül sokan jelentkeztek a vasárnapi pozsonyi gyülésre, amelyen a kormány részéről *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi miniszter fog megjelenni. A kereskedelmi minisztert pozsonyi utján több mint 20 képviselő kiséri el. Gróf *Tisza* István miniszterelnök nem volt fenn a körben, mert ő Győrből csak a 10 órai vonattal érkezett Budapestre. A miniszterek közül fenn voltak a klubban *Lukács* László pénzügyminiszter, *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi miniszter, *Nyiri* Sándor honvédelemügyi és *Tallián* Béla földmivelésügyi miniszter, továbbá *Rosner* Ervin fiumei kormányző és a párt tagjai nagy számmal.

A szabadelvü pártban ma a volt nemzeti pártiak egyike kijelentette, hogy *az ő kilépéséről szóló hiresztelések teljesen alaptalanok.* Amennyire társainak hangulatát ismei, — ugymond — *azok sem gondolnak a kilépésre.*

A pártban ma megmutatták gróf *Andrássy* Gyula beszédének hiteles szövegét, mely egészen másképpen hangzik, mint a lapok telegrammjaiban. A beszédnek a telegrammok szerint izző és harcias befejezése a hiteles szöveg szerint ez volt:

— Kijelentem, hogy nem féltem magamat és félreállni nem fogok, hanem teljesiteni fogom kötelességemet, bármilyen következményekkel járjon ez személyemre nézve. *Szivem mélyéből becsülöm a miniszterelnök ur kötelességtudását; de elhihetik, hogy legalább e részben nem fogok mögötte maradni.*

A szövetkezett ellenzék.

Az ellenzék táborában ma az Andrássyak tegnapi beszédeivel, a miniszterelnök győri kirándulásával és Darányi Ignác jövő keddre jelzett felszólalásával foglalkoztak. A hangulat nagyon lelkes az ellenzéki táborban.

Óriási ujongást keltett az aábbi *debreceni távirat*, mely ma este érkezett a Kossuth-pártba:

Kossuth-párt,

Budapest.

Debrecen város törvényhatóságának mai közgyülése huszonhárom szótöbbséggel a kor-

mánynak bizalmatlanságot szavazott és kimondotta, hogy a parlamenti erőszakkal keresztülvitt házszabálymódosítás segélyével *netalán hozandó határozatok törvénytelenek s azokat végrehajtani nem fogja.*

Darányi a helyzetről.

A jövő kedden, december 6.án a II. kerületi Darányi-párt a budai Vigadó éttermében nagy pártvacsorát rendez, melyen *Darányi* Ignác volt földmivelésügyi miniszter nyilatkozni fog a helyzetről.

Apponyi védekezése.

Gróf *Apponyi* Albert, akit a szabadelvűpártból kilépett elökelő politikusok is egyértelemmel megitéltek azért, hogy a parlamenti háboruságba a király személyét is belevonta, ma a *Budapesti Hirlaphoz* levelet intézett, melyből közöljük a következő részt:

Ha állana az a teória, hogy a király (vagy akár a főrendiház) semmi körülmények közt nem vizsgálhatja meg a hozzájárulás végett eléjük terjesztett képviselőházi határozatok érvényességét, akkor *egy lelkiismeretlen elnök és jegyző összejátszásával esetleg a többség ellenére kimondott és a jegyző által hivatalos jegyzőkönyvi kivonatban kiadott határozatot is el kellene fogadniok.* Az egész eszmezavar, mely látszik, abból származik, hogy összetévesztenek két dolgot: a képviselőház belső rende fölötti örködést, amely csakugyan kizárólag a képviselőháznak belső ügye és a képviselőház határozatai érvényességének kérdését, helyesebben szólva, annak megállapitását: van-e képviselőházi határozat? Ezt a kérdést is rendes körülmények közt eldönti a hivatalos jegyzőkönyvi kivonat; de ha annak tartalmához kétely fér és ha a többi törvényhozási tényezők figyelme a képviselőház ellentétes határozatainak semmis voltára felhivatik, ugy ezek a tényezők nem tehetik magukat egyszerűen tul azon a kételyen, hanem tartoznak azzal tisztába jönni, korántsem a képviselőház belügyeibe való beavatkozás céljából, amihez semmi körülmények közt sincs joguk, hanem *saját eljárásuk jogosságának megállapitása végett,* nehogy törvényhozási jogot uzurpáljanak a képviselőház nélkül, azaz: képviselőházi határozat hiányában. Érvénytelen határozat ugyanis annyi, mint semmi határozat.

A király személye minden körülmény közt után kivül marad, mert az ilyen szentesités tényeért, amely a kellő jogi előzmények hiánya miatt hatálytalan volna, csak azt a kormányt illetné meg a felelősség, mely azt kieszközölte. De vajjon nyerne-e a királyi tekintély azzal, ha ő felsége nemcsak megtartani, de „mások által megtartatni" is igérne olyan törvényt, amely nem is törvény, melynek tehát senki sem tartozik magát alávetni? Ami ilyen esetben homályként a királyi tekintélyt érintené, azt nem a mi figyelmeztetésünk okozná, hanem a kormány által kieszközölt szentesités maga és azoknak a törvénytelen tényeknek egész sorozata, amely odáig vezet. Az ellenzék, midőn ezeket a fejleményeket előre való figyelmeztetés által megelőzni iparkodik, nemcsak nem követ el hibát, hanem alattvalói kötelességet teljesit.

Nincs is erre más módunk. A lex Daniel alapján és segitségével esetleg hozott törvényeknek nem vethetjük alá magunkat, hanem azok erőszakos végrehajtásának megkisérlésével szemben, higgadtságunkat megőva, *a biróságoknál fogunk oltalmat és megtorlást keresni.* Tennünk kell pedig ezt az alkotmány két sarkalatos elvének megóvása végett; az egyik az, hogy törvények csak a képviselőház határozata alapján jöhetnek létre, a másik pedig az, hogy a képviselőházi határozat csak a Ház szabályainak megfelelő módon jöhet létre. A legsulyosabb bonyodalmakat is kisebb rossznak kell tekintenünk e két sarkalatos tétel bármelyikének megingatásához képest. Ha pedig az, ami november 18-án történt, megállhat, vagy ha annak alapján tovább lehet épiteni, mind a kettő romba dőlt.

Budapest, 1904. november 30.

Apponyi Albert.

„A parlamenti őrség."

Megirtuk, hogy a képviselőház elnöksége negyven főnyi parlamenti őrséget szerződtetett. Erről az őrségről különböző hirek kerültek forgalomba s tegnap már gróf *Andrássy* Gyula is megemlékezett róla gálszécsi beszédében, azt mondván, hogy Tisza ezekkel az „izmos" legényekkel aligha fogja helyreállitani a parlament tekintélyét. Ma aztán a különböző kiszinezésekkel szemben a félhivatalos *Magyar Nemzet* a következőket irja:

Az egész dolog abban áll, hogy az elnökség igenis negyven emberrel szaporitotta a — szolgaszemélyzetet. Ennek a személyzetszaporitásnak több oka van. Egyik, nem is éppen utolsó oka az, hogy az eddigi személyzet szolgálata ugy, és terhes, leghivált a mai viszonyok között, melyeket az obstrukciós kedvtelések idéztek föl. Hosszu, avagy éppenséggel kettős ülések alatt egyazon személyzetnek talpon állani s az ülések után még órák hosszáig végezni a szükséges munkát is, ez több, mint amennyit az eddigi létszámtól méltányosan követeli lehet.

Ezenkivül azonban *más ok is* megmagyarázza és indokolja a szaporitást. A házszabályok kötelességévé teszik az elnökségnek, hogy a Házban örködjék a rend fölött és hogy azt fentartsa. Vajjon szükséges-e emlékeztetnünk t. laptársainkat arra, hogy az obstrukciós hóbort hányszor rendezett *parlamentbe nem illő csődületet, vagy versenyfutást az elnöki emelvényre,* azzal az előre bejelentett szándékkal, hogy ott fenn majd darabokra szed mindenkit, aki eleven és aki nem az obstrukció maniákusa? Talán emlékezni fognak még ezekre a szégyenletes fenyegetésekre és jelenetekre, hiszen nem olyan régen és nem is olyan ritkán történtek. Az igaz, hogy eleddig holmi *indítvány-elszakitáson, ollós handabandázáson, székek és tintatartók hajigálásán tul még nem mentek.* De ebből ennyi is éppen elég. És ha még hozzá veszszük, hogy t. laptársaink közül az egyik kilátásba helyezte már *az ellenzéki revolvereket* is, hát ilyen előzmények és e fajta kilátások mellett talán csak természetes, ha megiértőnik a *köteles gondoskodás,* hogy amit megkövetelni joga van mindenkinek és mindenütt, *a személyes biztonságnak ott a Házban is meglegyen a kellő védelme.*

Arról nem szólunk bővebben, hogy a házszabályoknak van és bekövetkezhetik olyan intézkedése, amit — ez is az obstrukció gyümölcse és dicsérete! — esetleg végre is kell hajtani. Reméljük a legjobbat és pedig korántsem a kormány vagy pártja, hanem a magyar parlamentárizmusnak és az ország reputációjának az érdekében: reméljük azt, hogy végrehajtásra nem kerül a sor. Ám ha kerülne mégis, hát akkor kell rá módnak lennie, hogy a házszabályok intézkedés végre legyen hajtható.

*

Stransky reichsrathbeli képviselő a saját lapjában, a *Politik*-ban leirja 1898-ban történt találkozását gróf *Tisza* Istvánnal és a mostani miniszterelnök akkori véleményét a parlamenti rendőrségről. — Egy delegációnális ebéden — irja Stransky — a Badeni miniszterelnökségének egyik viharos napja után gróf *Tisza* István, aki még akkor nem vitt olyan kiváló szerepet, a társalgás során, amelyet én a botrányos parlamenti jelenetekre forditottam, igy szólt hozzám:

— Durva hiba volt a rendőrséget a parlamentbe rendelni.

Én igy feleltem: De a jobboldali pártokat ezért nem lehet felelőssé tenni, mert Badeni velük előzetesen nem beszélte meg tervét. Gróf Badeni radikális eszközt keresett s csak akkor határozta el magát a rendőrség behivására, mikor az események megmutatták, hogy a jobboldali képviselők személyes biztonsága is veszedelemben forog.

Gróf *Tisza* István: Elismerem, hogy az ilyen erőszakos képviselőket el kell távolitani a teremből, de erről maguk a képviselők gondoskodjanak. Nem kell sokat gondolkozni, a képviselők gyürközzenek maguk neki a dolognak.

A *Politik* cikke azzal végződik, hogy ime, Tisza most éppen olyan helyzetbe jutott, aminőben volt 1897-ben Badeni, hozzá fog-e hát ő nyulni ahhoz az erőszakos eszközhöz?

A vidék.

A *szabadelvűpárthoz* egyre érkeznek az üdvözlések a vidékről. Ma *Pécs* város törvényhatóságának közgyülése szavazott bizalmat a kormánynak. A bizalmi határozat kihirdetésére a karzaton elhelyezkedett ifjuság a Kossuth-nóta énekléssével válaszolt, de elnöklő főispán kiürittette a karzatot s aztán minden a legnagyobb rendben folyt le. *Jász-Nagykun-Szolnokmegye* szabadelvűpártja gróf *Almássy* Imre elnöklete alatt ma szintén ülést tartot és nemcsak bizalmat szavazott a kormánynak, de elhatározta, hogy *küldöttség utján meghivja a miniszterelnököt a szolnoki nagygyülésre.*

Üdvözlések érkeztek még a *szatmármegyei,* a *szegedi,* a *nyiltrazsámbokréti,* a *nagybittsei,* a *fehértemplomi,* a *zichifalui* szabadelvűpárttól, amagyar fővárosi malomegyesülettel, *Bázos* község képviselőtestületétől, *Késmárk* város közönségétől, *Klozdia* és *Gerabenc* községek képviselőtestületétől.

Az *ellenzékhez,* egyes ellenzéki képviselők czimére, szintén sok üdvözlés érkezik állandóan.

KÜLFÖLD

A német szerződés. A bécsi tárgyalások eredménytelensége után bizonyos, hogy a német kormány az év végével fel fogja mondani az osztrák-magyar monarkiával kötött szerződést. A mostani kereskedelmi szerződés 1905. végéig marad érvényben. Bizonyos az is, hogy Ausztria-Magyarország is ugyanekkor az összes kereskedlmi szerződéseket fel fogja mondani 1905. végére, még pedig az orosz, svájci, belga, szerb és román kereskedelmi szerződéseket. A német kereskedlmi tárgyalások megszakadására vonatkozólag egy magyar miniszter ugy nyilatkozott, hogy a magyar kormány elment az engedékenység legszélső határáig és azontul semmi körülmények közt sem mehet. A beállt fordulatot ingerültség nélkül kell tekinteni, mert a tények logikája mégis érvényesülni fog. A tárgyalásokban résztvett összes tényezőket áthatja az a tudat, hogy megtettek minden lehetőt a rájuk bizott érdekek kielégitése céljából. A tárgyalások eredménytelenek maradtak, mert ezidőszerint áthidalhatlan nehézségek merültek föl. Ezzel a közvéleménynek egyelőre számot kell vetnie. Lehetetlent azonban nem szabad senkitől sem kivánni.

Wedel gróf német nagykövet ma Budapestre érkezett és délután 3 órakor megjelent *ő felsége* előtt különkihallgatáson. *Wedel* gróf *Vilmos* császár sajátkezüleg irt levelét adta át királyunknak.

*

Berlinből táviratozzák, hogy a félhivatalos *Vossische Zeitung* szerint a német kormány reméli, hogy sikerülni fog a kereskedelempolitikai szakadást Ausztria-Magyarországgal kikerülni, bárha ez a veszedelem komoly. *Németország kész bármely pillanatban folytatni a kereskedelmi szerződéses tárgyalásokat, azonban elvárja, hogy erre a kezdeményezés Ausztria-Magyarország részéről induljon ki.* Ha ez nem következik be, akkor a német kormány december 31-én fel fogja mondani a szerződést s akkor számolni kell azzal az esetőséggel, hogy december 31-ike után mind a két fél a saját autonóm vámtarifája szerint fog egymással bánni.

Az orosz-japán háboru.

Budapest, december 1.

Tokiói félhivatalos jelentés szerint a japánok elfoglalták a 203 méter magas dombot. Miután sikerült hatalmukba keriteni a domb közelében elhuzódó orosz sáncokat, előre nyomultak és elfoglalták a dombot magát is. A domb pontos helyzetét az Európában használatos térképek nem állapitják meg. De az eddigi jelentések néhány részletéből az tünik ki, hogy a vár északi és nyugati frontja közt terül el. Ennek megfelelne az a jelentés, amely szerint nemrég japán erősitések szálltak partra a Galamb-öbölben. Igazolni látszik ezt a föltevést az a jelentés is, hogy erről a dombról közvetlenül bombázni lehet a kikötőt. A sokat emlegetett domb erőditéseit nyilván csak a háboru kitörése után épitették s igy csak ideiglenes jellegük lehet. Ha csakugyan ilyen a helyzete, ugy elfoglalása a japánok nagy sikerét jelenti, mert jelentékenyen hozzájárulhat az Icsan-csoport elfoglalásához. Onnan veszélyeztetve van Port-Arthur nyugati erőditéseinek egész csoportja. Emlékeztetni kell rá, hogy a kinaiak tiz évvel ezelőtt azért voltak kénytelenek olyan hamar kapitulálni, mert a 203 méteres dombot nem erősitették meg és nem is védelmezték. Az oroszoknak tehát legfőbb feladatuk most csak az lehet, hogy a japánok legkitünőbb pozicióját visszafoglalják.

Port-Arthur ostroma.

London, december 1.

Tokióból jelentik: A Port-Arthurt ostromló japán hadsereg jobb szárnyának hétfőn éjjel sikerült a *kétszárom méteres domb*

legnagyobb részét több ostromtámadás után az oroszok kétségbeesett ellenállása ellenére véglegesen megszállni. A Sihunsan-erőd ellen intézett ostromtámadás nagyon sikeres volt és az *oroszok óriás veszteségeket szenvedtek.* Egy pillanatig ugy látszott, mintha az orosz helyőrség sietve visszavonulna, de *Stössel* a válságos pillanatban tartalékcsapatokat küldött a tűzvonalba, igy a hátrálás valamivel lassubb tempóban folytatódott. A japánok lövőárkai most a kétszázhárom méteres domb csucsának tőszomszédságában vannak és azon fáradoznak, hogy az egész hadállást elfoglalják.

London, december 1.

A japánok óriás veszteségek árán jelentékenyen közelebb jutottak Port-Arthurhoz. *Nagi* hadseregének jobbszárnya tegnap óta megszállva tartja a kétszázhárom méteres domb csucsát. A japánok igen nagy sulyt vetnek ennek a dombnak a birtokára, mert onnan *a kikötőnek minden egyes részét bombázhatják.* A japánok ezenkivül elfoglalták a Csifusan-erődöt, amely a *kétszázhárom méteres dombtól* északkeletre Hájsusán felé fekszik. A japánok oly óriás erővel nyomultak előre, hogy az oroszok az egész várőv mentén a legnagyobb zavarba jöttek és sietve kezdtek hátrálni, de *Stössel* a veszedelemtől fenyegetett pontokra ujabb csapatokat küldött, ugy hogy az oroszok már most ezeken a pontokon további ellenállást tudnak kifejteni. *A japánok a kikötőben levő összes orosz hajókat sikeresen bombázzák;* a *Berezvijat* csatahajót már tizenötször találták, de gépei sérületlenek és a hajó folytonosan tudja változtatni állását.

Tokió, december 1.

A *Port-Arthur* előtt lévő japán hadsereg főhadiszállásáról jelentik: Az ostromló hadsereg november 30-án reggel kezdte a 203 méteres domb lövöldözését. Délután 4 óráig többször támadott, az ellenség kemény ellentállása folytán eredménytelenül. Délután 5 órakor a japán csapatok előrenyomultak a domb délkeleti része felé és eljutottak 30 méternyire a domb aljától. 7 órakor azután erősitést kapva, megszállhatták a domb tetejét. Az északkeleti lejtő felé nyomuló japán csapatok is támadtak és 8 óra körül a domb tetején lévő erősség végre a japánok kezébe jutott. Az oroszok a domb keleti részén *halomszámra hagyták hátra a hullákat.*

London, december 1.

A Daily Telegraph jelenti Csifuból tegnapról: A japánok a mult hónap 29-én éjjel ujabb heves bombázást kezdtek. *Csifuba* érkezett hirek szerint Erlungsan-erősség és a 203 méteres domb megtámadásakor az ellenfelek *szuronyukat használták.* A veszteségek igen sulyos természetüek voltak. Az ostromló sereg főhadiszállásán kijelentik, hogy az ostrom kezdete óta *huszonötezer japán esett el a csatatéren.*

Pétervár, december 1.

Stössel tábornok szeptember 14-én fiának levelet irt, amelyben azt mondja, hogy a sebesültekkel és a betegekkel együtt még harminckétezer katonája van és kijelenti, hogy *semmi szin alatt sem fog kapitulálni.* A városi képviselőtestület elhatározta, hogy százezer rubel alapitványt tesz Port-Arthur védői és családjaik számára. Elhatározták, hogy egész Oroszországot felszólitják példájuk követésére.

A mandzsuriai harctér.

Pétervár, december 1.

Az orosz távirati iroda jelenti, hogy a keleti harcélen a japánok elhagyják sáncaikat és délkeleti irányban visszavonulnak.

London, december 1.

A Saho partján a helyzet csendes. A folyó teljesen be van fagyva, de a legutóbbi néhány melegebb nap alatt a jégen levő hóréteg megolvadt és igy a folyón való átkelés meg van nehezitve. Megbizható értesülések szerint *Kuropatkin tábornok a jantaisahoi ütközet óta 34.000 ember és 72 ágyu segitséget kapott* és még további 32.000 ember és 38 ágyu van utban a mandzsuriai harctér felé.

Előfizetési felhivás.

A *Budapesti Napló* t. olvasóihoz, akiknek előfizetése deczember elsején lejárt, azt a kérést intézzük, szivesked jenek előfizetésüket mielőbb megujitani, nehogy a lap szétküldésében zavarok álljanak elő. Az előfizetések megujitásának megkönnyitésére *mai számunkhoz postai utalványokat csatoltunk,* amelyek már a *Budapesti Napló* uj kiadótulajdonosának cimére szólnak s amelyek szerint tehát az előfizetések ezzel a cimzéssel küldendők:

A magyar hirlapkiadó részvénytársaságnak

a BUDAPESTI NAPLÓ

részére.

A Budapesti Napló egész évre	*14 K — fill.*
Félévre	*7 K — fill.*
Negyedévre	*3 K 50 fill.*
Egy hónapra	*1 K 20 fill.*

HIREK

Beöthy Ákos.

(1833—1904.)

Budapest, december 1.

Egy szál virágot ne sajnáljon Beöthy Ákos ravatalától az sem, aki sohasem volt vele egy politikai véleményen. Mert hazáját forrón szerető, a tudás legnemesebb italát szomjazó, az ideális Nagy-Magyarországért hevülő férfiu volt, aki az éjjel meghalt: *Beöthy* Ákos. Egy európai magyar, vagy ha szabad magunkat ugy kifejeznünk: egy *angol kuruc.* Angol volt ugyanis tudásának forrására és kuruc a szivére nézve. Az angol alkotmány és az angol történet, mint mondani szokás, a kisujjában volt s akármilyen kuruc küzdelmet folytatott idehaza, kis és nagy dolgokban egyaránt kész volt valami angol analogiával és argumentummal. Ha tőle függ: a magyar parlament már régen angol mintára épül át és a t. Házban csupa lord ül, de persze csak modorra nézve, mert egyébként kurucokat kedvelt ő maga körül. Minta volt ő maga, aki mindig tanult, a legkisebb dolgot is tudományos grandezzával kezelte, a pedanteriáig ügyelt a parlamentáris formákra, de ha hadakozni kellett — és ő mindig hadakozott —, akkor kuruc volt és vágott.

Az utca is vesztit halálával. Mert Beöthy Ákos a budapesti utcának is egyik érdekessége volt. Ha láttak egy imbolyogva járó alakot, kerek bombafejjel, erősen borostás arccal, nyáron is karjára vetett felöltővel, lehetetlenül rövid nadrágban, amint imbolygás közben folytonosan gesztikulál és az ajka is mozog, mintha vitatkoznék valakivel: már tudták, hogy ez Beöthy Ákos. Mert ilyen volt ő. Külsőre is különe, de belsőre *is.* A t. Házban, ha helyén ült, a folyosón, az utcán, a társaságban — mindig és mindenhol vitatkozott, legsürübben önnönmagával. Agyának műhelyében nem csöndes munka folyt, mint a tudósokéban, hanem hangos munka, mint a szónokolva gondolkozók agyában. Nem is ugy gondolkozott, mint más ember, hanem hangosan, hadakozva, lázasan. Minden gondolata nyomban, amint megszületett, már lóra pattant és kurucosan verekedni indult. Sokan nem szerették ezért, még többen szerették. A kaszinóban rendes udvara is volt, ahol öregek és ifjak lesték politikai fejtegetéseit, melyek egy-egy beszédre készülő szónoknak valósággal pótolták a szakkönyvtárt. Hiszen még betegsége alatt is akárhány Rakovszky-beszéd után azt mondták a t. Házban:

— Ezt Beöthy Ákos tanitotta ki! Ez Beöthy Ákossal vacsorált együtt.

Mint ember érdekes, mint politikai iró gazdag tudásu, mint politikus kuruc ellenzéki volt. Csak a megboldogult Pulszky Ágost volt talán még nála is szerelmesebb a politikába s őt is beteggé tette, mikor néhány évvel ezelőtt kibukott a parlamentből. Akkor irta meg nagy történelem-politikai munkájának első és második kötetét. Mikor aztán Széll Kálmán, noha Beöthy volt az egyetlen, aki Apponyiékkal nem ment bele a fuzióba, közös ismerősök utján rávette a parlamentből kiszorult politikust, hogy Kassán vállalja a jelöltséget, akkor Beöthy Ákos elment ugyan Kassára, vissza is jött mint egyhangulag megválasztott képviselő, de mindig tiltakozott az ellen, mintha bárkinek jóindulatából jutott volna mandátumhoz s hogy hálásnak ne higyék, ő támadta leggunyosabban Széll Kálmánt s még se haragudtak rá. Mert megbecsülték hazafiságát, tudását, tisztaságát, angol kuruc voltát. Ugy fogadták, mint aki nélkül nem volna teljes a magyar parlament. S hogy Beöthy Ákos még ezzel a páratlan hódolattal szemben is érzéketlenséget inarkodott mutatni, az is kiegészitő szin az ő karakterének rajzában. Ezért is szerették.

S most Beöthy Ákos, aki embernek volt mégis legértékesebb, meghalt. A mai lapok még hozták nyilatkozatát a politikai helyzetről, mintha ezzel a nyilatkozattal megkönnyebbült volna a lelke, éjfél után kiszállt a porlandó földi testből. Beöthy Ákos meghalt...

*

Beöthy Ákos évek óta betegeskedett. Májbetegségben szenvedett. A mult esztendőben az obstrukció izgalmai erősen megviselték. Husz év óta minden esztendőn fürdőre ment, csupán tavaly maradt itthon, hogy állandóan részt vegyen a parlamenti küzdelmekben. Családja abban a meggyőződésben van, hogy halálát erősen siettette betegségének tavalyi elhanyagolása. Tavaly zárgaságba esett s azóta nem vett részt a parlamenti harcokban. A képviselőházban sem volt azóta. Kezelőorvosa, dr. *Thury* Sándor, aki csak a télen vette át a kezelését, április tizennegyedikén rákos elfajulást állapitott meg. Októberben vérkeringési zavarok állottak elő és ekkor vizibetegség fejlődött ki. A beteg mindazonáltal ritkán feküdt s amennyire ereje birta, állandóan dolgozott történelmi munkáján. A politika halála napjáig mindvégig érdekelte. Még tegnap is csillogó szemmel beszélt a napi politikai dolgokról. Tegnap azonban már nagy láza volt. A déli órákban elaludt és négy óráig fel sem ébredt, akkor igy szólt inasához:

— Gyujtsd fel, fiam, a villanyt!

Az inas meggyujtotta és ki akart menni a szobából, de Beöthy visszahivta:

— Miért nem gyujtod meg, hisz sötét van!

Ekkor kezdődött nála az agónia. Elvesztette a látóképességét. *Csáky* Györgyné, aki a szobában volt és hallotta a párbeszédet, sirva fakadt és kiment az előszobába. Negyedóra mulva csöngetnek az előszoba ajtaján. Vendég érkezett, régi jó barátja a nagybetegnek: gróf *Teleki* Sámuel. Nem eresztették be hozzá.

— Nagyon rosszul van szegény Ákos bácsi — mondták sirva az asszonyok — ki tudja, mi következik ezután?!

Hét órakor ujra megjött Lumniczer tanár, megvizsgálta a beteget és közölte, hogy nagyon sulyos az állapota.

Kilenc órakor igy szólt Beöthy:

— Gyógyitson meg, kedves doktor ur, igen gyönge vagyok. Szükség van rám nagyon a Házban!

Közvetlenül vacsora után aludni óhajtott, de éjfél után hirtelen heves és kinos jajgatással ébresztette fel inasát, ki vele egy szobában feküdt. Gyötrő gyomorgörcs támadta meg, ami különben gyakrabban is megtörtént vele. Hirtelen elküldtek háziorvosáért, dr. *Thuryért.* Mire az odaért, a betegnek vérzése támadt. Száján és orrán folyt a vér és a beteg hörögve mondta:

— Nagyon rosszul vagyok . . . Erzem, végem lesz!

Majd föl akart állni, de visszaroskadt az ágyba s az orvosnak csak annyit mondott:

— Doktor ur, végem van!

Ezek voltak utolsó szavai. Rögtön utána meghalt. Félegy óra előtt öt perccel.

*

Beöthy Ákos halála általános, nagy részvétet keltett nemcsak a politikai körökben, hanem az egész magyar társadalomban, amely kedvelte öt ideális gondolkozásáért, nemes szivéért és jólelküségéért. Kiterjedt és előkelő családján kivül gyászt öltött a parlament, az Akadémia és a Nemzeti Kaszinó, amely testületeknek mindenkor ékessége volt.

*

Halálának hirére a képviselőház, az Akadémia és a Nemzeti Kaszinó, amelynek sokáig igazgatója volt, kitüzte a gyászlobogót. A ravatalt még a reggeli órákban dolgozó-szobájában állitották föl. Temetésén, amely szombaton délután lesz, Kassa város, amelynek képviselője volt és Bihar vármegye küldöttségileg képviselteti magát, de résztvesznek a temetésen az országgyülés, az Akadémia és a Nemzeti Kaszinó tagja is. Egyelőre kerepesi-uti temetőben temetik el.

*

Beöthy Ákos 1833-ban Marján, Biharmegyében született. Középiskolai tanulmányait Nagyváradon, jogi tanulmányait pedig Budapesten végezte 1861-ben Biharmegye aljegyzővé választotta. 1872-ben Deák-párti programmal föllépett a kismartoni kerületben s meg is választották képviselővé. A fuzió után Sennyey pártjához csatlakozott s annak soraiban maradt, amig a mérsékelt ellenzék meg nem alakult. 1878-ban a csornai kerület választotta meg képviselővé. Az 1881—1884-iki országgyülés alatt nem volt tagja a képviselőháznak. 1887-ben a somlyó-vásárhelyi kerület képviselője lett, 1892-ben pedig Kassán választották meg nemzeti párti programmal. Pártja mindannyiszor a delegációba is megválasztotta, ahol az ellenzék egyik szóvivője volt. Sokat utazott a külföldön és többek között huzamosabb ideig tartózkodott Angliában s néhány angol müvet le is forditott magyar nyelven. Az 1896-ik évi választásnál kisebbségben maradt a szabadelvüpárti jelölttel szemben. Szabadidejét akkor *A magyar államiság fejlődése és küzdelme* cimü nagy müvének szentelte, amelynek első kötete 1901-ben jelent meg s nagy feltünést keltett. 1901-ben Kassán ujra megválasztották pártonkivüli ellenzéki programmal s Széll Kálmán akkori miniszterelnök nem is állitott ellene jelöltet. A mult évi obstrukció alatt az ellenzék egyik vezetője volt s különösen nyáron, amikor *Hédervár*y gróf miniszterelnök lett, az ő beszéde élesztette föl ujra az obstrukciót.

Budapest, december 1.

— **Uj udvari tanácsosok.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. *Szamosi* Jánosnak és dr. *Fabinyi* Rudolfnak, a kolozsvári tudományegyetem nyilvános rendes tanárainak, a tudomány és felső oktatás terén szerzett érdemeik elismeréséül a magyar királyi udvari tanácsosi cimet adományozta.

— **A német császár Abbáziában.** Londonból, a *Times* értesülése alapján jelentik, hogy *Vilmos* császár február végén Abbáziába utazik és az egész husvétot ott fogja tölteni. A magas vendég részére a Villa Amáliát bérelték ki.

— **Jubiláló igazgató.** Megirtuk, hogy Walter Károly fővárosi iskolaigazgató a minap töltötte be tanitói müködésének huszonötödik esztendejét. A jubiláló igazgatóhoz most a kultuszminiszter a következő elismerő levelet intézte:

„Értesültem arról, hogy Tekintetességed mostanában töltötte be tanitói müködésének huszonötödik évét. Teljes elismeréssel lévén Tekintetességednek buzgó szolgálatai és kiválóan sikeres müködése iránt, őszinte örömömre szolgál önt ez alkalomból üdvözölnöm. *Berzeviczy* Albert s. k."

— **Magyar főpapok Rómában.** Fraknói Vilmos püspök, szentjobbi apát, aki huzamosabb időt töltött Budapesten, december közepén visszatér állandó tartózkodási helyére, Rómába. Majdnem egyidőben utazik Rómába dr. *Kohl* Medárd püspök, hogy az évforduló alkalmából X. Pius pápának a biboros hercegprimás hódolatát bemutassa.

— **Királyi kihallgatás.** Ő felsége ma délelőtt tiz órakor általános kihallgatást tartott, amelyen a következőket fogadta: Dr. *Sma Stocki* István tartományi főnökhelyettest, *Kurz* Vilmos apátot, *Altorjay* Imre és *Koszlka* Pál csendőrezredeseket, *Domonkos* Sándor földbirtokost és *Spannberger* Alajos iskolaigazgatót.

— **Mohay Sándor beteg.** Mint részvéttel értesülünk, *Mohay* Sándor igazságügyi államtitkár betegen fekszik Eszterházy-utcai lakásán. Az államtitkár tegnap este a borbélyához ment, ahol borotválás közben hirtelen rosszul lett. A borbély azonnal kocsit hozatott és az államtitkárt lakására kisérte. Az államtitkár később jobban lett, de az este óta ágyában maradt. Orvosa, dr. *Farkas* László azt hiszi, hogy az államtitkár a politikai izgalmak következtében betegedett meg, de a betegséget könnyü lefolyásunak tartja. Csendet és nyugalmat ajánlott a betegnek, akit délután dr. *Ángyán* Béla egyetemi tanár is meglátogatott.

— **A tüdőbeteg-szanatórium egyesületének** igazgató-tanácsa ma ülést tartott gróf *Batthyány* Lajos elnöklete alatt. *Ormódy* Vilmos részletesen számolt be a szanatórium-sorsjegyek ügyének a lebonyolitásáról, az igazgatótanács mindazoknak, akik annak a keresztülvitelénél eredményesen müködtek közre, köszönetet szavazott. A sorsjegykölcsön lebonyolitása olyan kedvező eredménnyel járt, hogy az igazgatótanács elhatározta az Erzsébet királyné-szanatórium kiépitését és az épitésre nézve az összes előkészületeket megtette. Az épitkezést kora tavasszal megkezdik.

— **Vörösmarty Mihály emlékezete.** A budapesti Egyetemi Kör irodalmi szakosztálya Vörösmarty Mihály születésének évfordulója alkalmából december 3-án, szombaton irodalmi estét rendez, melyet a nagy költő emlékének szentel. A közremüködők Vörösmartyól tartanak fölolvasást és Vörösmarty költeményeiből szavalnak.

— **Immaculata-ünnep.** A Szent István Társulat tudományos és irodalmi osztálya a Szüz Mária szeplőtelen fogantatásáról szóló dogma kihirdetésének félszázados jubileuma alkalmából ma délelőtt 11 órakor Immaculata-ünnepet rendezett a társulati palota dísztermében. Az ünnepségre nagy és előkelő közönség jelent meg. Ott voltak: *Berzeviczy* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter, báró *Forster* Gyula főrendiházi tag, gróf *Zichy* Nándor, *Dessewffy, Kohl* Medárd, báró *Hornig* Károly és *Várady* püspökök stb. Az ünnepség bevezetéséül a központi papnevelő intézet énekkara adta elő Witt Ferenc Ave Mariá-ját. Az elnöki megnyitó beszédet báró *Hornig* Károly veszprémi püspök tartotta, majd alkalmi szavallatok, beszédek és zeneszámok ünnepelték az Immaculata dogmáját. *Divald* Kornél müvészeti előadása után *Ruschek* utainak imaszerü fohásza rekesztette be az ünnepséget.

— **Hitoktatók értekezlete.** A székesfővárosi hittanárok és hitoktatók ma tartották meg évnegyedes értekezletüket Damjanich-utcai helyiségükben. Novák Lajos kanonok, főfelügyelő elnöklete alatt. Az értekezlet után dr. Prohászka Ottokár egyetemi tanár, a kitünő egyházi szónok tartott konferenciát.

— **A tudósok kongresszusán.** Érdekes epizódot mondanak el a st.-louisi tudományos kongresszusról hazatért tudósok. Az amerikai tudósoknak feltünt, hogy európai kollégáik, bár igenis kiváló embereknek ismeri őket, hazájukban éppenséggel nem foglalják el azt a helyet, amelyet tudományos előkelőségük révén megérdemelnének. Egy német tudóst az amerikai kollégák állandóan „egyetemi tanár urnak" szólitottak; a német professzor megunta a megtiszteltetést és szerényen megjegyezte, hogy ő csak akadémiai magántanár.

— Hogyan? — kérdezte erre csodálkozva az amerikai. — Hisz ön már 15 esztendeje is ez volt, mikor én hallgatója voltam önnek. Ezt igazán nem tudom magamnak megmagyarázni!

— Pedig egyszerü a dolog. — felelt jókedvüen a német tudós. — Hazámban 13 olyan ember van egy tucat között, mint amilyen én vagyok.

— Én inkább azt hiszem, hogy az önök hazájában a közoktatási minisztert választják az olyan emberek közül, akikből 13 esik egy tucatra.

Egy pillanatig kinos csönd állott be. Végre egy amerikai zavarta meg a csöndet.

— Mit szól ehhez az osztálytanácsos ur? — ezzel a kérdéssel fordult egy kiváló pedagógushoz.

— De hisz én nem is vagyok a kutuszminiszteriumban!

— **Merénylet-terv Roosevelt ellen.** Megirtuk már, hogy Amerikában sokan megmosolyogták azokat a messzemenő óvintézkedéseket, melyek *Roosevelt* védelmére st.-louisi tartózkodása alatt történtek. Most derül ki csak, hogy a st.-louisi rendőrség nem végzett hiábavaló munkát, mert amint St.-Louisból jelentik, nyomára jutottak egy anarchista-összeesküvésnek, amely Roosevelt élete ellen irányult. *St.-Louisban* szeptember 17-éig anarchista-kongresszus ülésezett s azon, ugy látszik, Roosevelt ellen is terveztek merényletet. A rendőrség, amely, persze az anarchisták tudta nélkül, szintén résztvett a kongresszuson, oly beszédeket hallott elhangzani ott, hogy jónak találta *Rooseveltnek* személybiztonsága céljából, addig is, amig a kiállitás területén tartózkodik, a legszélesebbkörü óvatosságot kifejteni. Ez magyarázza meg az elnök különvonatának lassu menetét és a vasutvonal sürü őrizetét; 1200 ember őrizte tudniillik a vasutat és körülbelül annyi detektiv kisérte Rooseveltet st.-louisi utjain.

— **Mayer Hans felolvasása.** A Magyar Földrajzi társaság mai felolvasó-ülésén *Mayer* Hans, a társaság tiszteleti tagja tartott előadást a forró égöv havasairól nagy és diszes közönség jelenlétében. Dr. *Eródy* Béla nyitotta meg az ülést az *Uránia* szinházban. Az *elnök* rövid bevezetője után, amelyben az előadó expedicióinak tudományos eredményeit vázolta, *Mayer* megkezdte előadását, amelyben részletesen ismertette Afrika és Dél-Amerika egyenlitői vidékének havasait.

A közép-afrikai havasok felfedezése óta több expedició tanulmányozta ugy magukat a havasokat, mint azok környékét is és ezen kutatások közt első sorban *Teleki* Samu gróf 1887-ik évi expediciója érdemel emlitést. A Kilimandsáró megmászását Mayer 1887-ben és 1888-ban siker nélkül kisérlette meg és csak 1889-ben érte el *Purtscheller* Lajos társaságában annak legmagasabb csucsát, mig a Ruusovot 1899-ben az angol Macking mászta meg. A kelet-afrikai Neggo óriási kiterjedésü, átlag 800 m. magas sikjából fenséges magánosságban emelkedik ki 6010 m. magas kettős csucsával a Kilimandsáró hatalmas kupja. Kilenc évvel ez expedició után vezetett Mayer 1898 nyarán egy negyedik expediciót Kelet-Afrikába, amikor is a Kilimandsáron megkezdett tanulmányait befejezhette. 1903-ban azután a dél-amerikai Andokba vezetett expediciót, amelynek főcélja volt az ecuadori glecserek tanulmányozása és annak kikutatása, mily változásokon mentek keresztül a jégviszonyok a jégkorszak óta. Mayer 1903 nyarán Reschreiter müncheni festő társaságában az ecuadori havasok egész sorát mászta meg és megállapitotta, hogy Amerika egyenlitői vidékének hó- és jégviszonyai lényegesen különböznek az Alpok glecsereitől és firnmezőitől és néha egészen sajátságos jelleggel birnak. Dél-amerikai utjában Mayer megmászta a Csimborasszó 6180 m. magas csucsát, föntjárt a föld legnagyobb és legszebb vulkánjának, a Kotopaxinak kráterénél és fölhatolt a Quilindana, Antisana 4000 m. fölé emelkedő csucsaira.

Mayer kutatásainak eredményei a következőkben foglalhatók egybe: A régi glecserek 600—800 méterrel mélyebbre nyultak a mai jéghatárnál. Legszebben látható a Csimborasszon, Quilindanán és Antisanán. Azonkivül a régi glecservölgyekben, a völgyek oldalain 150—200 m. magasságban a glecser-erózió világos nyomai láthatók, amely körülmény két jégkorszakról tesz tanuságot. Mivel pedig ugy a keletafrikai, mint a délamerikai vulkánok a harmadkor végén keletkeztek és csak a diluviumban fejtették ki legnagyobb tevékenységüket, ez a két jégkorszak csak a későbbi diluviumban állhatott be.

Az előadást a közönség rendkivül nagy érdeklődéssel kisérte, s a tudós utazót zajosan megéljenezte.

— **Csehov végrendelete.** Egy orosz ujság közli a nemrég elhunyt világhirü orosz irónak, Csehov Antalnak végrendeletét. Csehov nejének csak kevés készpénzt hagyott hátra és a *gursuvi* falusi birtokán levő házát. Sokkal bőkezübben gondoskodott azonban az iró nővéréről, akire 50.000 rubelt érő valtai villáját testálta, ugyszintén szindarabjainak haszonélvezetét. Bátyjának egy ház, a regények és novellák irói honoráriumai jutott az örökségből.

— **Ellenőrzési szemlék.** A honvéd utóellenőrzési szemlék ma fejeződtek be a Ferenc József laktanyában s ma azok kerültek a szemlére, akik a huszárezredekhez tartoznak s a főellenőrzési szemlén meg nem jelentek. A főellenőrzési szemlék október 8-ától november 8-áig tartottak, az utóellenőrzési szemlék pedig november 21-én kezdődtek s ma fejeződtek be. A közös hadsereghez tartozókkal még folyik az utóellenőrzési szemle december 23-ig. Azokat, akik sem a fő, sem az utószemlén meg nem jelentek, szigoruan fogják megbüntetni.

— **Montignoso grófnő.** Olasz lapok irják, hogy *Montignoso* grófnő, a szász király elvált neje az olaszországi *Kameratában* tartózkodik mint a Brodgiotti család vendége. *Bristein* hercegnő és gróf *Gicciardini* kiséretében kirándulást tesz a szép olasz vidékekre, felkeresi a romokat, templomokat látogat és egyáltalában mindenben gyönyörködik.

ahol a természet és művészet csodálni valót nyujt. A grófnő sokat levelez, de azt, hogy kivel, nem tudják. Ujabban kibérelte hat hónapra a Papignazzo-villát *Firenzében*. A villa egy *Barlow* nevü angol nő tulajdona.

— **A hajóstársaságok versenye.** Nagyon heves, időnként szenvedélyes agitáció után a hajóstársaságog elkeseredett harca véget ért. Az elvi megegyezés ugyan már két héttel ezelőtt Berlinben megtörtént, de csak tegnap vált perfektté, mert a magyar kormány hozzájárult a berlini értekezlet megállapodásaihoz. Mert a harc tudvalevőleg a magyar kirándulókért lobbant föl, akiknek szállitását kormányunk a Cunard Line hajóival szerződéssel biztositotta. Ismeretes, hogy lord *Inverclyde,* a Cunard-társaság elnöke megjelent Budapesten és értesitette Tisza Istvánt a berlini értekezlet megállapodásairól, hogy azokhoz hozzájárulását megnyerje. Azon arról is szó volt, hogy az éjszaki kikötőkben lebonyolitott kivándorlási forgalom által érdekelt társaságok a miniszterelnök előtt hasonló beleegyező nyilatkozatot tegyenek. Ez nehány nap előtt meg is történt, amikor dr. *Wiegand,* az északnémet Lloyd vezérigazgatója két nap egymásután konferált Tisza miniszterelnökkel. Még nehány jelentéktelen kérdés maradt függőben és tegnap este ezek is részint e társaságok képviselőinek személyes érintkezése utján, részint távirati uton kielégitő megoldásra találtak. A Cunard-társaság és a magyar kormány között kötött szerződés rendelkezései érvényben maradnak, a fiume—newyorki-ut 180 koronás dijszabása és a társaságnak az a kötelezettsége is, hogy évenkint 26 járatot köteles fentartani. Minden társaság amely a magyarországi kivándorlási forgalomban résztvesz, tehát a kontinentális társaságok is, *minden kivándorló után 10 koronát fizetnek* a kivándorlási alap javára a magyar kormánynak. E kiegyezés a német társaságoknak a Cunard Line-vel való egyenjoguságát biztositja ugy, hogy a fiumei utlevéllel ellátott kivándorlók az északi kikötőkben is hajóra szállhatnak. Ezentul a Cunard Line nem szállithatja vasuton Angliába azokat a kivándorlókat, akik Fiuméban nem fértek a hajóra. Az egész kivándorlási forgalom egységes szervezetet nyert amelynek középpontja az *Adria* magyar hajóstársaság.

— **Klauzál-ünnep.** A Magántisztviselők otthona tegnap este sikerült diszgyülés keretében ünnepelte meg *Klauzál* Gábornak, az első magyar kereskedelmi miniszter születésének százados évfordulóját. Az ünnepi beszédet Klauzál emlékéről *Gelléri* Mór kir. tanácsos, az Országos iparegyesület igazgatója tartotta.

A kegyelet és hála érzetével emlékezett meg arról a férfiuról, aki a magyar közgazdasági élet tényezői közt egyike volt az első harcosoknak és aki mint az első alkotmányos magyar kereskedelmi miniszter az uttörés nehéz munkáját végezte. Oly korban élt, amikor a régi rendi alkotmány már recsegett, az uj pedig még nem volt meg. Becsületes lelke és lángoló hazafisága átküzdötte azokat a titáni harcokat, amelyeket legjobbjaink egy erős, hatalmas és önálló Magyarország létesitéséért vivtak. Látta a szabadság hajnalhasadását, de megérte a hanyatlás szomoru korszakát, a szabadság pislogó mécsének erőszakos kioltását. Vázolta azután Klauzál parlamenti és közéleti tevékenységének különböző epocháit, majd mint az ellenzék vezetőjét, amely pozicióra fényes szónoki képessége, szilárd jelleme, nagy tudása és bölcs mérséklete predesztinálta. Az akkori és a mai parlamenti viszonyok éles, de igaz összehasonlitása után rátért Klauzál szereplésének részletes ismertetésére, amelyből kiviláglik az ő európai látkörének, gazdag tapasztalatainak céltudatos, körültekintő alkalmazása. Még magánéletben is folytatta közgazdasági tevékenységét, mert akkor is a közjóért, embertársai boldogulásáért küzdött szünetlenül. Végül hazafias lelkesedéssel fordult a közönséghez, hangsulyozván, hogy nagyjaink emlékét azzal tiszteljük meg legjobban, ha a késő generációk is tanulnak példájukon követik nyomdokaikat a közcselekvés minden ágában.

A gyönyörü megemlékezést nagy figyelemmel hallgatta a diszes közönség, s végül zajos tapsokkal fejezte ki elismerését a szónok iránt.

— **Szeged legöregebb asszonya meghalt** Szegeden tegnap meghalt *Szélessy* Jánosné, szül. *Takács* Mária száznégy éves korában. Élete utolsó pillanatáig a magas koru nő mindig egészséges volt és tegnap agyszélhüdés oltotta ki életét. Az érdekes öregasszony átélte a legmozgalmasabb idők és átalakulások századát; sokat is tudott mesélni a régi jó időkről. Tiz élő gyermeke volt, de már csak a legfiatalabbik él s most mult hetvenkét esztendős. Huszonnégy unokája van. Az elhunyt öreg asszony sohasem volt beteg s még utolsó életévében is okuláré nélkül dolgozgatott, még a tübe is füzött anélkül, hogy keze reszketett. Hosszu életét ugy magyarázta ő maga, hogy az élet csapásait nem vette a szivére, mindig megnyugodott Isten akaratában.

— **1804. december 2.** Holnap van ötvenhat esztendeje, hogy Ferenc József elfoglalta Ausztria trónját és holnap van századik évfordulója, hogy *Bonaparte Napoleon* a párisi Notre Dame templomban francia császárrá koronáztatta magát. Ezt a világtörténelmi eseményt Louis Dávid ecsetje hatalmas vásznon örökitette meg, amely ma is ékessége a Louvre-muzeumnak. 1804 május 20-án kiáltották ki Bonaparte Napoleont császárrá és miután december elsején átnyujtotta neki a szenátus elnöke a nép határozatát, amely a császári korona, öröklését családja számára biztositja, december 2-án megtörtént a koronázás világraszóló fénnyel és pompával.

A Notre Dame magas, gazdagon diszitett gótikus boltivei, irja egy akkori ujság, a pápa, környezve biborosaitól, a francia érsekektől és püspököktől, a sok zenész és énekes, akik a székesegyházat áhitatos hangokkal töltötték meg, a katonai és állami méltóságok fényes koszoruja, valamennyien hódolattal összegyülve a nagy hős trónja körül, aki most uj dinasztiáját az egyház kezéből szentesitteti — ez a nagy históriai kép mindenkire kitörölhetetlen benyomást gyakorolt. A császár öltönyének megválasztása elé sok nehézség gördült. Állitólag feltalálták Nagy Károly koronáját, jogarát és kardját, azzal akarta magát a császár diszíteni és ennek megfelelően kellett készülnie az öltözetnek. De ugy találták, hogy az ó-frank korona nem igen illenék a császár egyszerü fekete hajához és inkább antik vonásaihoz és ezért a régi római babérkoszorura esett a választás, amely szinaranyból készült. Az öltöny fehér selyem atlaszból volt aranyba himzett széles antik szegélylyel. Oldalán lógott a kard nagy fehér szalagon. Négy röf hosszu volt a köpönyeg amaranthszinü vászonból hermelinnel bélelve, a hermelingallér felett függött a Napoleon-rend, az Ordre de la Legion d'honneur. A császárné gazdagon himzett fehér atlaszruhát viselt, melyet mesés értékü csipkék diszitettek. Köpenye olyan volt, mint a férjéé, csak az arany-himzés helyett ezüstbe himzett N betü és méhek voltak rajta. Ezt a köpenyt a felkenés előtt levették és udvari hölgy tartotta.

A pápa elvégezte az istentiszteletet, háromszor megkente Napoleont és Josephinet a szent olajjal homlokukon és kezein és igy szólt:

— Mindenható és örök isten, áraszd kegyeidnek és áldásaidnak kincseit a te szolgádra Napoleonra, akit, bár személyünk nem méltó rá, a te nevedben császárrá kenünk föl.

Azután elhangzottak a többi imádságok, miközben a császár és a császárné trónjukra ültek. Erre fölemelkedtek, még egyszer az oltár elé léptek. Miután a pápa fölszentelte a két koronát, Napoleon megfogta az egyiket ó srátette maga a fejére, azután a másik után nyult és a térdeplő császárné fejére helyezte. Ülve, koronával a fején, az evangéliumra támasztva kezét, megismételte esküjét a császár, mire a főcimernök szólt:

— A legdicsőségesebb és mindenek felett tisztelt Napoleon császár, a franciák császára meg van koronázva és ünnepélyesen elfoglalta a trónt. Éljen a császár!

Éljen a császár és a császár visszhangozta a fényes gyülekezet a székesegyház hatalmas boltivei alatt, mire a császári pár elhagyta a templomot és a közönség örömkiáltásai közt visszatért a Tuileriákba. Három napig egyéb sem volt Párisban, mint nemzeti ünnep.

Napoleon császár ekkor állt dicsőségének és hatalmának tetőpontján és néhány évvel utóbb lesujt trnójára egyik csapás a másik utan és Napoleon mint magányos rab Szent Ilona szigetén siratja az elvesztett dicsőséget.

— **Haláleset.** *Várkonyi* Dezső volt fővárosi hirlapirót a veszprémi lapszerkesztőt ma délelőtt 10 órakor kisérték örök nyugalomra a Szent István kórház kápolnájából. A temetésen volt ujságiró kollégáin kivül ott volt nővére *Suly* Gizella *Szalay* László közös-pénzügyminiszteri tanácsos felesége és *Suly* László veszprémi városi tanácsos. Az egyházi szertartás után, melyet a kórház róm. katholikus lelkésze végzett, régi kartásai nevében *Seffer* László hirlapiró bucsuztatta el az elhunytat.

Gödöllőről jelentik: Ma délután temették a gödöllői járás 25 éven át volt szolgabiráját, *Kapczy* Vilmost a közönség nagy részvétele mellett. Jelen voltak a királyi udvartartás számos tisztviselői, Pestvármegye, a járási községek és Gödöllő képviselőtestületének számos tagja. Jelen volt továbbá *Bolfras* hadsegéd, *König* kabinetirodai főnök, valamint a király szárnysegédei. A vármegye részéről *Beniczky* Ferenc főispán vezetésével az egész központi tisztikar. A halottat *Göncz* Benő ref. lelkész szentelte be s bucsubeszédet *Fazekas* vármegyei főjegyző mondotta.

Párisból jelentik, hogy Giaconelli festő, ki madárképeiről volt ismeretes, Mentoneban 83 éves korában elhunyt.

— **Az Irodalmi Szövetség közgyülése.** Az ország 24 irodalmi, közművelődési egyesületéből álló Országos Irodalmi Szövetség közbejött nagyobb akadályok folytán nem december 4-én, mint azt előzőleg jeleztük, hanem december hó 18-án tartja meg közgyülését Kolozsvárott. A kolozsvári rendező-bizottság, mely az Erdélyi Irodalmi Társaság tagjaiból és a város előkelőségeiből alakult meg, nagy előkészületeket tett a vendégek fogadására. A közgyülés részletes programmja felett holnapi ülésében határoz véglegesen a szövetség igazgatótanácsa.

— **Erzsébet főhercegnő.** Popper Ármin trencsénmegyei *bitsicai* uradalmát tudvalevőleg megvásárolta Windischgraetz Ottó hercegné, Rudolf trónörökös leánya. A hercegi család állandóan *Bitsicán* fog lakni, mert *Windischgraetz* herceg megválik a katonai pályától. A herceg már hosszabb idő óta mezőgazdasági tanulmányokat folytat, mert maga akarja kezelni a tizennégy községre terjedő nagy uradalmat.

— **A budapesti ügyvédi kör** ma dé után tartotta XXIV. évi rendes közgyülését dr. *Szohner* Lajos elnöklete alatt. A kögyülésen, melyen a tagok nagy számmal jelentek meg, az elnök üdvözölte a megjelenteket s felolvasta dr. *Szivák* Imre kamarai elnöknek Temesvárról küldött s távolmaradását igazoló táviratát. Azután *Gyöngyösi* József titkár előterjesztette a választmány évi jelentését.

Ez a jelentés első sorban az ügyvédi kar tulnépesedésével foglalkozik és kimutatja, hogy az ügyvédek száma 1897-től 1903-ig 4592-ről 5088-ra, az ügyvédjelölteké 1615-ről 3183-ra, a Budapesten tartott ügyvédi vizsgák száma 210-ről 400-ra emelkedett. A pályára tódulás tehát még mindig folyton növekvőben van. A jelentés e zánia segiteni kivánja de e célra csak oly eszközök alkalmazását tartja megengedhetőnek, melyek egyrészt nem zárja el a pályát a hivatottak elől, másrészt a pályán megmaradók erkölcsi és képzettségi nivóját emeli. Az egyetemi tanulmány rendszer ehhez képest akként változtatandó meg, hogy a tanulmányi évek kizárólag a képzésnek legyenek szentelve és joghallgatók a tanulmányaikra rendelt idő alatt ne folytathassanak oly foglalkozást, mely kizárja az előadások hallgatását. A jeles szegény hallgatók állami ösztöndijakkal és állami kovektusok létesitésével támogattassanak. A joggyakorlati idő csakis a vizsgák sikeres kiállása után kezdődjék és valósággal joggyakorlatnak szenteltessék. Meg kell szünni annak a visszaélésnek, hogy tényleges joggyakorlatot nem folytató fiatal emberek ügyvédjelöltekkért vétessenek föl a kamarák ügyvédjelölti lajstromába. Sokat vár a jelentés az ügyvédi kar kereseti viszonyainak javitása tekintetében az igazságügyi reformoktól, de panaszkodik a jegyzők magánmunkálatai miatt.

A tetszéssel fogadott jelentés után meghallgatták a számvizsgálók jelentését és megállapitották az 1904—95. közév költségvetését. Ezután a válsztások ejtettek meg a következő eredménynyel: Elnök: *Szohner* Lajos dr; alelnökök: *Zsigmondy* Jenő dr. és *Burián* Béla dr; gazda: *Kelemen* Lajos dr; titkár: *Gyöngyösi* József dr.; másodtitkár *Mihalovics* Béla dr.

— **Hitvesgyilkosság.** Déváról táviratozzák: *Bosán* Vaszil tegnap nejét egy nagy konyhakéssel szivenszurta és az szörnyethalt. A házaspár már régi idők óta rossz viszonyban élt egymással. Tegnap este ujra perpatvar támadt közöttük és Bosán Vaszil nagy dühében követte el a gyilkosságot. A tettes önként jelentkezett az ügyészségnél.

— **Lakoma.** A Fővárosi Iparosok Köre ma este elnökének *Thék* Endrének nevenapja alkalmából bankottet rendezett. Az első felköszöntőt *Czetter* Gyula alelnök mondotta. Thék megköszönve a figyelmet és megemlékezett a sivár közgazdasági helyzetről, melyet a politikai viszonyok ziláltsága még sivárabbá tesz. Összetartásra hivta fel iparos társait s végül a kör tagjait éltette. Felköszöntőt mondottak még *Sebess* Dénes országgyülési képviselő, *Dobieczky* József nyug. ezredes, dr. *Horváth* János hitelszövetkezeti igazgató, *Halala* József, a kör gazdája, *Glück* Frigyes s még sokan mások.

— **Rákóczi hamvai.** Fiuméből jelentik: A fiumei magyarság küldöttségileg felkérte a podesztát, járjon közbe a végett, hogy Rákóczi Ferenc hamvait Fiumén át hozák haza. A podeszta kijelentette, hogy szívesen fogja támogatni a fiumei magyarok kérelmét a kormánynál.

— **Egy nőegyesület kiállítása.** A Thék Endre kigyótéri zongoratermében ma délután nyílt meg a „Művészet és művelődési nőegyesület" kiállítása. Olyan kiállítás ez, amely ujabb bizonyitékot szolgáltat arról, hogy a magyar nő izlése, formaérzéke és szinérzéke hivatottá teszi arra, hogy ugy a művészetek, mint az iparművészet terén becseset alkosson. Az egyik félemeleti terem falai tele vannak aggatva női festményekkel s néhány üvegszekrényben a női kezek legnövészibb munkái láthatók. *József Ágost* főherceg neje, *Auguszta* főhercegnő is a kiállitók közt van. Sok szép fayence-edényt állitott ki a főherceguő, amelyekre csinos tájképecskéket festett a kistapolcsányi parkból. A kiállitó egyesüet valóban érdemes munkát végzett s ha ezt tovább is ugy folytatja, eléri azt a kettős célt, amelyet maga elé kitüzött, meg fogja kedveltetni a magyar nőkkel a művészetet és alkalmat ad nekik arra, hogy tudásukat és ügyességüket, munkáik értékesitése által, javukra felhasználhassák. Az egyesület ugyanis közvetiti egyuttal a női munkák eladását. Az érdekes kiállitás ma délutántól kezdve január 3-ig marad nyitva s 40 fillér a belépőjegy ára. A kiállitás délelőtt 10—1-ig és délután 3—7-ig tekinthető meg.

— **Házasság.** *Dömény* Elemér, a szegedi szinház tagja ma kötött házasságot *Ferenczy* Irmával, néhai Ferenczy János iskolaigazgató leányával, Szegeden.

— **Letartóztatott ügyvéd.** A budapesti rendőrség ma délben több napi vizsgálat alapján letartóztatta dr. *Róth* Sándor ungvári születésü nőtlen fővárosi ügyvédet, akiről kiderült, hogy cinkostársa volt *Krausz* Emilnek, a *Londonban* elfogott kolozsvári sikkasztónak. Krausz tudvalevőleg négyszázezer korona értékü váltót csalt ki *Remenyik* Lipóttól, a kolozsvári Remenyik L. és fiai cég tagjától. Krausz a váltók nagyrészét dr. Róth Sándor budapesti ügyvéd utján számitoltatta le. Mikor a csalás kiderült, Remenyik rendezni akarta a cég nevével ellátott váltókat és fölszólitotta Krausztot, nevezzen meg valakit, akinek a segitségével ő a cég nevére kiállitott váltókat a saját nevére szóló váltókkal cserélhetné föl. Krausz dr. Róth Sándorhoz utasitotta, akinek a Károly-körut 4. számu házban van az irodája. Remenyik erre a saját nevével ellátott váltókat küldött Róthnak, aki leszámitoltatta azokat, de nem váltotta be a régieket. Róth a pénz nagyrészét *Párisba* és *Monte-Carlóba* küldte Krausznak. Krausz kifizette budapesti adósságait és sokat törlesztett a kolozsvári Krausz-féle egyenruházati cég adósságaiból. Róth a vizsgálat során a váltók egy részével egyáltalában nem tudott elszámolni. Növelte a gyanut, hogy dr. Róth Krausz utasitására hitelszövetkezeteknél számitoltatta le hatvan-hetven százalék levonással, nem pedig elsőrendü pénzintézeteknél, holott ismerte a Remenyik-cég anyagi helyzetét. Azok a váltók egyébként, melyeket Remenyik a cég nevére állitott ki, jogtalanul kerültek forgalomba, mert egyiken sem volt rajta a cég bélyegzője és a *skadenc* könyveinek a száma. A rendőrségen *Bérezi* Béla kapitány több napig vallatta Róthot. Ma délben aztán letartóztatta és átkisértette az ügyészséghez. — Krausz Emil tartózkodási helyét a budapesti rendőrség nyomozta ki. Megállapitotta a rendőrség, hogy Krausz elváltoztatta külsejét és *Kaufmann* néven Londonban de Keysers Royal Hotelben lakik, a londoni osztrák-magyar konzulátus utján letartóztatta. A nyomozás adatai szerint mintegy négyszázezer korona értékü váltót csalt ki Krausz Remenyiktől. Letartóztatásakor egy százezer koronás és öt bianko-váltót leltek meg nála. A rendőrség m. megtalálta az összes váltókat. Krausz kiadatása iránt az eljárást megindiitották.

— **Rablógyilkosság.** Nagyszebenből táviratozzák: Ma reggel Keresztény-szigeten megölve találták Hametner agg koresmárost és cselédjét. Mindkettőjüket éles eszközzel ölték meg. Valószinüleg rablógyilkosság forog fenn. A gyilkos elmenekült.

— **Gyorsiró-gyülés.** Az Országos Diák Gyorsiró Szövetség tegnap tartotta harmadik rendes közgyülését az országházban, számos fővárosi és vidéki diák gyorsirók részvételével. Jelen volt többek között: Vikár Béla az orsz. magyar gyorsiró egylet elnöke, Téglás Gábor c. főigazgató, Rosta Ferenc soproni főgimnáziumi tanár stb. A gyülés megnyitása után kihirdették az irodalmi pályázatok eredményét. Az I. tétel diján Jaszenovits Géza joghallgató (Déva) és Szabó Endre joghallgató (M.-Sziget) osztozkodnak. A II. tétel diját Kövi Arisztid (Pápa) kiváló dolgozata nyerte meg.

— **Humbertné altszegója.** New-Yorkból jelentik, hogy egy Miss *Todwick* nevü asszony aki New-Yorkban tartózkodott, több banktól és magánosoktól *néhány millió dollárt* csalt ki. Csalásait hamis biztositékokkal sikerült véghezvinni, amiáltal több gazdagembert tönkretett, sőt egy bankot is fizetésképtelenségbe hajtott. A nagyszabásu csalás a Humbertné esetéhez hasonlit és egyre több az esetekben érdekeltek száma. Miss *Todwick* állitólag *Carnegie* leányának mondta magát. Hogy mire forditotta azt a tömérdek pénzt, még nem sikerült megállapitani.

— **Kabáttolvaj nemes.** Bécsből jelentik: Egy őszeres utmutatása nyomán november 28-án letartóztatták szabadhelyi *Szabados* Jánost, aki ellen az a gyanu merült föl, hogy szeptember 29-én a City-kárházból egy felöltőt lopott el, amelyet aztán egy öltözet ruhára cserélt föl annál az őszesnél, aki a hatóságot nyomára vezette. A nyomozás során kitünt, hogy Szabados *facér pincér* és hogy az elmult két hónap alatt *nyolc* felöltőt lopott, melyeknek értéke ezer korona.

— **Orosz szökevények.** Lembergből jelentik, hogy a krakói segitő-bizottság tegnap száz orosz katonaszökevényt inditott utnak Hamburgon át Amerikába, akik közül negyvenen saját pénzükön utaznak New-Yorkba. A krakói bizottság arra kérte a lembergi rendőrséget, hogy csak annyi orosz katonai szökevényt küldjön Krakóba, amennyit a bizottság a rendelkezésére álló pénzkészletből utnak indithat.

— **A gyilkos házaspár Bécsben.** Bécsben ma hallgatták ki először a *Klein* házaspárt. Előbb a férjet, aztán az asszonyt fogta vallatóra a vizsgálóbiró, de ez csak az előzetes kihallgatás, utána még sok hosszu vallatás következik. Kleinék tárgyalása valószinüleg márciusban lesz. Kleinné elmeállapotát is meg fogják vizsgálni.

— **Kivándorló hajók indulása.** Fiuméből december 8-dikán a „Pannonia", 22-dikén pedig a „Kárpáthia" hajó indul New-Yorkba. A Cunard-társaság a Kárpáthiát december 22-diki utjával véglegesen besorozta a fiume—new-yorki vonal hajói közé. A hatalmas, 13.500 tonnatartalmu hajó, amely 2400 III. osztályu és 600 kajüt-utast képes befogadni, nemcsak óriási arányaival, hanem páratlanul szép épitkezésével és a III-ik osztály részére is rendkivül kényelmes berendezésével tünik ki. Ezidőszerint egyike a leggyorsabb és legkényelmesebb személyszállító hajóknak. Az Amerikába induló hajókról a Központi Menetjegyiroda (Budapest, Vigadó-tér 1.) ad részletes felvilágositást.

— **Nagy tüz a Részvényserfőzőben.** A kőbányai Jászberényi-uton lévő Részvényserfőzőben veszedelmes tüz pusztitott ma a kora hajnali órákban. A gyár főzőházának teteje gyulladt ki. Reggeli félötkor vette észre a gyári őrjárat a tüzet és nyomban értesitette a tüzoltóságot. Addig is, amig a tüzoltóság megérkezett, a gyári tüzoltók igyekeztek a tüzet elfojtani. Hamarosan ott termett a X. kerületi, az önkéntes és a központi tüzoltóság, ekkorra azonban már mintegy harminc méter szélességben és negyven méter hosszuságban égett a tető. A tüz nagyon veszedelmes mérvet öltött, mert a fütőházzal egybeépitve, közvetlen közelben van a gépház, a raktár és a hütőház. Hosszu, nehéz munka árán sikerült csak a tüzet elszigetelni. Az oltásnál *Sándor* Lőrinc tüzoltó meg is sebesüit. Egy tüzes gerenda esett rá, szerencsére azonban csak könnyebb égési sebeket ejtett rajta. A tüzet reggel kilenc órára sikerült csak teljesen eloltani. A tüz ugy keletkezett, hogy egy munkás az egyik elsőemeleti hálókamrában a tüzcső közelébe szalmazsákot tett, amely tüzet fogott és aztán lángba boritotta a tetőt. A kár tizenöt-huszezer korona.

— **Szanatórium-sorsjegyek húzása.** Az *Erzsébet királyné szanatórium sorsjegyek* mai húzásán a következő számokat sorsolták ki: *harminczezer koronát nyert*: 2443 sorozat 99 szám; *háromezer koronát nyert*: 2553 sorozat 93 szám; *ezer koronát nyert*: 2553 sorozat 92 szám; *ötszáz koronát nyert*: 2553 sorozat 1 szám, 2032 sorozat 69 szám; *száz koronát nyert*: 5402 sorozat 89 szám, 5606 sorozat 17 szám, 2691 sorozat 86 szám, 4740 sorozat 39 szám, 1501 sorozat 2 szám; *ötven koronát nyert*: 5218 sorozat 90 szám, 3361 sorozat 44 szám, 4185 sorozat 90 szám, 895 sorozat 39 szám, 5438 sorozat 18 szám, 455 sorozat 74 szám, 4679 sorozat 77 szám, 3369 sorozat 1 szám, 326 sorozat 35 szám, 5991 sorozat 26 szám.

(x) **Pénzt és időt** takarit meg, aki csuz és köszvényes fájdalmai ellen az ezerszer kipróbált Zoltán kenőcsöt használja. Néhányszori bedörzsölés nem csak enyhülést, hanem gyógyulást eredményez. Egy üvegtégely ára 2 kor., Zoltán gyógytárban, Budapest., V. Szabadságtér.

(x) **„Bob hashajtó"** a legkellemesebb (10 fillér).

FŐVÁROS

(*) **A költségelőirányzat.** A tanács a mai ülésében elhatározta, hogy mivel a költségvetés a törvényes határidőben nem volt megállapitható, föliratban jelenti a belügyminiszternek, hogy azt december 12-ikén fogja a közgyülés tárgyalni.

(*) **A megmozdult Tábor-hegy.** A III. ker. Tábor-hegyen történt földcsuszamlásokkal kapcsolatosan a Remetehegy birtokosai azt kérték, hogy a hatóság tiltassa el ott az agyag bányászását, vagy pedig kötelezze őket arra, hogy 500 méteres ivben sajátitson ki a társaság minden telket. A tanács megkérdezte ebben a dologban a geológiai intézetet s ez azt a véleményt nyilvánitotta, hogy egyik intézkedésre sincs ok; mert semmiféle veszély sem fenyegeti a környékbeli telektulajdonosokat s különösen nem akkor, ha a bányákban bizonyos kisebb betonozások történnek. A tanács javasolja, hogy a hatóság kötelezze a bányákat ezeknek az intézkedéseknek a keresztülvitelére.

(*) **A gázgyár uj épületei.** A tanács a mai üléséből javasolja a közgyülésnek, hogy a gázgyár uj épületei részére ne 1000 négyszögölet engedjenek át (mint ahogy a pénzügyi bizottság javasolta), hanem 2704 négyszögölet; mert a város mérnöki hivatalának a fölmérései szerint, ennyire föltétlenül szükség van.

SZINHÁZ, ZENE

** **Csongor és Tünde.** Vörösmarty Mihály emlékét ünnepelte ma a Nemzeti Szinház, s ez alkalommal a halhatatlan költő legbájosabb alkotását adta elő: a *Csongor és Tündé*-t. S a szinpadról ismét lezengett a csudaszép drámai költemény ritmikus dallama, s a finom magyar rege hajlékony nyelvezetével, pattogó rimeivel ma is épp ugy gyönyörködtette a közönséget, mint régen. A szereplők közül *Jászai* Mari Mirigy boszorkány szerepében az ő nagy művészetével játszott, *Ligeti* Juliska végtelenül bájos volt Ilma szerepében, nagyon kedvesen játszotta *Török* Irma Tündét és *Pálfi* jó volt Csongor szerepében. A közönség valósággal felfrissült a rég nem adott darab szépségeitől és mindenkin megjátszott, hogy a legtisztább művészi megnyugvást érezte a csudás mese müélvezetében. A szereplőket pedig nagyon sok megérdemelt tapsban részesitette.

** **Dohnányi Ernő Bécsben.** Dohnányi Ernő, a gyorsan hiressé vált magyar zongoramüvész és zeneszerző a napokban *Bécsben* hangversenyezett igen szép sikerrel. A bécsi lapok különösen négy uj rapszódiáját emlitik dicsérettel.

** **A huszárvér főpróbája.** Máder Rezső uj operettjének ma délelőtt volt a jelmezes főpróbája a Magyar Szinházban. A bemutató előadás holnap, pénteken este lesz.

** **Kienzl ujabb művei.** Kienzl Vilmos, a *Bibliás ember* komponistája, *Bierbaum* Ottó Gyula szövegére *Farsang* cimen nagy férfikart szerzett zenekari kisérettel. Ezenkivül egy uj operát is irt, tartalmát azonban még titkolja.

** **Vecsey Ferenc Hamburgban.** Vecsey Ferenc, a zseniális fiatal hegedüvirtuoz, mint lapunk-

nak irják, december közepén két előadást tart *Hamburgban*. Mindkét hangversenyre elkelnek már az összes jegyek. A hamburgi közönség nagy érdeklődéssel várja a fiatal művész bemutatkozását.

** **A Fecskefészek délután.** A Fecskefészek, amely egyfolytában harminczöt előadást ért meg, vasárnap először kerüli szinre délutáni előadásban.

Prielle Kornélia.

Budapest, december 1.

A legnagyobb magyar szinésznőt, a régi nemzedék utolsó nagy alakját ünnepelte ma a *Nemzeti Szinház* személyzete. *Prielle* Kornélia ma hatvan esztendeje lépett első müintézetünk kötelékébe, amelynek sok dicsősége összeforrt azóta az immár 78 éves müvésznő pályafutásával. E nevezetes évforduló alkalmából testületileg keresték föl ma a matrónát pályatársai és mindegyik hozott neki egy szál virágot néhány meleg köszöntő szóval. *Somló* Sándor aztán ékes szavakban kifejezte külön is mindnyájunk érzelmeit. Hálát adott az Istenek, amiért a nemzetnek ily kiváló müvésznőt adott, méltatta az ünnepelt nagy müvészetét, a szerepet, amelyet a magyar nyelv és irodalom diadalrajuttatásában vitt, és reményét fejezte ki, hogy a müvésznő nemsokára ismét megjelenik a közönség előtt, amely sohasem fog megfeledkezni az ő szeretett müvésznőjéről.

Prielle Kornélia könnyes szemekkel hallgatta meg *Somló* szavait, melyekre ezt felelte:

— Csak az a kár, hogy a boldogság sohasem lehet tökéletes. Most, midőn visszagondol életének lefutott éveire, mindig fáj neki arra az időre gondolni, midőn nem tehetett eleget kötelességének, midőn távol kellett maradnia a szinpadtól. De az így elvesztett esztendők közül is a két utolsót fájlalja legjobban, de reméli ő is, hogy még kipótolja ezeket és ismét megjelenhet a szinpadon. Ezután ismét *Somló* Sándor lépett elő, átadta a müvésznőnek *Tisza* és *Berzeviczy* leveleit s kikérte engedélyét, hogy felolvassa őket. A miniszterelnök levele a következőképpen hangzik:

Tisztelt müvésznő! Abból az alkalomból, hogy nemzeti szinházi tagságának hatvanadik évfordulóját éri el, engedje meg, hogy a legőszintébb szerencsekivánatainat fejezzem ki.

Tüneményes pályafutása, mely a fényes sikerek hosszu láncolata, páratlanul áll a Nemzeti Szinház történetében. Kiváló müvészetével a Nemzeti Szinháznak is nagy sikereket szerzett s a szinház most a hála adóját rója le, amidőn e jelentőségteljes évfordulón a müvésznőt ünneplésben részesiti. Szivből kivánom, hogy a Nemzeti Szinház még hosszu ideig tisztelhesse tagjai sorában, mely szinháznak dicsőségével és hirnevével az Ön neve és müvészete összeforrott s óhajtom, hogy sikerekben gazdag müvészpályája édes emlékeit és pályatársainak és a nagyközönségnek szeretetét még sokáig élvezhesse.

Fogadja nagyrabecsülésem és tiszteletem kifejezését. *Tisza István.*

Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter levele igy hanzik:

Mélyen tisztelt müvésznő! Nagyságos Asszonyom! Küszöbén immár a hetedik évtizednek, mely a Nemzeti Szinház kötelékében találja Nagyságodat, legyen szabad nekem is kifejezést adnom őszinte örömömnek, hódolatteljes elismerésemnek. Betelt hatvan esztendő, mióta Nagyságos Asszonyom a Nemzeti Szinházat s benne s általa a magyar müvészetet szolgálja Istentől nyert fényes tehetségének s buzgó lelke legnemesebb törekvéseinek szine-javával, szerezve koszorut magának, sikereket a szinháznak, dicsőséget a nemzeti müvészetnek. Nagyságod hat hosszu évtizeden át mindig hü maradt legszentebb eszményeihez s megmutatta, hogy a müvészet nincs alávetve a multó idő viszontagságainak, a megöregedés fizikai törvényeinek. A Nagyságod müvészete, ha szerepkört változtatott is, de igazságából és bájából sohasem vesztett semmit. Az ifju kányka édes szerelmének, a fiatal asszony szikrázó szellemének, a démon viharzó szenvedélyének s a „Nagymama" finom érzésének és kedves bölcseségének megnyilatkozása a Nagyságod ajakán és egész lényében hosszu pályájának kezdetétől máig a soha el nem évülő, a divat és izlés változásának alá nem vetett, mindig őszinte sikerre vivő igaz müvészetnek nyilvánulása volt. Hódolattal tekintve erre az örökifju müvészetre, lelkem egész melegével köszöntöm Nagyságodat e mai évfordulón, melylyel Nagyságod szivében visszaemlékezés, müvészetét bámuló közönségében pedig, melyhez én is tartozom, ragaszkodás szivből fakadó érzése, talán a szokottnál is nagyobb melegséggel támad fel. A Gondviselés, mely nagyságodat nekünk adta, tartsa meg Nagyságodat még sokáig örömünkre és büszkeségünkre. Mély tisztelettel maradok Nagyságos Asszonyom igaz hive és szolgája *Berzeviczy Albert* s. k.

A müvésznőnek nagy örömet szerzett a kormány tagjainak gyöngéd figyelme és boldogságtól sugárzó arccal kisérte ki kedves vendégeit.

IRODALOM ÉS MÜVÉSZET.

⊙ **A Nemzeti Szalon téli kiállitása.** December 4-én délelőtt tiz órakor nyilik meg a Nemzeti Szalon téli kiállitása. A sajtó képviselői december 3-án tekintik meg a tárlatot.

⊙ **Berlini irónő felolvasása.** A Társadalomtudományi társaság december 2-án délután hat órakor felolvasó-ülést tart a kereskedelmi és iparkamara disztermében (Szemere-utca 6.) Az ülésen Adele *Schreiber* berlini irónő a feminizmus feladatairól tart felolvasást. Az előadó tiszteletére a feministák egyesülete este nyolc órakor társasvacsorát rendez az alkotmány-utcai Förster-vendéglőben.

⊙ **Karácsonyi képkiállitás.** A Könyves Kálmán müvészeti szalonjában (Nagymező-utca 37.) holnap, péntektől délelőtt 11 órakor nyilik meg a karácsonyi képkiállitás, melyen legjobb müvészeink szerepelnek. A kiállitást, amely egész nap nyitva van, bárki is dijtalanul megtekintheti.

Nyilttér.

Weiss Manó, mint férj, **Laczi** és **Erzsike,** mint gyermekei, ugy a maguk, valamint az összes rokonok nevében is, fájdalomtelt szivvel tudatják, hogy felejthetetlen jó feleség, szerető anya és rokon

WEISS MANÓ-né,

szül. STEIERMANN CECILIA

folyó évi november hó 30-án délelőtt 11 órakor, életének 27-ik, boldog házasságának 7-ik évében hosszas szenvedés után csendesen elaunyt.

A drága halott földi maradványai folyó évi december hó 2-án a budapesti uj temető halottas házából fognak örök nyugalomra helyeztetni.

Budapest, 1904. december hó 1-én.

Steiermann Mór **Kertész Pál**
Kertész Miksa
fivérek.
Wilhelm Sándorné, szül. **Steiermann Julcsa**
nővér.
Weiss Dávid após. **Weiss Dávidné** anyós.
Steiermann Mórné **Kertész Pálné**
Weiss Riza és **Julia**
sógornők.

Legelegánsabb uri ruhákat
legdivatosabb kiállitásban, valamint előnyös ruhabérletet ajánl
TILLER MÓR és TÁRSA
cs. és kir. udvari szállitó
Budapest, IV. kerület Váczi-utca 35. szám.

Ugy az olasz valamint az amerikai
kettős könyvvitelben teljesen jártas,
hosszu évi gyakorlattal biró mérlegképes könyvelő, ki kitünő német levelező és gyorsiró is ajánlkozik óradijas könyvelőnek.
Ajánl. „L. S." czimre Pest, VI., Szív-u. 28., a. 17 kéretnek

Eladó
Gyönyörü ponny-fogat: egy pár csinos apró ponny-ló és alig használt diszes kocsi (vaggonnette hosszulócskkel hat gyermek, vagy négy felnőtt számára, továbbá levehető tetővel (pavillon). Czim „Ponny" jelige alatt a kiadóban.

E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Milewszki gróf pöre.** Bécsben a józsefvárosi büntető járásbiróság előtt ma tárgyalták dr. *Frischauer* Ottó bécsi ügyvéd pörét, akinek a prosznici rendőrség egy birósági jegyző, valamint Milewszki Korvin orosz gróf ellen elkövetett becsületsértés miatt kellett felelnie. Frischauer azonkivül meg akarta zsarolni Milewszki grófot, sőt egykori klienset Wlodomirska Cecilia asszonyt is, aki szeretője volt a grófnak. *Wlodimirska* asszony rendkivül terhelően vallott egykori ügyvédje ellen, de más tanuk is, mire a biróság Frischauert négy heti fogházra itélte s a büntetést hetenkint egy napi böjttel és keményfekvőhelyekkel szigoritotta.

§§ **Gyilkos gazdasszony.** Augusztus 14-én holtan találták meg ágyában dr. *Neubow* Adolf sipeki körörvost. A gyanu rögtön az orvos gazdasszonyára, *Sibu* Trifunnére irányult, akit le is tartóztattak. A gazdasszony, aki nyolc évig volt benső viszonyban az orvossal, cinikus nyugalommal vallotta be, hogy ő követte el a gyilkosságot. Vallomásában elmondta, hogy az orvos megunta őt és el akarta magától távolitani, ő azonban mindenképpen rá akarta biruj, hogy tartsa meg továbbra maga mellett. A gyilkosság éjszakáján civakodás támadt köztük, mely annyira elmérgesedett, hogy négy revolverlövéssel megölte az orvost. A *temesvári* esküdtbiróság gyilkosság miatt *nyolc évi fegyházra* itélte Sibu Trifunnét. A Kuria ma elutasitotta a benyujtott semmiségi panaszokat.

§§ **Elitélt szocialisták.** A pozsonyi törvényszék, mint a kuria által delegált esküdtbiróság *Horváth* Ferenc budapesti asztalossegédet, aki a Népszava április 2-iki számában a *Független biróság* czimen megjelent cikk szerzőjének vallotta magát, alkotmányos intézmény elleni izgatásban bünösnek mondotta ki és három havi fogházra és 100 korona pénzbüntetésre itélte. Az itélet jogerős.

§§ **Rablótámadás egy öreg asszony ellen.** Az alsódabasi országut mellett, a buzakalászok erdejébe rejtőzött julius 28-án *Gajdácsi* Imre 20 éves suhanc, hogy — bárki kerüljön is az utjába — kirabolja. A véletlen özvegy *Zsolnai* Józsefnét vezette arra, aki töpörödött hetvennyolcéves öreg asszony létére lassan bandukolt a falu irányába. Gajdácsi nem kegyelmezett az öreg asszonynak, durván neki támadt, a földre teperte és négy csomag dohányt, meg egy fejkendőt rabolt el tőle. Rablás büntettével vádolva ma állott a pestvidéki esküdtbiróság előtt Gajdácsi Imre és töredelmesen be is vallotta cselekedetét, melyért az esküdtek marasztaló verdiktje alapján *egy évi börtönre* itélte a biróság.

Legujabb.

Pétervár, december 1.

(Hivatalos.) *Saharov* tábornok tegnapi távirata jelenti: A Cinhecsentintől 10 kilométernyire fekvő szorosból elüzött ellenséges utócsapat visszavonult egy ennél délre két kilométernyire fekvő szorosba és ott erősitett állást foglalt el. Ma reggel csapataink megtámadták a japánokat, akik rövid, de makacs ellentállás után futva menekültek.

TÁVIRATOK

Páris, december 1. Berry nacionalista képviselő ismét be akarja terjeszteni a kamarától 1894-ben elvetett törvényjavaslatot, amelylyel az orleánsi szüz tiszteletére nemzeti ünnepnapot állapitanak meg.

Bécs, december 1. Offermann báró képviselő hir szerint kilépett a német haladópártból.

Jaures és Deroulede.

Páris, december 1. Deroulede képviselő Jaures képviselőhöz levelet intézett, amelyben a Humanité-ban Jeanna d' Arcról megjelent cikke miatt a közlekiismeret megtévesztőjének nevezi őt. *Jaures* erre táviratilag értesitette *Deroulédet*, hogy elküldi hozzá tanuit, hogy a provokáció okáról magyarázatot kérjenek.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 1. Eladatott buza tiszavidéki 10.75—11.15 K., bánsági 10.60—10.85 K. Rozs, tót felvidéki 8.10—8.33 K., pestmegyei 8.10—8.25 K., Tengeri 8.15—8.30 K., La Plata 7.75—7.95 K. Zab 7.25—7.75 K., válogatott 8.10 K.

REGÉNY

TITKOS HÁZASSÁG.

Irta: Mrs. EVANS WILSON.

Megcsókolja Matildot és eltávozik. Hazérve találkozik nagybátyjával és elmondja neki, hol volt.

— Gyermekem mit tettél? kiáltja Mr. Chesley ijedten. Anyád soha nem fogja ezt neked megbocsájtani.

— Sajnos, nem találtam otthon, csak egy szegény beteg gyermekkel beszéltem és annak bizony nem mondhattam el semmit. Oh, bácsikám, menymire sajnáltam azt a szegény, nyomorék teremtést. Testvéremként szerettem volna szivemhez szoritani. Nagyon bántana, ha miattam szegénységbe jutna. Én erős, egészséges leány vagyok, van egy kis tehetségem is. Azonkivül mellettem vagy te, bácsikám és az édes anyám. De Matildnak atyján kivül nincs senkije, anyja nem sokat törödik vele. Nemsokára nem marad neki egyebe, mint atyjának neve és én nem szeretném, ha minden földi jótól meg lenne fosztva ha szükséget szenvedne és szegénységbe jutna! Nem, én ezt nem tudnám elviselni soha!

— Tulajdonképpen a törvény értelmében téged illet minden és ő a jövevény. Anyád e miatt küzdött hosszu éveken át hogy te megkapjad mindazt, ami jogosan megillet!

— De ebben az esetben nem szabad a betüjog és törvény rideg álláspontjára helyezkednünk. Nem találnád-e nagy kegyetlenségnek, ha valaki engem akarna kitaszitani névtelen árvaként abból a házból, ahol születtem és éltem. Oh. én nagyon jól tudom. mi az, ha az embernek nincs atyja — szenvedtem eleget e miatt. Most, miután megtudtam, hogy nevem mocsoktalan, a világ itéletével nem sokat törödöm. de annál jobban érint annak a szegény nyomorék teremtésnek a sorsa. Mikor ma láttam beesett szemét, nyomorék tagjait. Üdvözitőnk szava jutott eszembe: „Egyik viselje a másik terhét" és én, bácsi, viselni akarom a Matildét életem végéig. Vállam hozzá van szokva a teherhordáshoz. tizenkét év óta megszokhattam. Soha sem tudtam, mi az atyai szeretet, hát tovább is nélkülözhetem. de Matildnak nincs egyebe, nem vehetem el tőle. Nem is élhet sokáig, látszik szeméből és ameddig él. viselje azt a nevet, mely oly drága neki. Engem Laurance Matild Amandának hivnak. mondta ma oly büszkén, mintha herceg név volna. Tartsa is meg, én várhatok.

Mr. Chesley szemei könnybe lábbadtak. Átöleli a fiatal leányt és megcsókolja tiszta homlokát.

— Gyermekem, ha mindenki ugy cselekednék mint te és igy torolná vissza a kapzsiságot és igaztalanságot, akkor a bün és gonozság hatalmasodna el az erény fejett. Ha egy férfi az isteni és emberi törvényeket ugy lábbal taposta, mint Laurance Camill tette, megérdemli, hogy bünhődjék érte. Nemcsak az igazság, de a vallás is igy kivánja. Mindenesetre, nagyon gyakran megesik, hogy ártatlanoknak is szenvedniök kell a bünösök vétkeiért. Anyád tartozik azzal nekem, neked és saját magának, söt az egész világnak, hogy törvényes nevedet megszerezze, bár azt módot, melyen ezt megcselekszi, én sem helyeslem, de azért nem mondhatom, hogy nincs igaza. Neked pedig egyáltalán nem szabad kifogásolni valót találnod tetteiben, mert mindent te érted tesz és tett.

— Kifogásolni? A világért sem! De borzasztónak találom, hogy a nagy közönség elé vigyük életünk legbensőbb dolgait és hogy nekem is ott kellessen az előadáson lennem.

— Csak Laurance tábornok és fia fogják tudni, hogy több mint költészet, mi a szinpadon történik. Ne is próbáld anyádat ebben a tekintetben befolyásolni gyermekem, mert ő most nincs abban a hangulatban, hogy téged türelmesen végighallgasson. Azonkivül rossz néven venné, ha dolgaiba beleszólnál. Csak légy nyugodt. Ha a Laurence-ok tényleg elszegényednének, akkor még mindig itt vagyok én, gondoskodni fog arról, hogy atyád és Matild szükséget ne szenvedjenek. Természetesen erről anyádnak nem szabad tudni semmit. Ami az enyém, az a tied is, s abból adhatsz atyádnak annyit, amennyit csak akarsz. Nos, igy rendben van?

— Mily jó és nagylelkü vagy te bácsikám, mennyire szeretlek és mily hálás vagyok neked. Nem is hiszed, mennyire szeretnék már veled és mamával egy csendes kis helyen kedélyesen együtt élni, mit sem tudva a világról.

— Csak attól félek, hogy a mi kis békegalambunkat nemsokára elragadják tőlünk. Tudom, hogy te nagyon szeretsz engem és nagyon szereted anyádat is, de ha jö majd egy harmadik és közénk áll?

Vállára hajtja fejét, szavai szomoruan, de ünnepélyesen hangzanak.

—Végcélom az, hogy szeressem az Istent, anyámat és hogy szeresselek téged. Csak meghitt otthonra vágyom. Mind a hárman tudjuk, milyen fájdalmas, ha az embernek nincs otthona. Mi majd vidáman derülten fogjuk tölteni napjainkat együtt és egymásért. Valahol a nagy végtelen tenger partján találunk majd alkalmas helyet és ott élünk a saját otthonunkban, idegen szeretet nem is férközheti közénk.

HARMINCHARMADIK FEJEZET.

A dráma előadásának napján, Regina alig látja anyját és mély fájdalommal szivében hallja, mint jár fel s alá szobájában.

Midőn este Orme bácsi kiséretében a páholyba lép, a szinház már telve van.

— Gyermekem, ha megigéred, hogy uralkodni fogsz magadon, akkor megmutatom atyádat.

Szótlanul bólint fejével.

— Nézz a szembe levő páholyba, ott ül atyád és nagyatyád.

Regina kihajlik, lélegzete gyorsabb, szeme elkomoruL, fel akar állani, de Orme visszatartja.

— Csak nyugodtan gyermekem — sugja Regina fülébe, ki az izgatottságtól reszketve dül vissza karosszékébe.

A fiatal leány behunyja szemeit és igyekszik erőt venni magán.

Laurence Camill dühös féltékenységében egymásra szoritja fogait. Az egyetlen asszony, akit szeretni tudott volna, eladta magát agg atyjának, ki lázas türelmetlenséggel várja azt a percet, amidőn imádottja a szinpadon megjelenik.

A függöny felgördül. A nagymama háza előtt ül Berta, mint egész fiatal leány. Szöke haját barna paróka fedi, melynek fürtei bájos rendetlenségben hullanak vállára. Nagy szalmakalap fekszik előtte a füvön, mellette egy gyámoltalannak látszó fiatal ember áll.

Peterson Péter, — munkásöltözetben. A fiatal ember egy bábu faragásával van elfoglalva, mig a hófehérfőkötős nagymama az ajtó mellett ül és köt.

— Holdvilág légy velünk, fütyüli a fiatal ember, szorgalmas faragás közepette, Berta pedig gyermekes bizonytalan hangon kiséri énekét.

Mikor Camill meglátja a házikót és az előtte levő csoportozatot, a szép leányt lehulló hajával, hirtelen elszédül, szeme kidülled, keze ránehezedik atyja karjára.

— Mii bajod Camill, talán rosszul vagy?

Camill nem felel, csak még szorosabban fogja át atyja karját és feszült figyelemmel nézi, hogy mi történik a szinpadon. A következő felvonás az intézet épülete előtt játszódik. Egy nyulánk diák áll ott a falhoz támaszkodva és egy fiatal leánynyel beszélget, ki kosárban frissen vasalt fehérnemüt hoz. A leány félénken néz a fiatal emberre.

— Istenem, ez Berta, sziszegi Camill, atyja fülébe.

A tábornok hátra vonja fiát, hogy ne lássák annak rettenetesen feldult vonásait.

— Bolond vagy, vagy részeg?

Camil ismét megfogja atyjának karját.

— Nem ismered ezt az épületet? Ez a v—i kollegium és az ott Berta.

— Berta, talán elment az eszed?

— Ez Berta, ah mondom neked, olyan igaz, mint hogy Isten van az égben Mrs. Orme nem más mint Berta, az én feleségem és dramatizálta életét.

— Camill, ez lehetetlen, te lázas vagy és félrebeszélsz.

— Nem, nagyon is jól látok. Orme Ottilia az én feleségem — ismétli Camill határozottan — most már értem, mért vonzódtam ugy hozzá az első perctől kezdve, mihelyt megláttam. Szöke haja felismerhetetlenné tette. Oh, atyám. . .

A tábornok most már igazán megijedt, amidőn fiának sápadt arcáról a szinésznőre tekint. Mintha egy pilanat alatt mindent tisztán állna előtte. Öklével homlokára üt, agg feje, lehanyatlik mellére. Most már meg van fejtve előtte minden rejtély. Látja és érti, hogy miért vonzotta, csábitotta ugy magához Mrs. Orme. Székét hátrább tolja, hogy a közönség ne figyelhesse meg, de Camill ugy ül helyén mintha kővé változott volna.

A titkos összejövetelek, a Peterson leleplezte légyott, a nagyanya vallomásai, mind lejátszódnak előtte. Mikor a titkos házasságot megkötik és a résztvevők a nagyanyával együtt éjjel elhagyják a városkát és lelkészhez mennek. Az esküvői szertartás alatt Laurance tábornok észreveszi a fehér női kezen azt a fekete achat gyürüt, mely családi ékszerük közül már oly régen hiányzik. Eddig kételkedhetett Camill állitásában, de az achat gyürü kétségtelen bizonyitékát adta annak, hogy az ifjabbik Laurance nem tévedett. Kábultan ül helyén az öreg ember. Mikor a sürgöny megérkezik, az ifju férj szivéhez szoritja feleségét.

— Oh, ne hagy el Camill kéri a fiatal asszony — ne hagyj egyedül.

Megnyugtatja és megigéri, hogy nemsokára visszajön, még egy ölelés és eltünik. Camill eltakarja arcát és hangosan nyög. Abban a jelenetben, hol Péter ajánlatát felháborodva utasitja vissza és ez megesküszik arra, hogy Bertáról rossz hireket terjesztve tönkreteszi életét, a fiatal ember atyjáról is szó esik.

Laurance Camill ekkor megtudja, hogy atyja Pétert megvesztegette, leveleit elsikasztotta és hogy milyen fenyegetésekkel akarták kényszeriteni a fiatal asszonyt arra, hogy jogairól mondjon le vagy adja el.

Midőn Berta nagyanyjának távozása után New-Yorkba megy és ott cselédnek szerződik el, Camill reszketve szoritja meg atyjának karját.

— Megcsaltál, te azt mondtad nekem, hogy Berta azzal a nyomoruttal Californiába ment, hogy szégyenét elrejtse.

Szótlanul ül az agg férfi, ugy érzi mintha a föld inogna alatta.

A következő jelenetben a fiatal anya ott ül a kórházban gyermekének bölcsője mellett. Megjelenik Péter, kit Berta a legnagyobb gyülölettel utasit vissza, áldást kérve gyermekére,, bevádolja Isten előtt üldözöit. A halgatóságot hatalmába ejti nemes páthoszával és behizelgő hangjával és midőn a gyenge csecsemőt magához, szoritja és soha meg nem szünő hüséget esküszik férjének, a halgatóság óriási tapsba tört ki, virágeső és koszoru hull a fiatal anyára, amint atyátlan gyermeke fölé hajol.

A függöny legördül.

— Igaz ez? kérdi Camill. Te azt mondtad nekem, hogy ő Peterson Péterrel elment, s a gyermek az övé.

— Peterson igy mondta.

A tábornok hangja rekedt, arca hamuszinü.

— Te megfizetted, hogy ezt az aljas hazugságot terjesszé és én biztam benned teljesen. Atyám, hol van gyermekem?

A tábornok hallgat.

A függöny ismét felgördül és egy szép szöke asszony áll a szinpadon. Mrs. Ormet igy látták, mikor először lépett a világot jelentő deszkákra. Tetszésnyilatkozattal és számtalan kihivással fogadja a közönség, kedvencét.

A fiatal anya járni tanitja gyermekét. A tábornok páholyának közvetlen közelében karjára veszi a kis gyermeket és szivéhez szoritja.

— Apa gyermeke, apa kedvence, susogja és könnytől ragyogó szemei férjét keresik.

Camill alig tudja visszatartani magát, szeretne kiugrani a páholyból és szeretné mindenkinek szeme láttára szivéhez szoritani feleségét.

(Folytatjuk.)

Kivonat a hivatalos lapból.

Budapest, december **1.**

Kinevezések. A m. kir. földmivelésügyi miniszter Hajós István gazdasági tanintézeti segédtanárt a sárvári tejgazdasági szakiskolához igazgatóvá, Mayer Henrik központi szőlészeti és borászati felügyelőt vinczellériskolai igazgatóvá a VIII. fizetési osztályba, Gálffy János szőlészeti és borászati felügyelővé a IX. fizetési osztályba és Takács Emil fizetéstelen szőlészeti és borászati felügyelőt szőlészeti és borászati felügyelővé a XI. fizetési osztályba, Gasperi Antal, Draganics Adolf és Böcker Tivadar irodasegédtiszteket irodatisztekké Balázsovics Kornél, Winkler József ideiglenes minőségü irodakezelési gyakornokokat irodasegédtisztekké, és Pitter Tivadar müszaki napidijast térképészszé ideiglenes minőségben, Tóth Jenő és Wettstein Jenő havidijas szőlészeti és borászati alkalmazottakat fizetéstelen szőlészeti és borászati gyakornokokká, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter dr. Csécsy József fizetéstelen miniszteri segédfogalmazót fizetéses miniszteri segédfogalmazóvá, a m. kir. igazságügyminiszter Fejér József dési kir. törvényszéki joggyakornokot a mocsai és Fülöp József dévai kir. törvényszéki joggyakornokot az algyógyi kir. járásbirósághoz aljegyzőkké, Cherven János élesdi kir. járásbirósági segédtelekkönyvvezetőt az élesdi kir. járásbirósághoz telekkönyvvezetőt, Főző Jenő igazolványnyal ellátott m. kir. honvédőrmestert a vaskohi kir. járásbirósághoz irnokká nevezte ki.

Névmagyarositások. Dombora (Opra) Erzsébet sepsiszentgyörgyi illetőségü ugyanottani lakos családi nevének „Szilágyi"-ra kért átváltoztatását, Krausz Dávid paksi illetőségü ugyanottani lakos, valamint kiskoru Oszkár László és Erzsébet, családi nevének „Somogyi"-ra kért átváltoztatását, Knöpfler Samu fogarasi illetőségü sajó-szentpéteri lakos családi nevének „Gombos"-ra kért átváltoztatását, Hoppan József gyaraki illetőségü ugyanottani lakos valamint kiskoru Róza, Zsigmond, Bernát és Mihály gyermekei családi nevének „Halász"-ra kért átváltoztatását, Schön Albert budapesti illetőségü ugyanottani lakosok családi nevének „László"-ra kért átváltoztatását, Frankl Emma és Frankl Johanna budapesti illetőségü ugyanottani lakosok családi nevének „László"-ra kért átváltoztatását, kiskoru Kandikó Ferencz szigligeti illetőségü keszthelyi lakos családi nevének „Molnár"-ra kért átváltoztatását, kiskoru Schwarcz Ernő, Schwarcz Béla Schwarcz Imre alsóvisnyei illetőségü ugyanottani lakosok családi nevének „Halmos"-ra kért átváltoztatását, Kornfeld Adolf budapesti illetőségü ugyanottani lakos családi nevének „Kornis"-ra kért átváltoztatását, Hirschl Salamon budapesti illetőségü ugyanottani lakos családi nevének „Horvát"-ra kért átváltoztatását, kiskoru Reismann Árpád joghallgató budapesti lakos családi nevének „Molnár"-ra, kiskoru Steiner Miksa és Steiner Frigyes pécsi illetőségü budapesti lakosok családi nevének „Sellő"-re kért átváltoztatását, Fleischmann Miksa győri illetőségü budapesti lakos családi nevének „Ferenczi"-re kért átváltoztatását, kiskoru Pollák Lajas szabadkai illetőségü ugyanottani lakos családi nevének „Pécsi"-re kért átváltoztatását, Schreiber Bernát eperjesi illetőségü budapesti lakos családi nevének „Szász"-ra k-rt átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

A Budapesti Napló telefonja.

Szerkesztőség	**36—86**
Kiadóhivatal	**54—39**
Fiók-kiadóhivatal	**845**

KÖZGAZDASÁG

Az Országos Iparegyesület összes szakosztályai ma lovag Falk Zsigmond udvari tanácsos elnöklete alatt ülést tartottak, melyen dr. Horváth János, az Országos Központi Hitelszövetkezet ipari osztályának főnöke tartott előadást az ipari és iparos munkás-szövetkezetek helyzetéről. Kiemelte, hogy kedvezőtlen politikai és közgazdasági viszonyaink közt a szövetkezeti tér majdnem az egyedüli, melyen kézmüves iparunkat fejleszteni és ipari munkásainknak kedvezőbb megélhetési módokat lehet teremteni.

Villamos vasutak forgalma. A budapesti villamos városi vasut részvénytársaság vonalain az elmult november hónapban összesen 323.380 korona volt a bevétel. A mult év ugyanezen hónapjában a bevétel 299.667 koronára rugott. A f. év január elsejétől az összes bevétel 3,361.766 koronát tett ki, a mult év ugyanezen időszakában elért 2.982.465 korona bevétellel szemben. — A Ferenc József földalati villamos vasuton november hónapban 236.161 szállitott személy után 38.121 korona volt a bevétel. A f. év január hó 1-től összesen 2.691,961 szállitott személy után a bevétel 432.880 koronát tett ki.

Az Első Leánykiházasitási Egyesület m. sz. gyermek- és életbiztositó intézetnél (Budapesten VI., Teréz-körut 40—42. sz. Alapittatott 1863.) november havában 1,613.400 korona értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 1,351.300 korona értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében 118,165 korona 97 fillér fizettetett ki. 1904. január 1-től 1904. november 30-ig bezárólag 19.532.100 korona értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 16,079.500 korona értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében 861,754 korona 27 fillér fizettetett ki. Ezen intézet a gyermek- és életbiztositás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb dijtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

Budapesti marhavásár. Változatlan felhajtás mellett jó középminőségekre az irányzat élénkebb volt, mert több idegen vevő vett részt a bevásárlásban, azért az árak 1—2 koronával métermázsánként emelkedtek; más minőségekért multkori árakat fizettek. — Konzervgyártási czélokra mintegy 300 darabot vásároltak s a jövő heti szükséglet valószinüleg ugyanennyi lesz. *Ünnep miatt a jövő hetivásár szerdán fog megtartatni.* Az árak és a felhajtás a következőleg alakultak:

Vágómarhák: Felhajtás: Magyar ökör 979 drb. magyar tehén 531 drb. Növendékmarha 32 drb. Szerbiai ökör 4129 drb. szerbiai tehén 226 drb. Bivaly 102 drb. Bika 149 drb. Összesen 3448 drb. Eladási árak ezen tudósitás zártáig vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségü 70—77 kor.-ig. középmin. [illegible] koronáig. silányabb minőségü 52—60 koronáig. Magyar parasztmarha, jobb min. 54—66 kor.-ig, silányabb min. 44—52 kor.-ig. Tarka hizott ökör, legjobb min 70—77, középmin. 60—68 kor.-ig, silányabb min. 48—58 kor.-ig. Szerb és boszniai ökör, legjobb min. 52—68 kor.-ig, silányabb min. 44—50 koronáig. Bika jobb minőségü 56—68 kor.-ig, kiv. 72 kor.-ig, silányabb minőségü 46—54 kor.-ig. bivaly 32—50 kor.-ig. Magyar tehén 40—64 koronáig, kiv. 70 kor. Tarka tehén 44—68 kor.-ig. kivételesen 72 koronáig, kicsontozni való marha 36—44 kor.

Szeszárak. A nyersszeszt ma Budapesten 51.50 K pénz. 52.50 K áru, Bécsben 50.20 K pénz, 5.60 K áru árfolyamon jegyezték.

Budapesti borjuvásár. Felhajtatott 129 drb élő borju, (közte 41 rugott). 9 drb leölt borju, 32 drb növendékmarha. — Árjegyzések: Elsőrendü élő borjukért 78—88 fill., kivételesen 90—94 fill., középminőségü élő borjukért 68—76 fillérig, leölt borjukért 84—92 fill. rugott borjukért 36—52 fill., növendékmarháért 40—50 fill. (Kilogrammonkint, levonás nélkül.) — Irányzat és árak szilárdak maradtak.

Sertéskonzumvásár. (A székesfővárosi sertésvásár és közvágóhid intézősége.) Mai felhajtás 743 drb sertés, Előző napi eladatlan maradvány 23 drb sertés, 4 drb süldő. Eladatott 743 drb sertés, 4 drb süldő. Mai maradvány 23 drb sertés. 187 drb süldő. A vásár élénk. az árak szilárdak. Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. rendü 350 kgon felül 91—92 fill., II. rendü 280—350 kgig 91—92 fill.-ig, fiatal nehéz 300 kgon felül 91—97 fill.-ig, fiatal közép 220—300 kgig 88—93 fill.-ig, fiatal könnyü 220 kgig 84—90 fill.-ig. Hussertés könnyü 140—300 kgig 64 fill.-ig, horvát süldő 64 fill.-ig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonkint élősulyban értendők.

Kőbányai sertésvásár. Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felül) 106—108 fill. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 108—109 fill. Fiatal közép (páronkint 252—328 kilogrammig terjedő sulyban, 108—109 fill. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig) 108—109 fill. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 klg. felül; sulyban) 107—108 fill.-ig. közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) 106—107 fill.-ig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 103—105 fill.-ig. Sertéslétszám: 1904. évi november hónap 29 napján volt készlet 31522 drb. 1904. november hónap 30. napján felhajtatott 730 drb. 1904. november hónap 30 napján elszállittatott 695 drb. 1904. deczember hónap 1. napjára maradt készletben 31557 darab. — A hizott sertésüzlet irányzata: élénkebb.

Bécsi szurómarhavásár. A mai vásárra fölhoztak: 3454 drb borjut, 1234 drb élő sertést, 2157 levágott sertést, 612 levágott juhot, 358 drb bárányt. Eladási árak: Levágott borju 72—88 fill., elsőrendü 92—104 fill., legeleje 108—120 fill., élő juh 36—48 fill., levágott nehéz sertés 88—112 fill., könnyü sertés 110—116 fill., levágott juh 48—80 fill., bárány 10—25 korona páronkint.

Áru- és értéktőzsde.

— December 1. —

A budapesti gabonatőzsde.

Mérsékelt kinálat és valamivel jobb kereslet mellett készbuza kellemes irányzatu volt; elkelt 2.000 q. szilárdan tartott, helylyel-közzel 2.5—5 fillérrel drágább árakon. — Rozs jól tartott irányzatu, mig a többi cikk szintén kellemesebb irányzatu.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 200 q, 80'5 k. 10,50 K, 100 q. 81' k. 10,45 100 q. 80'7 k. 10,[illegible]0 . 2[illegible]0 q. 81 k, 10.40 K. felső 300 q. 80 k. 10,40 K. felső 100 q. 80 k. 10,42.5 K. 3[illegible]0 q. 80.5 k. 10·42 5 K, 200 q. 80 k. 10,47·5 K, 300 q, 80 k, 10.42·5 K, 100 q, 80 k. 10,4[illegible].5 K, 200 k, 80 k 10,4[illegible] K, 200 q, 80 k. 1[illegible],40 K. felső 200 q. 80 k. 10.37'0 K. 300 q. 80 10.32'5 K felső 100 q. 80 k. 10,27 K. felső 100 q. 79 k. 10,35 K, 100 q, 100 q, 79 k, 10,10 K tiszkös 100 q, 179 k, 10,10 K, felső mind három hónapra.

Pestmegyevidéki: 1800 q. 88 k, 10,45 K, 1000 q, 80 k, 10,[illegible]6 K. budai 7[illegible]0 q, 80 k, 10,[illegible] K, 300 q, 80 k. 10,37'5 K, 2[illegible]0 q, 79,5 k, 10'35 K, 3[illegible] q. 79 k, 10.20 K. 200 q, 79'5 k. 10'30 K, 125 q. 79 k. 1[illegible].35 K. 100 q, 79 k. 10,27,5 K, 100 q, 77,5 k, 10,25 K, mind három hónapra.

Duna-Földvári: 1150 q. 7[illegible]8 k. 10.2[illegible]'5 K, mind három hónapra.

Tolnai: 1240 q, 77'5 k, 10,18 K, mind három hónapra.

Felsőmagyarországi: 500 q, 77 k, 10,[illegible]0 K.

Bánsági: [illegible] q, 78 k, 10,22'5 K, 5[illegible]0 q. 77 k, 20,15 K, mind három hónapra.

Adai: 24[illegible] q, 7[illegible] k, 1[illegible].20 K,

Palánkai: 1760 q, 76 k, 10,10 K, mind három hónapra.

Raktáráru: 1000 q, 79 k, 10,35 K, 1000 q, 78 k, 10,35 K, 2100 q, [illegible]9 k, 1[illegible],30 K, mind három három.

Rozs: 500 q. 7,55 K, 500 q, 7,55 K, 300 q, 7.55 K, 25[illegible]0 q, [illegible],55 K, kpt, par.

Tengeri (lófogu) 1200 q, 7,75 K, kpf, kocsira rakva,

Zab: 100 q, 7.20 K, 1000 q. 7,00 K kpf par.

(Az árak 50 kgrkent korona értekben ertendők.)

A délelőtti határidőüzletben barátságos volt a hangulat.

Kötöttek: Buza áprilisra 10.[illegible]6—10.25—10.28—10.26—10.27——.——— kor. zárl. 10.27—10.28 kor. Buza októberre 8.85—8,84—8.88——.——.—, zárlatkor 8.88—8.89 Rozs áprilisra 7.97—7.98—.———.—— zárlatkor 7.[illegible]8—7.99 Tengeri májusra 7.58—7.59—7.58——.—— zárlatkor 7.58—7.59 Zab áprilisra 7.20—7.22——.——.— zárlatkor 7.2[illegible]—7.23 koronán.

A délutáni határidőüzletben szilárd volt az irányzat.

Kötöttek: Buza áprilisra 10.28—10.27—10.29—.————.— kor. zárl. 10.29—10.30 kor. Buza októberre 8.89—8.90—8.8[illegible]— .——— kor. zárl. 8.89—8.90— kor. Rozs áprilisra —.——.———.———.—8.———.—— kor. zárl. 8.——8.[illegible]1 Rozs októberre —.—— .——.———.— kor. zárl. ————.— Új tengeri 1905 májusra —.— 7.58—7.62—7 61.———— kor. zárl. 7.61—7.[illegible]2 kor. Tengeri szeptemberre —.———.———.————— kor. zárl —.——kor. Zab áprilisra 7.22 - 7.25 - 7,24 —.— kor. zárl. 7.24—7.25 kor. Zab októberre —.——.————— kor., zárl. .———.— kor.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzése.

Buza	[illegible]	50 kilogramm ára		[illegible]	50 kilogramm ára	
		[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]
Tiszavidéki	76	—.—	—.—	[illegible]	10.10	10.20
"	77	9.95	1[illegible].0[illegible]	[illegible]	10.15	10.30
"	[illegible]	[illegible].05	1[illegible].15	81	10.3	10.40
Fehérmegyei	76	—.—	—.—	[illegible]	10.05	10.15
"	77	9.[illegible]5	10.05	[illegible]	10.10	10.25
"	[illegible]	10.—	[illegible]0.10	81	—.—	—.—
Pestvidéki	76	—.—	—.—	7[illegible]	[illegible].05	10.15
"	77	9.95	1[illegible].05	[illegible]	10.10	10.20
"	7[illegible]	10.—	10.10	[illegible]1	10.15	10.30
Bánsági	76	—.—	—.—	[illegible]	[illegible].05	10.15
"	77	[illegible].85	9.95	[illegible]	10.15	10.25
"	78	9.90	1[illegible].05	81	—.—	—.—
Bácskai	76	9.95	10.05	7[illegible]	—.—	—.—
"	77	10.[illegible]5	10.[illegible]5	80	—.—	—.—
"	7[illegible]	10.10	10.25	81	—.—	—.—
Szerb	78	—.—	—.—	[illegible]1	—.—	—.—

Egyeb gabonanemüek		50 kilogramm ára	
		[illegible]	[illegible]
Rozs	uj elsőrendü — — — —	[illegible].6[illegible]	[illegible].70
"	" középminőségü — — —	7.[illegible]0	7.60
Árpa	" takarmányáru, l. r. — —	7.[illegible]0	7.40
"	" másodrendü — — — —	7.[illegible]0	7.2[illegible]
Köles	" —	.—	.—
Zab	" elsőrendü — — — —	7.05	7.30
"	" középminőségü — — —	6.90	7.05
Tengeri	" belföldi ó — — — —	—.—	—.—
"	" belföldi uj — — — —	7.60	7.8[illegible]
"	ó fehér — — — — —	—.—	—.—
"	uj román, vagy bolgár — —	—.—	—.—
"	" cinquantin — — — —	—.—	—.—
Repcze	" [illegible] — — — —	1[illegible].25	11.50

A budapesti terménytőzsde.

Különféle termények hivatalos jegyzései.

Készáru

Disznózsir	budapesti— — — — —	64.50	64.—
Szalonna	városi légenszáritott, 4 drbos	53.—	53.50
"	" " 3 "	54.—	54.50
Határidőre	boszniai 1904. évi usance min.	8.25	8.50
	" " " 100 " "	12.50	13.—
	" " " 85 " "	22.50	23.50
Szilva	szerbiai 1904 " "	6.75	7.—
	" " " 100 darabos	11.—	11.25
	" " " 85 "	21.50	22.—
Szilvaiz	szlavoniai (1903.)— — —	13.50	14.—
	szerbiai (1903.) — — —	11.[illegible]0	12.—
Heremag	luczerna magyar — — —	42.—	51.—
	vörös aprószemü— — —	54.—	60.—
	" középszemü — — —	64.—	68.—
	" nagyszemü— — —	68.—	78.—

A budapesti értéktőzsde.

A politikai helyzet bizonytalansága egyre nyomasztóbban hat a spekuláczió üzleti kedvére. Teljes tartózkodás és kedvetlenség uralkodik az értékpiaczon, amely ma is üzlettelenség hatása alatt szenvedett. Az értékek árfolyamai lemorzsolódtak és csak Államvasut részvényekben nyilvánult némi kereslet. Berlini számlára történt vásárlások következtében emelkedett utóbbiak árfolyama.

A helyi értékek piaczán kereskedelmi részvénytársasági és Adria tengerhajózási részvények emelkedtek véleményvásárlások következtében.

Valuták és devizák irányzata változatlan. 20 frankos arany 19.05—19.11 kor. 20 márkás arany 23.50—23 58 korona. — Franczia bankjegy 95.22 5 — 95.52'5 korona. Német birodalmi bankjegy 117.50 .— 117.80' korona.

Az előtőzsde irányzata tartott.

Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 676.25 677.50 kor. Magyar hitelrészvény 800.50—801 — kor. Osztrák-magyar államvasut részv. 652.——653 50 kor. Déli vasut ——.—.— Jelzálogbank részv. —.—— —.— Leszámitoló bankrészvény —.—— —.— Rimamurányi vasmü részv. 514.50—515 — Közuti vaspálya részv. —.—————.—— Városi villamos vasut részv. —.—————.— Koronajáradék —.————.— Erzsébet szanatórium sorsjegy —. '——.— Magyar kereskedelmi r.-t részv. ————— Salgótarjáni részv. ——,— Kőszénbánya és téglagyár ——.— Adria 464 Danubius ———— Kereskedelmi bank —— koronán.

A déli tőzsdén Államvasut részvények emelkedtek.

Előfordult kötések: augusztus végére: Magyar aranyjáradék ——————.— Magyar koronajáradék —.—————.—— Magyar hitelbank részvényt. 800.75—801,50 Jelzálogbank részv. 530 50—531. Leszámitoló bank részv —.—————.— Rimamurányi vasmü részv. — .————.— Közuti vaspálya részv 565.25—565 50 Városi vill. vasut 338.75—339 50 Osztrák hitelrészv. 677.——677.50 Osztrák-magyar államvasuti részvény 653.75—655.— Déli vasut —.————.— koronán.

A helyi értékek piaczán kédéező volt a hangulat.

Forgalomban voltak: Danubius hajógyári részvények 184. Magyar villamossági részvények 300. Adria tengerhajózási részvények 486—489, Kereskedelmi részvénytársaság részvények 564—565, Ganz-gyár részvények 31.0 koronán.

Dijbiztositások: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 5—6 korona, 8 napra 10—12 korona, decz. végére 18—20 korona.

Az utótőzsdén csöndes volt az üzlet.

Zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 677.—.— Magyar hitelrészvény 800.25 Osztrák-magyar államvasut részv. 654 — Déli vasut részv. —.— Leszámitoló bank részv. 467.— Jelzálogbank részv. ——— Rimamurányi vasmü részv. —.—— Közuti vaspálya részv. 565.25 Városi villamos vasuti részv. 338.75—— Erzsébet szanatórium sorsjegyek —.—'—— koronán.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Államadósság.

a) Magyar államadósság.

	Pénz	Áru		Pénz	Áru
Aranyj. med. nov.-re —	118.75	119.25	1870. áll. ny.-k. 200 K.-ás—	206.—	209.—
Koronajáradék	—.—	—.—	Magy. földteherm.—	98.20	99.20
Koronaj. ultim. nov.-re —	98.15	98.35	Horv.-szl. jelz. földv. kötv.	98.50	99.10
Koronaj. 3½%	88.75	89.25	Tiszai nyer.-kölcs. 200 K.	162.—	164.—
Vaskapu-köl.—	82.—	83.—			

b) Osztrák államadósság.

	Pénz	Áru		Pénz	Áru
Koronaj. máj.—nov.—	99.50	100 —	Papirj. feb.—aug.—	100.—	100.50
			Koronaj.—	100.—	100.50

c) Egyéb nyilvános kölcsönök.

	Pénz	Áru		Pénz	Áru
Budapest főv. 1897. 4% köl.	96.25	97.—	Temes-Béga-társulat 4%	97.50	98.50

Bankok.

	Pénz	Áru		Pénz	Áru
Angol-osztrák bank —	283.—	285.—	M. jelz. hitelb.	—.—	—.—
Első magyar iparbank —	347.—	3'0.—	Ugyanaz nov. köz. —	530.25	530.75
Fiumei hitelb.	125.—	128.—	M. keresk. r.-t.	566.—	568.—
Hazai bank —	217.—	219.—	M. leszam. bank	467.—	467.50
Hermes m. ált. váltoüzl. r.-t.	300.—	320.—	M. tkp. közp. jelzálogb. —	1070.—	1100.—
Magyar hitelb.	—.—	—.—	Oszt. hitelb. —	—.—	—.—
Ugyanaz nov. köz. —	801.—	801.50	Ugy. nov. vég.	677.—	677.50
M. agr. és járb.	465.—	—.—	Oszt.-magy. b.	1630.—	1640.—
			Pest m. kereskedelmi bank	2880.—	2899.—
			Osztálysrj. r.-t.	1840.—	18:0.—

Takarékpénztárak.

Belvárosi —	228.—	230.—	Magy. ált. tkp.	642.—	64?.—
Bpesti III. ker.	200.—	220.—	Orsz. közp. —	1730.—	1750.—
Bpest.-Erzsbv.	212.—	220.—	Pesti hazai —	16575.—	16650.—
Bpesti tkp. és orsz. zálogk.	453 —	45?.—	Ugy. tul. jog.	—.—	—.—
			Ugy. interim —	8300.—	8350.—
Egyes. bpesti	2470.—	24?0.—			

Biztositó-társaságok:

Bécsi biztositó	425.—	435.—	M. jég- és visz. bizt. —	352.—	356.—
Bécsi élet- és járadékbizt.	770.—	800.—	Nemz. baleset	240.—	250.—
Első magy. ált.	8050.—	8100.—	Pannonia vibzt.	2050.—	2100.—
Foncière —	242.—	244.—			

Malmok.

Concordia —	175.—	185.—	Henger —	795.—	810.—
Első budapesti	1205.—	1215.—	Moln. és sütők	375.—	385.—
Erzsébet —	430.—	435.—	Victoria —	463.—	473.—
Lujza —	220.—	230.—			

Vasmü- és gépgyár-részvényesek.

Első m. gazd. gépgyár —	150.—	166.—	Nicholson —	213.—	223.—
			Rimamurányi —	—	—.—
„Danubius" —	184.—	188.—	Ugy. nov.-re —	51 50	515.—
Ganz —	3100.—	3130.—	Schlick —	348.—	358.—

Különféle vállalatok részvényei.

Ált. wagg. köl.	630.—	640.—	„Hungaria" műtrágya —	280.—	285.—
Bpesti ált. vill.	325.—	330.—	Kőbányai polg. sertőző —	308.—	312.—
Betűöntöder.-t.	225.—	235.—	M. czukoripar	18?0.—	1890.—
Gyapjumos.-gyár.	750.—	800.—	M. villamosság	800. -	802.—
Részvénysörf.	2600. —	2700.—	Nemzetk. villamosság —	610.—	620.—
Sertéshizl. r.-t.	475.—	495.—	Nemzetk. vaggonk. 5% —	500.—	520.—
Spódium-gyár	215.—	235.—	Royal-szálló —	—.—	—.—
Fiumei rizsh.—	2800.—	2900.—			
Gschwindt-féle szeszgyár —	975.—	1000.—			

Közlekedési vállalatok részvényei.

„Adria" tengh.	468.—	469.—	Ugy. élv. jegy.	115.—	—.—
Bpest közuti vaspálya 5%	—.—	—.—	Bpest-Ujpest-rákosp. vill. —	184.—	188.—
Ugy. nov. med.	565.—	565.50	Déli vasut —	—.—	—.—
Bpesti közuti vp. élv. jegy	325.—	345.—	Ugy. nov. ult.	88.—	89.—
Bpesti vill. városi vp. 1903.	339.25	339.75	Dunagőzhajóz.	890.—	9?0.—
			Kassa-od. rb. —	380.—	385.—
Bpesti vill. városi vasut —	—.—	—.—	Osztr.-magyar államvasut —	—.—	—.—
			Ugy. maj.-ra —	65?.75	655.25

Butor

részletfizetésre
vagy meghatározott időre szolid árak és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Felvilágositással szolgál.

LISZT ISTVÁN
BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utcza 2. sz.
(Kigyó-tér sarkán.)
Butorraktárában.
A legujabb butoralbumunkat több mint 500 képpel kivánatra 60 fillér ellen bérmentve küldetik.

Felöltő . . .	6	K-tól fel.
Ulster . . .	8	„
Télikabát . .	10	„
Jaquet . . .	4	„
Ferenc József kab.	6	„
Nadrág . . .	4	„
Mellény . . .	1	„

ROTHBERGER JAKAB-nál,
Kristóf-tér 2. sz.

Szép
mellékkeresetet kaphat mindenki, kinek nagy ismeretsége van. Tisztességes, kényelmes foglalkozás. Küldje be címét „9004" jelige alatt a következő cimre: Annoncen Bureau des Merkur, Mannheim. (Baden.) Postafiók 851.

Hirdetések
e lap kiadóhivatalában
vétettnek fel.

Valódi harzi falusi sajt
100 drb. egy postacsomagban 3.60 márka bérmentve. **Kakao,** jót 1-lás mellett tiszta á pfd. 1.50 márka. **Tea, souchon,** tiszta á pfd. 2.00 márka, 5 pfd-yi megrendelésnél utánvéttel bérmentve.
Fritz Ohlendorf
Quedlinburg a. Harz.

Butorok
részletfizetésre! Háló- és ebéd szoba-berendezések, valamint egyes darabok saját készitményü divánok, matraczok, sodronyágybetétek, függölampák ingóságok olcsóbban mint bárhol előny a fizetési feltételek mellett **Náthan Ignácz,** butortelep Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körut 27.

Tea-Behozatali-Társaság

Hamburg. **London.**

BUDAPEST.

V., Alkotmány-utcza 25. **V., Alkotmány-utcza 25.**

Miután néhány év előtt közvetlen teabehozatalunk részére Budapesten is saját telepet létesitettünk, a Kinából, Indiából és Ceylonból ideérkező teát az e czélra tölallitott rostagépen rostáljuk.

Magyarországi üzletünk terjedelme folytán az őszszel budapesti telepünkön is a tearostálásnál annyi törmelék halmozódott föl, hogy elhatároztuk a törmeléktéát néhány napon át **hallatlan olcsó árban** árusitani.

Eladunk, a mennyire a készlet terjed

ez évi deczember hó 1-től (csütörtöktől) kezdve
deczember hó 8-ikáig (csütörtökig)

helybeni telepünkön:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utcza 25. szám.
(Vadász-utcza sarkán, a törvényszéki palotával szemben.)

TÖRMELÉK-TEÁT

a következő árakban:

Por-tea.	Törmelék-tea 50. sz: Olcsó minőségü teából.	Törmelék-tea 53. sz. Finom minőségü teából.	Kiváló törmelék-tea. Csak e a legnemesebb teákból rostálva.
1 kiló vételnél pr ½ kg. 1.60 K.	1 kiló vételnél pr ½ kg 1.90 K.	1 kiló vételnél pr ½ kg. 2.35 K.	1 kiló vételnél pr ½ kg 2.75 K
4½ „ „ „ ½ „ 1.55 „	4½ „ „ „ ½ „ 1.85 „	4½ „ „ „ ½ „ 2.25 „	4½ „ „ „ ½ „ 2.65 „
25 „ „ „ ½ „ 1.50 „	25 „ „ „ ½ „ 1.75 „	25 „ „ „ ½ „ 2.15 „	25 „ „ „ ½ „ 2.50 „
(1 deka 3 fillér.)	(1 deka 3 ½ fillér.)	(1 deka 4³⁄₁₀ fillér.)	(1 deka 5 fillér.)

A kiváló törmelék az aratás legfinomabb minőségü teáiból van rostálva, teljesen pormentes, legfinomabb pecco-viraggal keverve, pompás izü és remek zamatu.

Fenti árak csakis f. évi deczember hó 8-ig érvényesek.

Az összes árak koronaértékben, elvámolva értendők. Budapesten házhoz szállitva.

Vidékre négy és fél kilón felül bérmentve, utánvéttel vagy az érték előzetes beküldése ellenében — A tea félkilós csomagokban lesz szállitva. — Csomagolás nem számittatik. — Külföldi rendelmények hamburgi telepünkről (sürgönyczim: „Theeimport, Hamburg") hason minőségben lesznek elintézve.

Folyó évi deczember hó 8-án este 8 óra után a fenti árakon többé nem árusitunk el.

Tea-Behozatali-Társaság, Budapest, V. kerület, Alkotmány-utcza 25.

Telefon száma: **4454.** — Távirati czim: **„Fortuna" Budapest.** — Magyar postatakarékpénztár: **10587.**
Bankszámla: **Kereskedelmi Bank Budapest.** — Osztrák postatakarékpénztár: **859413.**

Megjegyezzük, hogy mi semminemü reklámot nem csinálunk s csakis a tulságosan fölhalmozódott teatörmelékraktárunk indit a kivételes hirdetésre.

Bányák és téglagyárak.

Északm. kősz.	252.—	255.—	M. ál. kőszénb.	338.—	341.—
Felsőm. bánya- és kohó —	565.—	575.—	M. keramiai —	177.—	180.—
„Istv." tég. gy.	100.—	105.—	Salgótarjáni —	589.—	592.—
Kőbány. gőztg.	1060.—	1100.—	Ujlaki tégla- és mészégető —	318.—	320.—
Magy. aszfalt	180.—	183.—			

Sorsjegyek.

Bazilika —	19.50	21.50	Ugy. o. felülb.	28.50	30.50
Ugy. o. felülb.	20.50	21.50	Olasz vörös-k.	42.—	44.—
Bécsvarosi —	530.—	540.—	Ugy. o. felülb.	45.—	47.—
„Jó-sziv" —	9.75	10.75	Oszt. vörös-k.	54.—	56.—
Ugy. o. felülb.	9.75	10.75	Osztrák hitel.	482.—	492.—
M. vörös-ker.	27.50	29.50	Pálffy —	160.—	170.—

Pénznemek.

M. vagy oszt. arany vert	11.35	11.43	Német bir. b. jegy (100 M.)	117.50	117.80
M. vagy os t. arany kör.—	11.27	11.33	Franczia bjegy	95.20	95.55
20 frc. arany	19.05	19.11	Olasz bjegy —	95.20	95.50
20 mark. arany	23.50	23.58	Román bjegy	93.15	93.80
			Szerb bjegy —	93.75	94.50
			Rubel —	254—	255—

A bécsi gabonatőzsde.

Szilárdabb külföldi jegyzések, csekély az üzlet és az irányzat változatlan.

A bécsi értéktőzsde.

A parlamenti helyzet rosszabbodása kétségessé teszi a képviselőház munkaképességét s igy kedvezőtlen volt a hangulat. Azonban a csekély forgalom daczára az értékek árfolyama tartott maradt, sőt Államvasut részvények berlini vételek következtében átmenetileg javultak. A sorompóban Dunagőzhajózási részvényekben volt kereslet. Vasértékek helyi eladások következtében gyöngültek.

Jegyzesek: **Osztrák hitelrészvény 676.25—677.— kor. Magyar hitelrészv.** 800.——800.25 **kor. Anglobank 285.——.— korona. Alpesi bányarészvény 493.25—493.75 kor. Osztrák-magyar államvasuti részv. 651.—— 653.25 kor. Rimamurányi vasmü részv. 516.——514.— kor. Májusi járadék 100.05 kor. Magyar aranyjáradék 118.85 kor. Magyar koronajáradék 98.15 kor. Osztrák koronajáradék 100.15 kor. Dohány részv. ——.——.— Török sorsjegy 133.75——.— korona.**

A déli tőzsdén Államvasut részvények berlini vételek következtében tovább emelkedtek. Különben pedig csöndes volt az üzlet. Berlinből az ottani bányaértékek áremelkedését jelentik.

Jegyzésck: **Osztrák hitelrészvény 677.—— —.— kor. Magyar hitelrészvény —.—800.50 kor. Unionbank 556.50 kor. Anglobank részv.** 285.——.— kor. **Osztrák magyar államvasuti részv.** 654.25— Déli **vasut részv.** 88.25 kor. Magyar **koronajáradék** 98.15 **kor. Alpesi bányarészvény** 492.75— —.— kor. Rimamurányi **vasmü részv. 513.75——.— kor. Török sorsjegy 133.50— —.— kor.** Májusi **járadék** 100.05 **kor. Osztrák koronajáradék 100.15 korona**

A déli tőzsde zárlata üzlettelen; az irány zat gyönge. Az Angolbank kamatlába változatlan ma radt. Prágai vasipar 2360. A magánkamatláb $3^{3}/_{8}$—$3^{7}/_{16}$ százalék.

Jegyzések: Osztrak **hitelrészvény 676.——.—— korona.** Magyar **hitelrészvény** 800.——.— **korona. Anglobank** 285 — kor. Alpesi **bányarészvény** 492.—— —.— **kor. Osztrák-magyar államvasut részvény** 653.50 —.—— **kor.** Déli **vasut részvény** 88.25—.— **korona. Rimamurányi vasmü részvény** 513.75——.—— **korona.** Májusi **járadék** 100.05 korona. Magyar **aranyjáradék** 118.80 korona. Magyar koronajáradék 98.15——.— **kor. osztrák koronajáradék** 100.15 **kor. Dohány részv.** 329. **Török sorsjegy** 133.50 korona.

KIADÓTULAJDONOS:

A MAGYAR HIRLAPKIADO RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Napirend, 1904. deczember 2.

— *Naptár*: Péntek, deczember 2. Róm. kath. Bibiana sz., Prot. Olympia, Görög-orosz (november 19.) Barlacim, Zsidó: Kislev 24. — Nap kel: 7 óra 14 p., nyugszik: 3 óra 53 p. — Hold kel: 1 óra 8 p. délelőtt, nyugszik: 1 óra 27 p. délután. — *A kereskedelmi miniszter* fogad fél 5 órakor. — *A főváros pénzügyi és gazdasági* bizottságának ülése 10 órakor. — *A főváros középitési* bizottságának ülése 4 órakor. — *A Magy. Történelmi Társulat* ülése az Akadémia üléstermében 5 órakor. — *Az 1848—49-es honvédegyesületek* orsz. központi választmányának ülése az uj városház termében 5 órakor. — *Szigeti Dezső hegedüművész* hangversenye a Royalban fél 8 órakor. — *Vay Péter gróf előadása* a Műbarátok körében (Váczi-utcza 25.) délután. — *Szabad Egyetem*: Ferdinándy Géza dr. előadása a magy. alkotmány történetéről a központi egyetem kupolatermében fél 7 órakor. — *Utóellenőrzési szemle* a cs. és kir. 32-ik gyalogezred 1900—1901-ben besorozott legénységével a Mária Terézia laktanyában és a honvédezredekhez tartozókkal a Ferencz József laktanyában, reggel nyolcz órakor. — *Karácsonyi kiállitás* a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utcza 37.) megnyilik délelőtt 11 órakor. — *Téli tárlat* a városligeti műcsarnokban, nyitva 9—4 óráig, belépő dij 1 korona. — *Nemzeti Szalon* rendezés miatt zárva. — *Nemzeti Muzeum* régiségtára, nyitva 9—2 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett tekinthetők meg. — *Országos képtár* az Akadémiában nyitva 9—1 óráig. — *Iparművészeti Muzeum* zárva. — *Goethe szoba* az Akadémiában nyitva 9—12 óráig. — *Muzeumi könyvtár* nyitva 9—4 óráig. — *Akadémiai könyvtár* nyitva 3—7 óráig. — *Egyetemi könyvtár* nyitva 9—12-ig és 3—8 óráig.

SZINHÁZAK.

Péntek, 1904. deczember 2-án.

NEMZETI SZINHÁZ.

György ur.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Szőllősi Zsigmond.

Személyek:

Horváth ügyvéd	Császár
Mazda felesége	Cs. Alszeghy
György	Rózsahegyi
Anna	K. Demjén

—

Utána:

A regényesek.

Vigjáték 3 felv. Irta: Rostand Edmond. Forditotta: Telekes Béla.

Személyek:

Bergamin	Gál
Percinet	Dezső
Pasquinot	Gabányi
Sylvette	Ligeti J.
Straforel	Pethes
Blaise	Abonyi
Jegyző	Magyari

Kezdete fél 8 órakor.

Heti műsor:
Szombaton: Bernd Róza.
Vasárnap d. u.: Aranyember, este: Bernd Róza.

M. KIR. OPERAHÁZ

Nincs előadás.

Heti műsor;
Szombaton: Carmen.
Vasárn. Lonjumeaui postakocsis.

NÉPSZINHÁZ.

A próféta álma.

Zenés komédia előjátékban és 3 felvonásban. Irta: Mérei Adolf Zenéjét szerzette: Márkus J.

Személyek:

Juszus próféta	Kovács
Zulejka a felesége	Komlóssi
1-ső) menyasszony	Sugár
2-ik)	Szécsi
3-ik)	Füredi
4-ik)	Bogár
5-ik)	Keneisel
6-ik)	Feledi
7-ik)	Kovács I.
Ibolya	Dóri
Titusz uszómester	Pintér
Az átváltozó hölgy	G. Kápolnai
A mulató igazgatója	Kiss
Hirnök	Doktor
1-ső Huri	Kaposi Rózsi
Fehér Aladár	Szirmai
Fekete Béni	Füredi
Viola Samu	Deli
Vörös Kázmér	Pázmán
Zöldi Armand	Ruszny ák
Kék Pista	Pesti
Sárga Zalán	Ujvári

Kezdete 7 órakor.

Heti műsor:
Szombaton: Pillangó kisasszony.
Vasárnap d. u: A lőcsei fehérasszony, este: A próféta álma.

URÁNIA SZINHÁZ.

A párisi asszony.

Kezdete fél 8 órakor

VÁRSZINHÁZ.

Nincs előadás.

Heti műsor:
Szombaton: A nők barátja.

VIGSZINHÁZ.

Kury Klára vendégfelléptével a Vigszinház nyugdijintézete javára

Diák élet.
(Alt-Heidelberg)

Szinmű 5 felvonásban. Irta: Meyer-Förster Vilmos. Ford.: Márton Miksa. A dalszövegeket irta: Heltai Jenő.

Személyek:

Károly Henr.	Tanay
Haugh	Balassa
Br. Passarge	Kazaliczky
Br. Metzing	Bárdi
Br. Breitenberg	Gyarmati
Dr. Jüttner	Góth
Lutz	Hegedüs
Gr. Asterberg	Odry
Bilz Károly	Fenyvesi
Engelbrecht	Győző
Kellermann	Szerémy
Wedell	Tapolczai
Meinhold	Lévay
Rüder	Vendrey
Rüderné	Rónaszékiné
Dörfelné	Nikó
Katicza	Küry Klára

Kezdete fél 8 órakor.

Heti műsor:
Szombaton: Boldogság.
Vasárnap d. u.: Diákélet, este: Boldogság.

MAGYAR SZINHÁZ.

Huszárvér.

Operett 2 felvonásban, előjátékkal. Stein és Landesberg szövege nyomán forditotta Ruttkai György és Mérei Adolf Zenéjét szerzette: Máder Rezső.

Személyek:

Bárányi	B. Szabó
Korláth	Sziklai
Rasofszky	Gréth
Csákány	Csige
Csapcsinszky	Solyom
Abay	Márion
Szikla	Tallián
Kepes	Szentgyörgyi
Fényes	Rácz Marg.

Kezdete fél 8 órakor

Heti műsor:
Szombaton: Huszárvér.
Vasárnap: d. u. Fecskefészek, este: Huszárvér.

KIRÁLY SZINHÁZ.

János vitéz.

Daljáték 3 fölvonásban. Petőfi költői elbeszéléséből irta: Bakonyi Károly. Zenéjét Heltai Jenő verseire szerz: Kacsóh Pongrácz dr.

Személyek:

Kukoricza Jancsi	Fedák
Iluska	Medgyaszay
A gonosz mostoha	Csatai
Strázsamester	Vécsey
Bagó	Papp
A franczia király	Németh
A királykisasszony	Bánó

Kezdete fél 8 órakor.

Heti műsor:
Egész héten: János vitéz.
Vasárnap d. u.: Az uj honpolgár

FŐVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utcza 17.
WALDMANN IMRE igazgató

A „SCHLIERSEEIEK" vendégjátéka.

LISERL von SCHLIERSEE

TOVÁBBÁ

THE GRAT ROLAND

a világ leghiresebb illusionistája.

FRANKLINS a legjobb tramboulintornászok.

Tarka Szinpad: „A HELYETTESEK."

Az előadás kezdete pont 8 órakor.

A télikertben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK czigányzenekara hangversenyez.

Karácsonyi bevásárlás előtt tekintsük meg a karácsonyi kiállitást Kertész Tódor megnagyobbitott müiparáru raktárában a Kristóf-téren. Gyermek-, sport- és társasjátékok különlegességek. Ping pong. Praktikus háztartási és gazdasági ajándéktárgyak. Gépek. Uj irányu bronz- és böráru ajándéktárgyak. Art nouveau.
Direkt importált ázsiai kuriozitások külön kiállitása. Ezerféle csillogó karácsnyfadisz. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Mágnes-pastillát

csakis olyan férfiak rendeljenek (öregek, fiatalok), kik érzik magukban, hogy lassankint fogy a férfierő. Általános gyengeségben és teljes tehetetlenségben szenvednek. — Hatás biztos! — Egy doboz ára 4 korona utasitással. — Központi főraktár:
ERÉNYI BÉLA „Diana" gyógysz. Budapest, VII., Károly-körut 5.
Postán titokban szállitjuk.

Magyar királyi államvasutak.
180100—04. szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak kezelése alatt helyiérdekü vasutak árudijszabásának 417. oldalán a pozszony—komáromi helyi érdekü vasut dijszabásában foglalt II. kivétees dijszabás folyó évi november 1-től fogva express-áruként feladott küldeményekre is alkalmazandó.

Budapest, 1904. október hóban.

Az igazgatóság.

ILONA-BRIKET!

Uj magyar tüzelőanyag!
Mesterséges kötőanyag nélkül.
Szagtalan és salakmentes.
Gróf Witzleben-Altdöbern-féle ipartelepek **Várpalota.**
Árak: 100 kgr. 2 K. 60., 500 darab 5 K., 1000 darab 10 K.
Vezérképviselő **Budapesten**
ZOLTÁN IMRE, Lipót-körut 24.
Telefon: 41—85.

Évtizedek óta nagy sikerrel használtatik csuz és köszvény ellen a KRIEGNER-féle

REPARATOR

A Rókus-kórházban 136 eset közül 129 esetben **teljes gyógyulást eredményezett.**
Kis üveg 1 korona. Kapható a Korona-gyógyszertárban
Budapest, Kálvin-tér.

SURÁNYI * * * * SZALONCZUKORKA

legfinomabb minőségben **1 kg. 4 kor., 2 kg. 7 kor., 4 kg. 12 kor.** utánvétel mellett bérmentve. Finom friss **tea sütemény** is kapható.
Surányi czukorkagyár **Nagy-Surány, Nyitramegye.**

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betűkből 4 fillér. Vastagabb betűkből 8 fill.

Szerkesztőségi telefon-szám: 36—36.

APRÓ HIRDETÉSEK

Kiadóhivatal: V., Nádor-utcza 34. sz. Fiók: Kerepesi-ut 34.

Kiadóhivatali telefon-szám: 54—39

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágositást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Levelezés.

„ELEMÉR"
Édes szivem, sorait olvastam, ne haragudjon hogy nem jöhettem 14 nap mulva utazom esetleg addig készittessen fényképet anélkül nem akarok elmenni, értesiteni fogom, mikor találkozunk. Nagyon nyugtalan vagyok. Üdvözli Barna. 8292

Állást keresők

KERESKEDELMIT
kitünően végzett magyar gyors- és gépirásban jártas, jó bizonyitványnyal rendelkező 16 éves leány szerény igényekkel, állást keres. Czime az Andrássy-ut 13. alatti fiókban.

Betöltendő-állások

ÁLLÁSTKERESŐK
ingyen kapják az Országos Pályázati Közlöny mutatványszámát, mely az országban betöltendő valamennyi állást teljes czimekkel közli megjelenik minden harmadik nap. Kiadóhivatal: Budapest Teréz-körut 39. 53722

MEZŐGAZDASÁGI
teljes cimekkel ellátott pályázat van közölve Budapest, Teréz-körut 39., a ma megjelent Országos Pályázati Közlönyben. Ára 40 fillér. 5002

GÉPÉSZI
pályázatot, tizenkettőt közöl teljes cimekkel Budapest, Teréz-körut 39. a ma megjelent Országos Pályázati Közlöny, Egyes szám 40 fillér. 5003

Oktatás.

SZABÁS,
Minden intelligens és takarékos hölgy, aki jövőjét biztositani akarja, keresse fel Hoffmann Karola régi, jó hirnevü szabás és ruhavarrás tanintézetét, Erzsébet körut 23. mert ha itt kitanul, bizonyitványt, munkakönyvet kap. Tandij 20 korona. 8109

Bérlet.

CSARNOK
szálloda butorozott lakás utczai 15 frt havonta garni lakás két szobás 30 forint II. emeleten szoba konyha 20 forint bolt kiadó azonnal Zöldfa-utcza 37. Só-utcza sarok. 8271

AZONNAL
kiadó özv. uri nőnél feljesen különbejáratu utczai vagy udvari szoba fürdőhasználattal, esetleg ellátással vagy napokra is 1—2 uriembernek. Teréz-körut 38. sz. ajtó 16. 802

HELYISÉG,
mely 7 évig volt lakatos műhely szép berendezés alig használt szerszám nagyobb vállalat miatt eladó. Deutsch, Vas-utcza 18. II. 19. 1481

Butor.

IROASZTAL
egész uj remek munka 14 forintért eladó. Madách-utcza 17. ajtó 24. 1458

BUTOROK
jó minőségüek olcsón kaphatók. Dob-utcza 94. Wirtschafter Ferencz asztalosnál. 1478

Üzletek.

JÓFORGALMU
kávémérés kifőzéssel egybekötve biztos étkezőkkel állás elfoglalás miatt azonnal eladó. István-ut 19. 806

Penz.

PÉNZKÖLCSÖNT
azonnal folyósit Guttmann bankbizományos, Kerepesi-ut 54. 6603

PÉNZKÖLCSÖNT
200 korona után 4 korona havi törlesztéssel kaphatnak Márton, Kerepesi-ut 65. válaszbélyeg 6607

KÉSZPÉNZKÖLCSÖNT
gyorsan megszerzek kezes nélkül vagy kezéssel iparosoknak, kereskedőknek, hivatalnokoknak alkalmazottaknak rendes keresettel biró egyéneknek továbbá földbirtokra, házakra 4 százalékos kamatra II. helyre is Márton Rottenbiller-utcza 5-c. (válaszbélyeg)

GYORS PÉNZKÖLCSÖN.
Bármily természetü kölcsönt közvetitek. Sorsjegyekre, biztositási kötvényekre, részvényekre azonnal, Németh, Sas-utcza 9. Válaszbélyeg. (Ugynökök felvétetnek.) 31788

PÉNZKÖLCSÖNT
szerzek 200 koronáig kezes nélkül két korona heti törlesztésre Kezessel bármily összegig. Benjamin Hársfa-utcza 31. (válaszbélyeg.) 6605

KÉSZPÉNZT
minden hitelképesnek 3 nap alatt szerzek, privátpénzt azonnal, ingatlanra II. III. helyre vidékre is. Katonatisztek, államhivatalnokoknak kezes nélkül, kereskedők tárczaváltóit 24 óra alatt leszámitoltatom Heller, Dohány-utcza 56. válaszbélyeg 1482

PÉNZKÖLCSÖN
minden irányban, állami, megyei, városi tisztviselőknek, katonatiszteknek, papoknak, tanitóknak. Fizetés- és nyugdijelőjegyzésre 10—25 évi visszafizetésre. Azonkivül iparosoknak, gazdálkodóknak, gazdatiszteknek, minden hitelképes egyénnek 100 koronától följebb 2 korona havi törlesztésre. Kiskoruaknak is, ha nagykoruságukig fedezetet nyujtanak. Mindenki bizalommal forduljon hozzám, mert ha csak egy kicsit is hitelképes, sikeresen járok el ügyében. Kováts Emil bankképviselete, Budapesten, Mátyás-tér 11. Válaszbélyeg. 1480

PÉNZKÖLCSÖNT
gyorsan kaphatnak 4 korona havi törlesztésre privátpénzt azonnal Adler, Akácfa-utca 9. válaszbélyeg 6514

Különfélék.

NÉVJEGYEK,
eljegyzési és esküvői jelentések, alkalmi meghivók, izléses kivitelben, Sárosi Adolf papirkereskedésében, Budapest V., Nádor-utca 20. 802

IZLETES
és jó házikoszt kapható. Garai, Király-utca 31. I. em. 805

ZÁLOGCZEDULÁT
törött aranyat, ezüstöt, régiséget veszek. Kertész ékszerész. Király-utcza 85. 5012

CSEMEGESZŐLŐ
visontahegyi legfinomabb fajokból, leggondosabb fagymentes csomagolással 5 kilogramos póst kosárral 3.50 K. Rendelhető Rusyák Antal minta nagy gazdaságából Gyöngyös. 8183

MARHA
és borjuhus hátulja 40 kr. kilója tetszés szerinti választékban küldök bárhová 5 klg. csomagban, utánvéttel. Berger Gyula mészá-

HÖLGYEK,
szülésznő, masszirozónő, tanácscsal szolgál és masszirozást elfogad háznál. Kecskeméti-utcza 6. földszint 4. 2636

OKLEVELES
szülésznő segélyt nyujt lakásán mindenkor szülőnőt fogad. Aradi utcza 32. fdszt 1. Dedinszkyné. 5021

CSÉPLŐGÉPET
jókarban lévőt megvételre keresek. Ajánlatokat „Z. K. 1875." czimen Diósgyőr vasgyárba kérek. 1445

KOSCHER
kokuszzsirt Hechserrel 5 kilós bödönbe 5.80 K. küld Boskovits Izor Budapest, Márton-utcza. 8191

KEVESET
viselt férfi télikabát nagyon olcsón eladó. Megtekinthető VI., Uj-u. 4. II. 12. alatt. 802

CZIMBALOM
pedálos olcsón eladó. József-utca 28. ajtó 6. 1468

PIANINO
7 oktávos olcsón eladó József-u. 28. ajtó 6. 146

CZIMBALOM
pedálos olcsón eladó. József-utca 28. ajtó 6. 1470

ZONGORA
rövid olcsón eladó. József-utcza 28. ajtó 6. 1471

ZONGORA
rövid olcsón eladó. József-utcza 28. ajtó 6. 1472

CZIMBALOM
pedálos olcsón eladó. József-u. 28. ajtó 6. 1473

ZONGORA
rövid tanulóknak alkalmas. 60 frtért eladó. Megtekinthető 11—4-ig. Szereczen-utcza 23. Grosz. 8278

ZONGORA
rövid vasszerkezettel, kitünő sürgősen olcsón eladó. Dohány-u. 69a. II 10 8274

CZIMBALOM
pedálos olcsón eladó. József-utca 28. ajtó 6. 1466

FLUDOROVITS
sörcsarnoka, Nádor-utcza 32. Kitünő konyha, Steinfeldi sör, kedvezményes szelvények. Abonnement. 8053

Az osztrák-magyar monarchia első általános

tisztviselő-egylete

Alapittatott 1864-ben.

Ausztria és Magyarország

legnagyobb kölcsönös

életbiztositási intézete

melyben **mindenki** résztvehet.

Magyarországi főképviselőség:

BUDAPEST, II., Fő-utcza 7. sz.

Biztositási álladék . . .	173	millió korona.	
Egyleti vagyon .	60	„	„
Kifizetett biztositási összeg	66·6	„	„
Jótékonysági czélokra (segélyekre, ösztön- és gyógykezelési dijakra . . .	2·2	„	„

A biztositási feltételek különösen kedvezők.

Azon személyek, kik hajlandók a **tisztviselő-egylet** részére **Magyarországon** müködni, sziveskedjenek szándékukat a **főképviselőséggel Budapesten** (II. ker. Fő-utcza 7. sz.) tudatni.

FÉRFI és NŐI
nemi betegségek,
férfigyengeség (impotencia) alapos gyógykezelésére legjobban ajánljuk

Dr. KAJDACSY

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvost.
Rendel: 9—4-ig, este 7—8-ig.
Budapest, IV., Kigyó-u. 5. (Klotild-pal. I. em.)
Levél utján is biztos gyógyulást.

Biztos gyógyulást keresőknek

kik bármily

nemi betegségben szenvednek

mint hugycső és hólyagbajok, hugycsőszükületek, visszérzavarok, éjjeli magömlések, sebek és bujakoros bántalmak (syphilis) az önfertőzés utóbajaiként fellépő idegbajok, korai férfierő elgyengülés, bármily bőrkiütések stb. nőknél fehérfolyás, mely bajok alapos, gyors és gyökeres gyógyitására, szigoruan tudományos és lelkiismeretes gyógymodjánál fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. főorvos **országos hirü és legrégibb** 30 éve fennálló rendelő-intézetét

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.,

Rendelés naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idült hugycső és hólyagbajok vizsgálata villamos hugycsőtükör segélyével Vidékiek levelekre kimeritő választ és szakszerü tanácsot nyernek, gyógyszerekről gondoskodva lesz. Titoktartás biztositva.

Nőknek külön váróterem.

Gyógyitható a sérv?

Erre vonatkozó tanulmány éppen most hagyta el a sajtót. A könyvecskét, mely számos eredeti felvételt tartalmaz, bárkinek ki cimét tudatja, **INGYEN ÉS BÉRMENTVE** zárt boritékban küldi:

POLLITZER MÓR és FIA utóda
cs. és kir. kiz. szabadalmazott orvosi kötszergyár
Budapest, V/9. Deák Ferenc-utca 10. szám.
A cimre ügyeljünk! Legrégibb cég e szakmában! Alapittatott 1858-ban!

---

készpénzért vagy részletfizetésre **legolcsóbban**

Butor

Ehrentreu és Fuchs testvéreknél
Bpest, VI., Teréz-körut 8.
(Andrássy-ut közelében.)
Képes árjegyzék ingyen.

Magyar királyi államvasutak.
207101—904. C I.

Hirdetmény.

Nyugotmagyar-osztrák vasuti kötelék.
(Wien-Praterquai állomást illető áruforgalmi korlátozásokra vonatkozó határozmányok kiegészitése.)

A nyugotmagyar-osztrák vasuti kötelék 1899. márczius 1-től érvényes II. rész 1. füzetéhez 1904. május 1-től érvényes V. pótlék 5. oldalán a „Wien-Praterquai" állomásra vonatkozó határozmány a következőképen egészitették ki.

Ezen elszámoló hely csakis a Dunán átrakásra kerülő küldemények elszámolására szolgál, ott tehát sem a vasut részéről való helyi feladás, sem pedig helyi leadás nem eszközölhető.

Budapest, 1904. november hó.

A magyar királyi államvasutak,
a részes vasutak nevében is.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

GUMMI óvszerek

legmegbizhatóbb francia gyártmányok.

GUMMI hólyag legf. minőség, 12 drb. kisebb 1 frt 1 frt 50 és 2 frt
GUMMI hólyag legf. minőség, 12 drb nagyobb 1 frt 20, 2 frt 2 frt 50, 3 frt és 5 frt
GUMMI hólyag (Neverip), kiváló finom legvékonyabb és legbiztosabb 12 drb 5 frt

Capot americain (rövid) 12 drb. legfinomabb 2.50
Halhólyag 12 drb. legfinomabb ... ... 2.—, 3.— és 5 frt
Mintagyüjtemény 25 drb a legjobb minős. összeállitva 4 frt
Suspensor (heretartó) drbja ... ... 25, 50 kr. és 1 frt
Sérvkötő, legjobb rugóval drbja ... ... 2, 3 és 5 frt
Diana-öv (havi baj ellen) drbja ... ... 2.50 és 3.50
Irrigátor tejsen felszerelve darabja... ... ... 1.30 és 2 frt
Képes árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve. Szétküldés titoktartás mellett bérmentve.

TROPP MÓR, Bpest, VII/9. Kerepesi-ut 84.
Huszár-utca sarkán. Központi pályaudvar közelében.

Ingyen egy háztartási mericg.

Senkise mulaszsza el

ezen bámulatos olcsó **Karlsbadi Porcellan-edényeket beszerezni.** 6 lapos-, 6 mély- és 6 dessert-tányér, 1 leveses-, 1 pecsenyés-, 1 főzelékes- és 1 tésztás-tál, 1 mártáscsésze, 1 sótartó, 6 pár kávéscsésze, 1 kávéskanna, 1 cukortartó, 1 tejöntő, **összesen 39 drb. E két készlet ára csak 3 frt 95 kr. Rococco mintázott 50 krral drágább.** Pénz előleges beküldése ellenében csomagolás díjtalan. Zománcozott főzőedények **6 fazék, 6 lábas csak 3 frt 75 kr. WELLESZ ARTHUR, porcellán- és diszmü-üzlete, BPEST.** Üllői-ut 41. (Ferenc-körut sarok.) Vasuti állomás kéretik

---

Tél 1904.

Téli öltöny	K. 30.—
Téli lodenkabát	K. 13.—
Vadász öltöny	K. 30.—

Rothberger Jakab cs. és kir. udvari szállitó, Budapest, Váczi-utcza 6. szám.

199123— C. II.

Hirdetmény.

Rajna-westfáli-osztrák-magyar vasuti kötelék.

F. évi deczember hó 1-jével a fennti kötelékforgalomban 1899 évi október hó 1-étől érvényes II. rész, 4. füzetében foglalt 9. kivételes dijszabás (tollak) nomenklaturája hatályon kivül helyztetik illetve a következőkkel pótoltatik: 9. kiv. dijszabás *mindennemü ágytollak* szállitására a szállitási dijnak ocsinként és fuvarlevelenkint legalább

a) 5.000 kg.-ért
b.) 10.000 kg.-ért

való fizetése esetén.

A magyar királyi államvasutak a részes vasutak nevében is.

(Utánnyomsá nem dijaztatik.)

M. kir. államvasutak igazgatósága 207788—CII. sz.
Felső sziléziai-osztr-magyar szén forgalom III-ik dijszabási füzete.

1905 évi január 1-ével a győr-sopron-eberfurti vasut Lajta-Ujfalu állomásainak dijtételei 1000kg.-kint 60 fillérel felemelve nyernek alkalmazást

Budapest, 1904 november havában.

A magyar királyi államvasutak a részes vasutak nevében is.

Nyomatott a Magyar Hirlapkiadó részvénytársaság körforgógépén. Budapest, V., Honvéd-u. 10. Gleitsmann E. T. czég festékével.